

A Magyar Nemzeti Bank 14/2021. (IX.16.) számú ajánlása a hitelkockázat vállalásáról, méréséről, kezeléséről és kontrolljáról

I. Az ajánlás célja és hatálya

Az ajánlás célja a pénzügyi szervezetek hitelkockázat vállalásával, mérésével, kezelésével és kontrolljával kapcsolatban a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) elvárásainak megfogalmazása, és ezzel a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése.

Az MNB jelen ajánlás közzétételével biztosítja továbbá az Európai Bankhatóság (a továbbiakban: EBH) által a hitelnyújtásról és a hitelmonitorozásról kiadott iránymutatásoknak (EBA/GL/2020/06, a továbbiakban: EBH iránymutatás)¹ történő megfelelést.

Az ajánlás címzettje a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) 39. § (1) bekezdésében nevesített törvények hatálya alá tartozó, hitelkockázatot vállaló valamennyi pénzügyi szervezet, ideértve a magyarországi székhellyel rendelkező pénzügyi szervezetet, továbbá az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes államon kívüli országban székhellyel rendelkező (harmadik országbeli) pénzügyi szervezet magyarországi fióktelepét (a továbbiakban együtt: pénzügyi szervezet).

A jelen ajánlás témájával összefüggő szabályrendszert különösen, de nem kizárólagosan az ágazati jogszabályok tartalmazzák. Jelen ajánlás a jogszabályi rendelkezésekre teljeskörűen nem utal vissza az elvek és elvárások megfogalmazásakor, az ajánlás címzettjei a kapcsolódó jogszabályi előírásoknak való megfelelésre azonban természetesen továbbra is kötelesek.

Tekintettel arra, hogy a hitelkockázat vállalásával, mérésével, kezelésével és kontrolljával kapcsolatban a megfelelő belső szabályozás és gyakorlat valamennyi pénzügyi szervezet esetében fontos, az ágazati szabályok és tevékenységi sajátosságok figyelembevételével a jelen ajánlásban foglalt eljárásokat valamennyi pénzügyi szervezet alkalmazhatja.

Az ajánlásban foglaltak összhangban állnak a pénzügyi szervezetek működésének európai kereteit meghatározó előírásokkal.

Jelen ajánlás adatkezelési, adatvédelmi kérdésekben iránymutatást nem fogalmaz meg, a személyes adatok kezelése vonatkozásában semmilyen elvárást nem tartalmaz, és az abban foglalt követelmények semmilyen módon nem értelmezhetők személyes adatok kezelésére vonatkozó felhatalmazásnak. Az ajánlásban rögzített felügyeleti elvárások teljesítésével

¹ [Final Report on GL on loan origination and monitoring COR HU.docx \(europa.eu\)](#)

összefüggésben történő adatkezelés kizárólag a mindenkor hatályos adatvédelmi jogszabályi rendelkezések betartásával végezhető.

II. Értelmező rendelkezések

1. A hitelkockázat a szerződéses partnerek nem- (vagy nem a szerződési feltételek szerinti) teljesítéséből fakadó, azaz a pénzügyi szervezettel szemben fennálló (mérlegben lévő vagy mérlegben kívüli) kötelezettségek teljesítésének részleges vagy teljes mulasztásából eredő, jövedelmezőséget és tőkehelyzetet érintő veszteségek veszélye.
2. A hitelkockázaton mint gyűjtőfogalmon belül több kockázati típus különböztethető meg, melyek közül az egyes pénzügyi szervezet típusoknál – melyek köréből néhányat a 3-6. pont kiemelve mutat be példaként – más-más jelenik meg, illetve játszik hangsúlyosabb szerepet:
 - a) *befektetési kockázat*: bizonyos (tipikusan hitelviszonyt vagy tulajdoni viszonyt megtestesítő értékpapírokba való) befektetések kockázata (a kifizetések nem a szerződésnek megfelelően történnek);
 - b) *bizományosi (megbízás végrehajtásával vagy teljesítésével kapcsolatos) kockázat*: annak a kockázata, hogy a megbízásos ügyletet megkötötték és a partner felé teljesíteni kell, de a megbízó nem teljesít;
 - c) *elszámolási kockázat*: annak a kockázata, hogy egy fizetési és elszámolási, valamint értékpapír-elszámolási rendszeren keresztül lebonyolított elszámolás nem a várt módon teljesül (annak ellenére, hogy a pénzügyi szervezet fél teljesíti a szerződés szerinti kötelezettségét, nem kapja meg érte az ellenértékét). Az elszámolási kockázat magában foglalhat hitelkockázati (például a szerződéses partner nem akar teljesíteni) és likviditási kockázati (például a központi szerződő fél nem tud teljesíteni) elemeket is;
 - d) *értékpapírosítási kockázat*: az értékpapírosítási tranzakcióhoz és az értékpapírosítási ügyletből eredő kitétségekhez kapcsolódó kockázatok összessége;
 - e) *felhígulási kockázat*: annak a kockázata, hogy a követelés behajtható összege a kötelezett által érvényesíthető kifogásokon és ellenköveteléseken keresztül csökkenhet;
 - f) *hitelezési kockázat*: egyes pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatási vagy befektetési szolgáltatási tevékenységekhez (például hitel és pénzkölcsön nyújtása, pénzügyi lízing tevékenység, kezesség és garancia vállalása, valamint egyéb bankári kötelezettség vállalása, követelésvásárlási tevékenység) köthető hitelkockázat;
 - g) *hitelkockázatomérséklési (biztosítéki) kockázat*: az ügyletkockázathoz tartozik, és annak a kockázatát jelenti, hogy egy ügylet esetében a pénzügyi szervezet a hitelkockázatomérséklési eszköz érvényesítése során (például a biztosítékul elfogadott óvadék vagy a zálogtárgy érvényesítése esetén) veszteséget szenved, ideértve a biztosító nemfizetésének kockázatát is;
 - h) *kibocsátói kockázat*: a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok, valamint a tulajdonosi jogviszonyt megtestesítő értékpapírok kibocsátóival szembeni hitelkockázat, amely

magában foglalja annak a kockázatát, hogy a kibocsátó hitelminőség romlása miatt csökken az értékpapír értéke;

- i) *kollektív adóskockázat*: az országgkockázat egyik altípusa, és annak kockázatát jelenti, hogy az egész országot érintő esemény az adósok nagy körének nemteljesítéséhez vezet;
- j) *koncentrációs kockázat*: olyan veszteség kockázata, amely egyrészt arra vezethető vissza, hogy a pénzügyi szervezetnek az ügyfelek, partnerek, illetve kibocsátók viszonylag kisszámú csoportjával szembeni kitétségei vannak, másrészt pedig amely valamely közös okra visszavezethetően merül fel (például az eszközök és mérlegen kívüli tételek jelentős hányada összpontosul egy ágazatra vagy földrajzi régióra, illetve áll fenn ugyanazon pénznemben, továbbá kisszámú kibocsátó által rendelkezésre bocsátott vagy korlátozott fajtájú hitelkockázat csökkentő eszközfajta kerül alkalmazásra);
- k) *letétkezelői kockázat*: annak a kockázata, hogy az eszközök letétbe helyezéséből a pénzügyi szervezetnek vesztesége származik a letétkezelő vagy alvállalkozójának csődje, illetve működése, hanyag értékpapír kezelése stb. miatt;
- l) *nyitva szállítási kockázat*: annak a kockázata, hogy az eszköz (áru, értékpapír, deviza, derivatíva stb.) eladója leszállítja az eszközt, de nem kapja meg az ellenértékét, illetve az eszköz vevője fizet, de nem szállítják le számára az eszközt;
- m) *országgkockázat*: olyan veszteség felmerülésének veszélyét jelenti, melyet az országban bekövetkező valamilyen, az adott ország (kormányzat) által kontrollálható, de a hitelező, illetve befektető által nem kontrollálható esemény generál (gazdasági, politikai stb.);
- n) *partnerkockázat*: a professzionális pénz- és tőkepiaci szereplőkkel (pénzügyi intézmény, befektetési vállalkozás, biztosító, befektetési alapkezelő) szembeni hitelkockázat;
- o) *reziduális kockázat*: annak a kockázata, hogy a pénzügyi szervezet által alkalmazott elismert hitelkockázatmérés-technikák a vártnál kevésbé bizonyulnak hatékonyak (például a fedezetek nagyarányú leértékelődése vagy korlátozott érvényesíthetősége miatt);
- p) *szuverén kockázat*: az országgkockázat altípusa, és annak az országnak a fizetéseképtelenségéből adódó kockázatot jelenti, amellyel szemben a pénzügyi szervezetnek kitétsége van;
- q) *teljesítés előtti kockázat*: az adásvételi szerződés jövőbeli teljesítéséből fakadó azon kockázat, hogy a szerződéses partner nemteljesítése esetén a szerződést a folyó piaci áron kell újrakötni (mértéke: a szerződés piaci értékét jelentő pozitív pótlási költség és a piaci árak jövőbeli elmozdulásából fakadó lehetséges jövőbeni hitelkockázat összege);
- r) *transzferkockázat*: az országgkockázat altípusa, és annak a kockázatát jelenti, hogy a szerződés kötelezettje (kölcson felvevője, értékpapír vevője stb.) nem tud eleget tenni fizetési kötelezettségének a szerződés szerinti pénznemben, miközben a helyi pénznemben rendelkezik a szükséges pénzügyi összeggel;
- s) *üggyfélkockázat*: a pénzügyi szervezet által nyújtott szolgáltatást igénybe vevő ügyféllel szembeni hitelkockázat;
- t) *vagyonkezelői kockázat*: annak a kockázata, hogy az eszközök vagyonkezelésbe adásából a pénzügyi szervezetnek vesztesége származik a vagyonkezelő csődje, illetve működése,

hanyag eszközkezelése stb. miatt.

3. A hitelintézet, pénzügyi vállalkozás hitelkockázatot vállal különösen az alábbi esetekben:

- a) hitel típusú szolgáltatások nyújtásakor – ideértve a kölcsönnyújtást, a pénzügyi lízinget, a garanciavállalást, a váltóleszámitólást, az akkreditív nyitást stb. – az ügyféllel, partnerrel szemben (üggyfélkockázat, hitelezési kockázat, partnerkockázat);
- b) az azonnali devizaműveletek esetében (elszámolási kockázat);
- c) értékpapír-műveleteknél, ideértve a repó- és kölcsönzési műveleteket (kibocsátói kockázat, partnerkockázat, biztosítéki kockázat, nyitva szállítási kockázat, letétkezelői kockázat);
- d) kereskedelmi finanszírozási műveleteknél, pénzpiaci kihelyezéseknél (partnerkockázat);
- e) a származtatott termékekkel való kereskedéskor (teljesítés előtti kockázat);
- f) biztosíték, garancia elfogadásakor (biztosítéki kockázat, reziduális kockázat);
- g) befektetési szolgáltatás nyújtásakor [bizományosi (megbízás végrehajtásával vagy teljesítésével kapcsolatos) kockázat].

4. A befektetési vállalkozás hitelkockázatot vállal különösen az alábbi esetekben:

- a) befektetési szolgáltatások nyújtásakor az ügyféllel szemben [bizományosi (megbízás végrehajtásával vagy teljesítésével kapcsolatos) kockázat, elszámolási és nyitva szállítási kockázat, teljesítés előtti kockázat];
- b) a partnerrel szemben a pénz- és tőkepiaci műveletek során, a származtatott termékek kereskedelmében, az azonnali ügyleteknél, valamint a kereskedelemfinanszírozási műveletek egy részénél (partnerkockázat, teljesítés előtti kockázat, elszámolási vagy nyitva szállítási kockázat);
- c) halasztott pénzügyi teljesítés elfogadásakor, befektetési hitel nyújtásakor (biztosítéki kockázat, kibocsátói kockázat, üggyfélkockázat);
- d) értékpapír-műveleteknél (kibocsátói kockázat, letétkezelői kockázat);
- e) repó-, értékpapír kölcsönzésnél (partnerkockázat, biztosítéki kockázat).

5. A biztosító különösen az alábbi esetekben kíséri figyelemmel a hitelkockázatait:

- a) előleg vagy halasztott fizetésű teljesítés engedélyezése során (partnerkockázat);
- b) a biztosítástechnikai tartalékok fedezetére bevont eszközökbe történő befektetés esetén (nemteljesítés és leminősítés esetei, partnerkockázat);
- c) a biztosítástechnikai tartalékok fedezetére bevont eszközök vagyonkezelésbe adása esetén (partnerkockázat);
- d) viszontbiztosítás megkötésekor (partnerkockázat).

6. A pénztár különösen az alábbi esetekben kíséri figyelemmel a hitelkockázatait:

- a) a pénztári vagyon értékpapírba történő befektetése esetén (kibocsátói kockázat, letétkezelői kockázat);

- b) a pénztári vagyon kezelése során a partnerekkel szemben (partnerkockázat, teljesítés előtti kockázat, elszámolási kockázat);
- c) a pénztári vagyon vagyonkezelésbe adása során (vagyonkezelői kockázat);
- d) értékpapír-kölcsönzés során és repó ügyletek kötésekor (biztosítéki kockázat).

7. Jelen ajánlás alkalmazásában

a) *ágazati jogszabályok:*

- aa) az MNB tv. 39. §-ában nevesített törvények,
- ab) a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény,
- ac) a jövedelemarányos törlesztőrészlet és a hitelfedezeti arányok szabályozásáról szóló 32/2014. (IX. 10.) MNB rendelet [a továbbiakban: 32/2014. (IX. 10.) MNB rendelet],
- ad) a kollektív befektetési formák befektetési és hitelfelvételi szabályairól szóló 78/2014. (III. 14.) Korm. rendelet,
- ae) az ÁÉKBV-alapkezelőre vonatkozó szervezeti, összeférhetetlenségi, üzletviteli és kockázatkezelési követelményekről szóló 79/2014. (III. 14.) Korm. rendelet,
- af) a hitelintézetekre vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló 2013. június 26-i 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: CRR),
- ag) a pénzügyi alapokról szóló 2017. június 14-i (EU) 2017/1131 európai parlamenti és tanácsi rendelet,
- ah) a befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről, valamint az 1093/2010/EU, az 575/2013/EU, a 600/2014/EU és a 806/2014/EU rendelet módosításáról szóló 2019. november 27-i (EU) 2019/2033 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: IFR),
- ai) a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Szolvencia II) kiegészítéséről szóló 2014. október 10-i (EU) 2015/35 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet,
- aj) a 2014/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a befektetési vállalkozások szervezeti követelményei és működési feltételei, valamint az irányelv alkalmazásában meghatározott kifejezések tekintetében történő kiegészítéséről szóló 2016. április 25-i (EU) 2017/565 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet,
- ak) a CRR-ben foglalt felhatalmazások alapján kiadott végrehajtás-technikai standardok,
- al) a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009. november 25-i 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek (Szolvencia II) (a továbbiakban: Szolvencia II) megfelelően kiadott végrehajtás-technikai standardok,
- am) az IFR-ben foglalt felhatalmazások alapján kiadott végrehajtás-technikai standardok;

- b) *fedezeti érték*: a pénzügyi szervezetek ingatlanokkal összefüggő kockázatainak kezeléséről szóló – jelen ajánlás kiadásakor – 11/2018. (II. 27.) MNB ajánlás [a továbbiakban: 11/2018. (II. 27.) MNB ajánlás] 1. pont d) alpontja szerinti fogalom;
- c) *fogyasztónak nyújtott hitel*: a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény szerinti fogalom;
- d) *hajófinanszírozás*: a hajók és a hajózással összefüggő létesítmények építésével, megszerzésével és üzemeltetésével kapcsolatos összes tevékenység finanszírozása, amikor a hiteleszközök pénzügyi törlesztése elsősorban az említett hajók vagy hajózással összefüggő létesítmények üzemeltetéséből vagy eladásából származó cash-flow-tól függ, vagy ha a biztosíték a hajók vagy tengeri létesítmények, a hajóépítés vagy a különféle bérleti megállapodások köré épül;
- e) *hitelbiztosítéki érték*: a CRR 4. cikk (1) bekezdés 74. pontja szerinti fogalom;
- f) *hitelezési veszteség*: az 1606/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel összhangban egyes nemzetközi számviteli standardok elfogadásáról szóló 1126/2008/EK rendeletnek az IFRS 9 nemzetközi pénzügyi beszámolási standard tekintetében történő módosításáról szóló 2016. november 22-i (EU) 2016/2067 bizottsági rendelet A. függelékében ekként meghatározott fogalom;
- g) *kereskedelmiingatlan-finanszírozás*: a speciális hitelezési kitettségek és a spekulatív ingatlanfinanszírozás definiálásáról szóló – jelen ajánlás kiadásakor – 10/2017. (VIII. 8.) MNB ajánlás [a továbbiakban: 10/2017. (VIII. 8.) MNB ajánlás] 11. pont b) alpontja szerinti jövedelemtermelő ingatlan finanszírozás;
- h) *likvidációs (menekülési, likvidálási) érték*: a 11/2018. (II. 27.) MNB ajánlás 1. pont g) alpontja szerinti fogalom;
- i) *piaci érték*: a CRR 4. cikk (1) bekezdés 76. pontja szerinti fogalom;
- j) *projektfinanszírozás*: a 10/2017. (VIII. 8.) MNB ajánlás 11. pont a) alpontja szerinti fogalom;
- k) *várható hitelezési veszteség*: az 1606/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel összhangban egyes nemzetközi számviteli standardok elfogadásáról szóló 1126/2008/EK rendeletnek az IFRS 9 nemzetközi pénzügyi beszámolási standard tekintetében történő módosításáról szóló 2016. november 22-i (EU) 2016/2067 bizottsági rendelet A. függelékében ekként meghatározott fogalom;
- l) *várható hitelezési veszteség alapú értékvesztési modellt alkalmazó pénzügyi szervezet*: a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számv. tv.) előírásai alapján az éves beszámolóját a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (a továbbiakban: IFRS-ek) szerint összeállító pénzügyi szervezet, az éves beszámolóját a hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 250/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet szerint összeállító pénzügyi vállalkozás és hitelintézet, továbbá az éves beszámolóját a befektetési vállalkozások éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 251/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet szerint összeállító befektetési vállalkozás.

III. Általános elvárások

8. A pénzügyi szervezet az ajánlásban foglalt felügyeleti elvárásokat az alkalmazott üzleti modell jellegével, továbbá a pénzügyi szervezet, illetve csoport által folytatott szolgáltatási tevékenységek sajátosságaival – beleértve a szervezeti formából adódó jellemzőket is –, kiterjedtségével és összetettségével, kockázati profiljával, valamint hitelkockázati kitétségének mértékével összhangban alkalmazza. Ugyan hitelkockázat valamennyi pénzügyi szervezetnél keletkezik, így az ajánlásban foglaltak arányos módon történő követése minden pénzügyi szervezet számára releváns, a legszélesebb körű alkalmazás azonban a hitelkockázatot üzletszerűen vállaló pénzügyi szervezetek (hitelintézet, hitelintézettel egyenértékű prudenciális szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozás, pénzügyi vállalkozás, saját számlás kereskedési tevékenységet végző befektetési vállalkozás) esetében elvárás.

9. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet a hitelkockázatát az alkalmazott üzleti modell jellegével, továbbá a pénzügyi szervezet, illetve csoport által folytatott szolgáltatási tevékenységek sajátosságaival – beleértve a szervezeti formából adódó jellemzőket is –, kiterjedtségével és összetettségével, kockázati profiljával, valamint hitelkockázati kitétségének mértékével összhangban kezelje, a belső védelmi vonalak kialakításáról és működtetéséről, a pénzügyi szervezetek irányítási és kontroll funkcióiról szóló – jelen ajánlás kiadásakor – 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlásban [a továbbiakban: 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlás] rögzített, a kockázatkezeléssel² és a kockázatok kontrolljával³ kapcsolatban megfogalmazott általános elvek keretein belül.

Az ajánlás legszélesebb körű alkalmazása a vállalkozói szektor felé irányuló hitel- és pénzkölcsön nyújtás tekintetében elvárt, amely nem zárja ki, hogy a pénzügyi szervezet más hitelkockázati kitétséget eredményező tevékenysége (például lakossági hitelezés) tekintetében eltérő gyakorlatot kövessen.

10. A kockázatvállalás a pénzügyi közvetítőrendszer szereplőinek sajátossága. Ebből kiindulva – más kockázati típusokhoz hasonlóan – a jogszabályi előírások és az ajánlás célja nem a hitelkockázat megszüntetésének ösztönzése, hanem megfelelő keretek között tartása, a pénzügyi szervezet hitelkockázati kitétségének megfelelő azonosítása, mérése és kezelése. Míg a tőkekövetelmény-számítási és a nagykockázat-vállalási korlátok egy mennyiségi szabályrendszert állítanak fel, addig a jelen ajánlás a hitelkockázat kezelésére vonatkozó minőségi elvárásokat tartalmazza.

11. Az összevont alapú felügyelet alá tartozó pénzügyi szervezettől az MNB elvárja, hogy a jogszabályok által rögzített általános, kockázatkezelésre vonatkozó követelményeken belül

² 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlás IV. 9. pont

³ 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlás V. 3. pont

a hitelkockázatkezelési tevékenység vonatkozásában is legyen tekintettel a csoportszintű kockázatkezelés követelményeire.

12. Az alkalmazás szintje és a konszolidáció köre tekintetében az MNB a jelen ajánlásban foglaltak követését az ágazati jogszabályok szerint várja el. Ennek megfelelően szükséges biztosítani a hitelkockázat egyedi és csoportszintű vállalását, mérését, kezelését és kontrollját.
13. A jelen ajánlásban az MNB részéről a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztés-elszámolással kapcsolatban, annak a hitelkockázat-kezeléssel való összefüggéseire tekintettel megfogalmazott elvárások csak a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztési modellt alkalmazó pénzügyi szervezetek szempontjából relevánsak, a vonatkozó számviteli szabályozás keretei között.
14. Ugyan a pénzügyi szervezetek bizonyos típusainál (például hitelintézet) a hitelkockázat sajátosságai indokolják annak az általános kockázatkezelési tevékenységen belüli elkülönült kezelését, a kockázatok más típusaival való összefüggések miatt esetükben is szükséges a hitelkockázat kezelésére vonatkozó elvárásoknak a jogszabályok és felügyeleti iránymutatások által rögzített általános, kockázatkezelésre vonatkozó követelményeken belül való értelmezése. Ez vonatkozik többek között az alkalmazandó alapelvekre, kockázatkezelési folyamatokra és szervezeti megoldásokra.
15. Amennyiben a pénzügyi szervezet a hitelkockázatát vagy annak bizonyos elemeit más kockázati típus kezelésének keretei között menedzseli, az MNB elvárja ennek írásban történő rögzítését, illetve a vonatkozó egyéb belső szabályzatokban történő lekövethetőségét.
16. Az MNB elvárja, hogy amennyiben a pénzügyi szervezet a hitelkockázat-vállalás, -mérés, -kezelés és -kontroll valamely elemét külső szolgáltató igénybevételével valósítja meg, legyen tekintettel a 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlás 158-164. pontjában rögzített, a kiszervezéssel összefüggésben általános jelleggel megfogalmazott elvárásokra is. A külső szolgáltatók igénybevételéről szóló – jelen ajánlás kiadásakor – 7/2020. (VI. 3.) MNB ajánlás [a továbbiakban: 7/2020. (VI. 3.) MNB ajánlás] címzetti körébe tartozó pénzügyi szervezet esetében elvárás továbbá a külső szolgáltatók igénybevételével összefüggésben a 7/2020. (VI. 3.) MNB ajánlásban részletesen kifejtett elvárások követése is.
17. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet a hitelkockázat vállalása, mérése, kezelése és kontrollja során a pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázatokat a pénzügyi intézmények pénzmosási és terrorizmus finanszírozási kockázatainak értékeléséről, és a kapcsolódó intézkedések meghatározásáról szóló – jelen ajánlás kiadásakor – 7/2019. (IV. 1.) MNB ajánlás MNB ajánlással összhangban kezelje.

18. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet a hitelkockázat vállalása, mérése, kezelése és kontrollja során az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat (ESG kockázatok) az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokról, és a környezeti fenntarthatósági szempontok érvényesítéséről a hitelintézetek tevékenységeiben című – jelen ajánlás kiadásakor – 5/2021. (IV. 15.) MNB ajánlásban foglaltak figyelembevételével kezelje.

IV. Az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület és az ügyvezetés szerepe

19. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet irányítási jogkörrel rendelkező vezető testülete (általában az igazgatóság)

- a) a pénzügyi szervezet egészére kiterjedő erős hitelkockázati kultúrát alakítson ki,
- b) mindenkor átlássa a szervezet egészének hitelkockázati kitétségét,
- c) hagyja jóvá a pénzügyi szervezet hitelkockázati toleranciaszintjét (kockázati étvágy), hitelkockázati stratégiáját, politikáját és belső szabályozását, valamint azok módosítását,
- d) legyen felelős azért, hogy a pénzügyi szervezet ügyvezetése a hitelkockázat vonatkozásában is megtegye a stratégiák és politikák gyakorlati megvalósítása, valamint a kockázatok figyelemmel kísérésének és ellenőrzésének kialakítása, továbbá a hitelkockázatkezelési tevékenység és a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztési modell összhangjának biztosítása érdekében szükséges lépéseket,
- e) a 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlás V.2. pontjával összhangban biztosítsa a kockázati kontroll funkció függetlenségét,
- f) a vonatkozó jogszabályi előírásokra figyelemmel gyakoroljon hatékony felügyeletet a pénzügyi szervezet hitelkockázat-kezelését illetően, melynek keretében rendszeresen – amely tekintetben az MNB a legalább féléves gyakoriságot tartja jó gyakorlatnak – tekintse át a hitelkockázati stratégia és politika végrehajtásáról, a pénzügyi szervezet hitelkockázati kitétségének alakulásáról, a hitelkockázatcsökkentési eszközökről, az ügyvezetés hitelkockázatkezelési feladatainak végrehajtásáról, a hitelkockázatomérési rendszerének megfeleléseiről (ideértve – amennyiben releváns – a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztési modell alkalmazásával való összhangot is), az elszámlolt értékvesztés és megképzett céltartalékok alakulásáról, továbbá a stresszteszteredményekről szóló jelentéseket, beszámolókat, belső ellenőri és könyvvizsgálói észrevételeket,
- g) szükség esetén kezdeményezze a hitelkockázati politika és belső szabályozás, a hitelkockázat vállalásával, mérésével, kezelésével és kontrolljával összefüggő eljárások és módszerek, illetve a hitelkockázati tervek módosítását.

20. A hitelkockázat vonatkozásában az ügyvezetés feladata a hitelkockázati stratégia és politika

végrehajtásának gyakorlati megvalósítása, és a megvalósítás (személyi, tárgyi és működési) feltételeinek biztosítása. Ennek érdekében javasolt, hogy az ügyvezetés megfelelő – a pénzügyi szervezet sajátosságaival összhangban álló, a folytatott tevékenységek összességét és a hitelkockázat valamennyi típusát és vonatkozását lefedő – hitelkockázatkezelési és -kontroll rendszert alakítson ki és működtessen, irányítási és ellenőrzési tevékenységet folytasson, valamint rendszeresen és átfogóan számoljon be az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testületnek és a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testületnek a hitelkockázati stratégia és politika megvalósulásáról⁴.

21. Pénzügyi csoportok esetében a 19. és 20. pontban meghatározott feladatokat általában az összevont alapú felügyelet alá tartozó pénzügyi szervezet irányítási jogkörrel rendelkező vezető testülete, illetve ügyvezetése látja el. Mátrix irányítás esetén ettől eltérő megoldások is megvalósulhatnak. Elvárt azonban, hogy biztosított legyen a csoportszintű hitelkockázati kitétségek magas szintű átlátása, a hitelkockázat csoportszintű menedzselése, tekintettel a piaci és szabályozási követelményekre is.

V. Hitelkockázati kultúra

22. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet hitelkockázati kultúrája illeszkedjen a pénzügyi szervezet/csoport egészére és valamennyi kockázatára kiterjedő kockázati kultúrájába.
23. Az erős hitelkockázati kultúra megteremtésének elsődleges eszközeit a belső politikák, szabályozások, iránymutatások, a kommunikáció, továbbá az alkalmazottaknak a kockázatvállalásban, a kockázatkezelésben és a kockázati kontrollban betöltött szerepükhöz, felelősségükhöz igazodó, a pénzügyi szervezet/csoport tevékenységét, az alkalmazandó szabályozási előírásokat, a pénzügyi szervezet/csoport hitelkockázati stratégiáját, politikáját, a kapcsolódó eljárásokat és folyamatokat érintő képzése jelentik.
24. Az MNB elvárása alapján a pénzügyi szervezet az erős hitelkockázati kultúrát a hitelkockázat vállalása és kezelése, valamint a hitelkockázat azonosítása, értékelése, mérése, folyamatos nyomon követése és kontrollja tekintetében egyaránt érvényre juttatja. Ezzel összhangban a pénzügyi szervezet gondoskodik többek között arról, hogy
- a) hitelkockázati kitétséget csak olyan ügyféllel, partnerrel, illetve kibocsátóval szemben vállaljon, amely – a pénzügyi szervezetnek a hitelkockázat-vállalásról való döntés időpontjában fennálló legjobb tudása szerint – várhatóan képes lesz a szerződés feltételeit teljesíteni,
 - b) a kitétség tekintetében megfelelő hitelkockázatomérséklési technikák kerüljenek alkalmazásra,

⁴ Az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testülettel és a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testülettel való kapcsolattartás általános elvárásokat illetően lásd a 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlást, különös tekintettel annak IV.3. pontját.

- c) a hitelkockázat-vállalásról való döntés során kerüljön figyelembevételre a kitettségnek a pénzügyi szervezet tőkehelyzetére és jövedelmére gyakorolt hatása,
- d) a 17. és 18. ponttal összhangban kerüljenek kezelésre a pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási, illetve az ESG kockázatok.

25. Elvárt, hogy a hitelkockázat vállalásában, kezelésében és kontrolljában részt vevő munkatársak ismerjék a pénzügyi szervezet hitelkockázati kultúráját, annak követéséért legyenek elszámoltathatók, továbbá, hogy megfelelő eljárások és folyamatok álljanak rendelkezésre a hitelkockázati kultúrának megfelelő működés ellenőrzésére, illetve az esetlegesen észlelt hiányosságok megszüntetése érdekében szükséges intézkedések megtételére.

VI. A hitelkockázati politika és belső szabályozás alapelvei

26. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet/csoport a hitelkockázati étvágát és stratégiáját az általános üzleti stratégiájával és az átfogó kockázatkezelési célkitűzéseivel összhangban határozza meg.
27. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet/csoport rendelkezzen a stratégiai célkitűzéseivel, az átfogó kockázatkezelési és a többi kockázatra (működési kockázat, piaci kockázatok stb.) vonatkozó politikáival összhangban álló, írásban rögzített hitelkockázati politikával.
28. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet/csoport hitelkockázati politikája összhangban álljon továbbá a pénzügyi szervezet/csoport hitelkockázati kitettségének nagyságrendjével, a pénzügyi szervezet/csoport egészének kockázati étvágával, kockázatvállalási hajlandóságával, kockázati profiljával és üzleti modelljével, ideértve a pénzügyi szervezet/csoport hitelkockázati étvágát és stratégiáját is, valamint megfelelő alapot biztosítson a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztési modell alkalmazásához és a tőkekövetelmény számításához is.
29. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet/csoport a hitelkockázati politikáját rendszeres időközönként – legalább éves gyakorisággal – és jelentősebb változások esetén vizsgálja felül.
30. A hitelkockázati politikáját a pénzügyi szervezet/csoport a stratégiai dokumentumainak vagy az általános kockázatkezelési politikájának, illetve más kapcsolódó belső szabályozásának (például pénztárak esetén a befektetési politika vagy a vagyonkezelési és vagyonértékelési szabályzat) részeként is megfogalmazhatja.

31. Az MNB javasolja, hogy az arányosság 8. pontban meghatározott elvárását figyelembe véve a hitelkockázati politika legalább az alábbiakra terjedjen ki:
- a) a hitelkockázat-vállalás céljai és indokai,
 - b) a hitelkockázati kitétség – a pénzügyi szervezet üzleti modelljével és tevékenységének összetettségével összhangban meghatározott – mennyiségi és minőségi célkitűzései, megfelelő mélységben lebontva a hitelkockázati étvágy egyes aspektusaira (például ügyfél szegmensekre, devizanemekre), illetve a pénzügyi szervezet hitelkockázat-vállalásban érintett szervezeti egységeire, üzleti területeire,
 - c) a hitelkockázatot jelentő tevékenységek, ügyletek, műveletek és termékek azonosítása,
 - d) azon szegmensek, ügyfelek, partnerek, kibocsátók meghatározása, akikkel szemben a pénzügyi szervezet hitelkockázatot vállal,
 - e) a c) és d) pontok szerinti bontásban a hitelkockázat-vállalás feltételei (például maximális futamidő, maximális kitétségi érték, elfogadható fedezetek stb.),
 - f) azoknak az ügyfeleknek és tevékenységeknek a meghatározása, amelyekre nézve a hitelkockázat vállalása korlátozott (például kapcsolt személyekkel szembeni kockázatvállalás), illetve speciális vagy fokozott figyelmet és kezelést (például projekthitelezés) igényel,
 - g) azon termékekre vonatkozó politika meghatározása, ahol a hitelkockázat vállalása elsődlegesen a hitelkockázatot csökkentő eszköz (például értékpapír fedezet mellett nyújtott hitel, hitelbiztosítás) alapján történik,
 - h) a koncentrációs kockázatok mennyiségi és minőségi célkitűzései (például országgkockázat, ágazati kockázatok, egy ügyféllel szembeni kockázatok, egy biztosítékra vonatkozó kockázatvállalás, nagykockázatok összessége),
 - i) a hitelkockázatot hordozó új termékek bevezetésével kapcsolatos fő követelmények,
 - j) a nem teljesítő kitétségek és átstrukturált követelések kezelésére vonatkozó alapelvek és módszerek,
 - k) a hitelkockázatnak a pénzügyi szervezet egyéb (működési kockázat, piaci kockázat stb.) kockázataival, azok kezelésével és a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztési modell alkalmazásával fennálló összefüggései.
32. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet hitelkockázati stratégiája és politikája az általános gazdasági és piaci körülményeket (az azokból fakadó veszélyeket és kihívásokat), valamint az ügyfelek pénzügyi kultúrájának színvonalát is figyelembe véve kerüljön meghatározásra. Továbbá, hogy proaktív hozzáállásra ösztönözzön a hitelminőség alakulásának folyamatos nyomon követését, a hitelminőség romlásának korai azonosítását, illetve a hitelminőség és a kapcsolódó kockázatok átfogó, portfólió szintű kezelését illetően.
33. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a pénzügyi szervezet a 31. pont e) alpontja alkalmazásakor a fogyasztóknak nyújtott hitelek, a vállalati hitelek, a kereskedelmiingatlan-finanszírozás, valamint a hajófinanszírozás tekintetében a hitelkockázat-vállalás feltételeit az EBH iránymutatás 1. mellékletében meghatározott szempontok figyelembevételével

határozza meg, az EBH iránymutatás 3. mellékletében példaként megadott mutatószámok felhasználásával.

34. A piacbővítési vagy jövedelmezőségi (ideértve az alacsony kamatkörnyezet mellett a magasabb hozamok lehetőségének keresését is) kényszer nem eredményezheti a jogszabályi előírások (prudenciális célú, illetve a felelős hitelezési tevékenységgel összefüggő) korlátozó elemeinek figyelmen kívül hagyását. A pénzügyi szervezet hitelkockázati politikája felelős hitelezési tevékenységre ösztönöz és minimalizálja a hitelkockázat-vállalással összefüggő belső és külső csapások kockázatát.
35. Nem kívánatos olyan hitelkockázati politika meghatározása, melynek keretében piaci versenyelőny megszerzése érdekében a pénzügyi szervezet tudatosan vállalja a hitelezési feltételek (például egyes dokumentumok bekéréstől való eltekintés, alacsonyabb fedezettségi követelmények meghatározása) enyhítését, lazítását.
36. Pénzügyi csoport esetében elvárt, hogy csoportszintű hitelkockázati stratégia és politika is kialakításra kerüljön.
37. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet valamennyi hitelkockázati kitétsége vonatkozásában megfelelő vezetői szinten jóváhagyott és rendszeresen felülvizsgált – amely tekintetben az MNB jó gyakorlatnak tartja a legalább éves gyakoriságú értékelést – belső szabályozásban rögzítse az alábbiakat:
 - a) a hitelkockázat-vállalással és -kezeléssel kapcsolatos folyamatok, eljárások, feladatok, szervezeti rendszer, felelősségi, döntési és ellenőrzési jogkörök,
 - b) a hitelkockázat azonosítására, értékelésére, mérésére, folyamatos nyomon követésére és kontrolljára (ideértve a potenciálisan nem teljesítővé váló kitétségek beazonosítását lehetővé tevő korai jelzőrendszert és a követelések minősítését is) használt belső rendszerek, folyamatok, eljárások és módszerek, azok rendszeres felülvizsgálatára vonatkozó rendelkezések,
 - c) a szervezeti egységek feladatai a hitelkockázat azonosítását, értékelését, mérését, folyamatos nyomon követését, a kockázati kontroll funkció működtetését, illetve a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztés-elszámolást illetően,
 - d) a hitelkockázat azonosítását, értékelését, mérését, folyamatos nyomon követését, a kockázati kontroll funkció működtetését, illetve a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztés-elszámolást illetően a szervezeti egységek és funkciók közötti együttműködés keretei,
 - e) a hitelkockázat azonosítását, értékelését, mérését, folyamatos nyomon követését, a kockázati kontroll funkció működtetését illetően a külső szolgáltatók igénybevételére vonatkozó alapelvek,
 - f) a hitelkockázat-vállalás és -kezelés kapcsán bevonásra kerülő egyéb partnerekkel való kapcsolatokra (például viszontbiztosítók, vagyionkezelők) vonatkozó alapelvek,

- g) a hitelkockázat-vállalást és -kezelést, hitelkockázati monitoring tevékenységet és kontroll feladatokat ellátó személyekre vonatkozó szakmai, képzettségi követelmények, összeférhetlenségi és javadalmazási előírások,
- h) a hitelkockázat elvárt szinten tartásának, csökkentésének eszközei, az eszközök meghatározásának, jóváhagyásának rendje,
- i) amennyiben a pénzügyi szervezet a hitelkockázat vállalása, kezelése, a várható hitelezési veszteség megállapítása, valamint a belső tőkeallokáció során modelleket használ, a modell használatának feltételrendszere, a modell leírása, feltételezései, a (stressz-) teszteléshez kiválasztott módszerek és feltételek, alkalmazott scenáriók,
- j) a hitelkockázat vállalásával, kezelésével és kontrolljával összefüggő nyilvántartási és dokumentációs követelmények,
- k) a hitelkockázat-vállalási, -kezelési és -kontroll tevékenységgel kapcsolatos jelentési rendszer (ki készíti a jelentéseket, milyen gyakorisággal, formai és tartalmi követelmények, jelentési utak stb.),
- l) a hitelkockázat-kezelés és a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztés-elszámolás összefüggései (inputok, eltérések stb.),
- m) a hitelkockázat-vállalással kapcsolatos nyilvánosságra hozatali gyakorlat (a nyilvánosságra hozatal célja, mélysége, módja és gyakorisága),
- n) a hitelkockázat vállalásához, kezeléséhez és kockázati kontrolljához kapcsolódó belső ellenőrzési feladatok, eljárások, rendszerek (folyamatba épített, vezetői ellenőrzési és belső ellenőri).

VII. Szervezeti keretek

38. A hitelkockázat vállalása és kezelése, valamint a hitelkockázat azonosítása, értékelése, mérése, folyamatos nyomon követése és kontrollja szervezeti megoldására számos gyakorlat elfogadható, a pénzügyi szervezet sajátosságainak figyelembevételével. Elvárt ugyanakkor az alkalmazott szervezeti keretek rendszeres időközönként – amely tekintetben az MNB jó gyakorlatnak tartja a legalább éves gyakoriságú értékelést – történő felülvizsgálata.
39. Elvárt továbbá, hogy legyen egyértelmű a hitelkockázatkezelési folyamat egyes elemeiben (hitelkockázati étvágy, stratégia és politika meghatározása, implementálása, kockázatvállalás, mérés, jelentés, a kockázatok ellenőrzése és kontrollja) részt vevő, valamint a hitelkockázat-kezeléssel való összefüggéseire tekintettel, a tőkekövetelmény számítási és a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztési modell által támasztott igények kielégítését biztosító személyek, szervezeti egységek, testületek feladata, hatásköre és felelőssége, továbbá együttműködésük kerete.
40. Biztosítandó a hitelkockázatmérési, folyamatos figyelemmel kíséresi, -ellenőrzési és -kontroll funkcióknak a kockázatot vállaló területektől való függetlensége.

41. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet megfelelő rendszereket, eljárásokat és folyamatokat alakítson ki és működtessen a hitelkockázat-vállalás, -mérés és a kockázati kontroll, valamint a kockázatkezelés információt felhasználó számvitel egyes feladatait ellátó szervezeti egységek és személyek közötti koordináció érdekében, és biztosítsa a pénzügyi szervezet hitelkockázati kitétségét érintő kockázatok egészének átlátását, ennek megfelelő dokumentálása mellett.
42. Az MNB elvárása, hogy a pénzügyi szervezet megfelelő személyi és tárgyi erőforrásokkal (beleértve az informatikai rendszereket is) rendelkezzen a hitelkockázat-vállalás, -kezelés, -mérés és a hitelkockázati kontroll funkció működtetése, a tőkekövetelmény számítás, valamint a számvitel előírások, illetve a számviteli terület által támasztott, a hitelkockázatkezelést érintő igények kielégítése tekintetében.
43. Elvárt, hogy a hitelkockázat vállalásában és kezelésében, valamint a hitelkockázat azonosításában, értékelésében, mérésében, folyamatos nyomon követésében és kontrolljában érintett munkavállalók megfelelő szaktudással, készségekkel, képességekkel és kompetenciákkal rendelkezzenek. Elvárt továbbá, hogy a pénzügyi szervezet rendszeres képzésekkel biztosítsa a szaktudás, készségek, képességek és kompetenciák folyamatos rendelkezésre állását, azt, hogy a munkavállalók ismerjék a pénzügyi szervezet/csoport tevékenységét, az alkalmazandó szabályozási előírásokat, a pénzügyi szervezet hitelkockázati politikáját, a kapcsolódó eljárásokat és folyamatokat.
44. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet a hitelkockázat kezelése és kontrollja tekintetében is vegye figyelembe a 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlás V.2. pontjában rögzített elvárásokat.
45. Javasolt, hogy a kockázati kontroll funkció a hitelkockázat vonatkozásában lássa el a 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlás 106. pontjában nevesített feladatokat.
46. Pénzügyi csoport esetében elvárt a hitelkockázat csoportszintű kezelése, mérése és kontrollja, amelynek tekintetében szintén többféle szervezeti megoldás, illetve munkamegosztás elfogadható.
47. Hálózattal rendelkező pénzügyi szervezet esetén a hitelkockázatkezelési feladatokkal kapcsolatosan a központ és a hálózati egységek feladatai különbözőek. Ezzel kapcsolatban az alapvető felügyeleti elvárás az, hogy a pénzügyi szervezet aktívan irányítsa a hálózat működését, rendelkezzen megfelelő információval a hálózat működéséről, biztosítsa az összhangot az egyes hálózati egységek és a központ között oly módon, hogy az megfeleljen a hitelkockázat-kezelési stratégiának és politikának.
48. Az MNB felhívja a figyelmet, hogy a hitelkockázat vállalásával és kezelésével, valamint a

hitelkockázat azonosításával, értékelésével, mérésével, folyamatos nyomon követésével és kontrolljával összefüggésben különösen fontos a vonatkozó jogszabályi előírásoknak és az MNB javadalmazási ajánlásaiban rögzített elvárásainak⁵ megfelelő javadalmazási gyakorlat kialakítása és működtetése, az, hogy a javadalmazási politika álljon összhangban a pénzügyi szervezet hitelkockázati étvágájával, stratégiájával és politikájával, a hitelkockázati kultúrájával és értékeivel, a pénzügyi szervezet hosszú távú érdekeivel, valamint az összeférhetetlenség elkerülése érdekében megtett intézkedésekkel, továbbá biztosítsa, hogy ne ösztönözzön túlzott vagy a fogyasztók kárára történő kockázatvállalásra. Elvárt, hogy a hitelkockázat-vállalásban érintett munkavállalók javadalmazása változó összetevője szintjének meghatározásakor hitelminőségi kritériumok is mérlegelésre kerüljenek. Szükséges kiemelni továbbá azt az alapelvet, hogy amennyiben a pénzügyi szervezet a kontroll funkciót betöltő személyekre is alkalmaz teljesítményjavadalmazást, a kontroll funkciót betöltő munkavállalók javadalmazásának struktúráját úgy kell kialakítani, hogy az ne veszélyeztesse függetlenségüket, illetve ne teremtsen konfliktust ellenőrzési, valamint tanácsadási szerepükkel.

VIII. A hitelkockázat elvárt szinten tartásának eszközei

49. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet megfelelő eszközrendszert alkalmazzon a hitelkockázatának a hitelkockázati politikájában meghatározott elvárt szinten tartására.
50. A hitelkockázat csökkentésének legfontosabb eszközei: a megfelelő limitrendszer kialakítása és működtetése, valamint hitelkockázatmérséklési technikák alkalmazása.

VIII.1. Limitrendszer

51. Az MNB elvárása alapján a pénzügyi szervezet a limitrendszerét – a jogszabályi előírások által meghatározott keretek között – sajátosságainak (tevékenység volumene, jellege, kockázati étvágó, kockázatvállalási hajlandóság, hitelkockázati politika, kockázati profil) figyelembevételével alakítja ki.
52. A pénzügyi szervezet által kialakított, jóváhagyott, megfelelően dokumentált és rendszeresen felülvizsgált – amely tekintetben az MNB jó gyakorlatnak tartja a legalább éves gyakoriságú értékelést – hitelkockázati limitrendszer kiterjed:
- a) a limitek meghatározásával kapcsolatos legfőbb elvekre,
 - b) a limitfajták és azon belül a limitek meghatározásának, jóváhagyásának és

⁵ Jelen ajánlás kiadásakor: a javadalmazási politika alkalmazásáról szóló 3/2017. (II. 9.) MNB ajánlás, az ÁÉKBV-alapkezelők által alkalmazandó javadalmazási politikáról szóló 3/2018. (I. 16.) MNB ajánlás, az alternatív befektetési alapkezelők által alkalmazandó javadalmazási politikáról szóló 4/2018. (I. 16.) MNB ajánlás, a lakossági banki termékek és szolgáltatások értékesítéséhez kapcsolódó javadalmazási politikáról és az ezzel kapcsolatos belső eljárási szabályokról szóló 13/2018. (III. 6.) MNB ajánlás, a befektetési szolgáltatások nyújtásához kapcsolódóan alkalmazandó javadalmazási politikáról és gyakorlatról szóló 22/2019. (XII. 17.) MNB ajánlás

- felülvizsgálatának módjára,
- c) a pénzügyi szervezet által vállalt hitelkockázatok típusaihoz és méreteihez illeszkedő limitfajtákra (termék-, ország-, ágazati, partner- és ügyféllimitek),
 - d) az egyes limitekre vonatkozó küszöbértékekre,
 - e) az egyes limitek jóváhagyásának szintjére, hatásköri, illetve felelősségi rendjére,
 - f) az egyes limitek felhasználásához kapcsolódó eljárásokra, folyamatokra,
 - g) ha a limitek terhére több szervezeti egység is köthet ügyletet, a limitgazdálkodás feltételrendszerére,
 - h) a limitek, allimitek közötti átcsoportosítási lehetőségekre, a kapcsolódó dokumentációs követelményekre,
 - i) a limitek nyilvántartására,
 - j) a limitek figyelésének eljárásrendjére, folyamatára, hatásköri, illetve felelősségi rendjére,
 - k) a limittúllépés esetén követendő eljárásokra, szankciókra,
 - l) a limitrendszernek a pénzügyi szervezet helyreállítási tervéhez való kapcsolódási pontjaira.
53. Elvárás, hogy a pénzügyi szervezet olyan limitrendszert alakítson ki és működtessen, amely a jogszabályi lehetőségeknél alacsonyabb vagy legfeljebb azzal megegyező limiteket határoz meg, és amelyek minden körülmények között (például árfolyam elmozdulás miatt a limitösszeg viszonyítás alapjának megváltozása) biztosítják a jogszabályi előírások betartását.
54. Pénzügyi csoport esetében elvárt, hogy csoportszintű hitelkockázati limitek is kialakításra kerüljenek. Célszerű, ha a csoporthoz tartozó pénzügyi szervezetek egyedi szinten alkalmazott limitrendszere összhangban áll a csoportszintű limitekkel, amely elvárás egyik eleme, hogy a csoporthoz tartozó pénzügyi szervezetek által egyedi szinten alkalmazott limitek előre rögzített allokációs mechanizmus mentén kerüljenek meghatározásra. Fontos, hogy a csoporttagok ismerjék a csoport egésze limitrendszerének felépítését.
55. A pénzügyi szervezet által alkalmazott limitrendszer kialakítása és az egyes küszöbértékek meghatározása során objektív és szubjektív szempontok egyaránt figyelembevételre kerülhetnek. Célszerű ugyanakkor arra törekedni, hogy az előbbiek túlsúlya érvényesüljön.
56. Elvárt, hogy a hitelkockázati limiteken belül az ügyfél- és partnerlimitek szervesen kapcsolódjanak a pénzügyi szervezet ügyfél- és partnerminősítési rendszeréhez.
57. Jobb ügyfél- és partnerminősítés esetén általában arányosan magasabb limit engedélyezhető. Kerülendő azonban ezen elv mechanikus alkalmazása, hiszen a limitek mértékét más objektív és szubjektív tényezők is befolyásolhatják (például az ügyfél típusa, a rendelkezésre álló biztosíték fajtája és nagysága).

58. Ajánlott az ügyfél- és partnerlimitek időszávokra bontása, kifejezendő a pénzügyi szervezet egyes időtávokra vonatkozó eltérő kockázatvállalási hajlandóságát.
59. Javasolt, hogy az ügyfél- és partnerlimitek küszöbértékének meghatározásakor – a vonatkozó jogszabályi előírások figyelembevételével – a Központi Hitelinformációs Rendszerből (a továbbiakban: KHR) elérhető információk (más pénzügyi szervezetek által nyújtott finanszírozás, nemteljesítés stb.) is kerüljenek figyelembevételre.
60. A pénzügyi szervezet által meghatározott egyes limitek a még racionálisan kockáztatható értéket rögzítve a kockázatvállalás előre rögzített korlátok között tartását célozzák, ezért önmagában nem lehet cél azok maximális kihasználására való törekvés.

VIII.2. Hitelkockázatméréselési technikák

61. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet a sajátosságai (tevékenység volumene, jellege, kockázati étvágy, kockázatvállalási hajlandóság, hitelkockázati politika, kockázati profil), továbbá a vállalt kockázatok és az egyes hitelkockázatméréselési technikák nagyságrendje, jellege és összetettsége figyelembevételével prudens módon alkalmazza az egyes hitelkockázatméréselési technikákat (biztosítékok, értékpapírosítás, biztosítás stb.).
62. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület által elfogadott, legalább évente felülvizsgált, a pénzügyi szervezet hitelkockázati politikájával összhangban álló belső szabályozásban határozza meg az általa alkalmazható hitelkockázatméréselési technikákat és azon belül az elfogadható fedezet típusokat.

VIII.2.1. A fedezetek értékelésével összefüggő általános elvárások

63. A fedezetek értékelésével kapcsolatos jogszabályi szintű előírásokat az ügyfél- és partnerminősítés, valamint a fedezetértékelés prudenciális követelményeiről szóló 40/2016. (X. 11.) MNB rendelet [a továbbiakban: 40/2016. (X. 11.) MNB rendelet] rögzíti, melyben meghatározottak követését – különös tekintettel a fedezetértékeléssel kapcsolatos belső szabályozási követelményekre – az MNB jó gyakorlatnak tartja az annak hatálya alá nem tartozó, hitelkockázatot vállaló valamennyi pénzügyi szervezet esetében, az arányosság 8. pontban meghatározott elvárását figyelembe véve.
64. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy a kockázatvállalás során fedezetként figyelembe vehető biztosítékok (ingó és ingatlan vagyontárgyak, pénzügyi eszközök), valamint jogi kikötések és szerződések csak abban az esetben kell, hogy megfeleljenek a CRR előírásainak, ha azokat a pénzügyi szervezet tőkekövetelmény-méréselési tételként kívánja figyelembe venni. A kockázatvállalás során olyan biztosíték is megkövetelhető, amely a CRR hitelkockázati fedezetekre vonatkozó követelményeinek nem felel meg, mert annak akkor is lehet kockázatcsökkentő hatása, ha alkalmazása miatt a tőkekövetelmény nem

csökkenthető.

65. Az MNB felhívja a figyelmet továbbá arra, hogy a hitelkockázatmérséklési technikák alkalmazása új hitelkockázatot és új kockázati típusokat (például jogi kockázat, működési kockázat) is keletkeztethet, amelyeket a hitelkockázatcsökkentő hatás számbavételénél figyelembe kell venni. Így külön vizsgálandó például a biztosíték érvényesítéséből várható pénzbefolyás és a hitelkockázat-vállalás összege közötti devizális összhang, a rendelkezésre bocsátott fedezetek piaci likviditása, illetve az óvadékba adott értékpapír és a hitelkockázat-vállalás hozamfeltételei közötti összhang.
66. A fedezeteken belül sajátos jellemzőkkel bírnak az ingatlan fedezetek, melyek kezelésével kapcsolatban – a VIII.2.2-VIII.2.4. pont általános elvárásain belül– az MNB a 11/2018. (II. 27.) MNB ajánlásban foglaltak követését várja el.

VIII.2.2. Az értékelésekkel és az értékelőkkel szembeni elvárások

67. A fedezetek értékelése tekintetében az MNB elvárja a függetlenség és a magas szakmai színvonal pénzügyi szervezetek általi érvényre juttatását.
68. A függetlenséggel összefüggésben elvárt, hogy a pénzügyi szervezet tegyen megfelelő lépéseket annak biztosítása érdekében, hogy
- a) az értékelést végző vagy annak közeli hozzátartozója ne vehessen részt az adott fedezetet érintő kockázatvállalási folyamatban (döntéselőkészítés, kockázatvállalásról való döntés, adminisztráció),
 - b) kiszűrésre és kizárásra kerüljön minden olyan eset, amely veszélyezteti az értékelés objektivitását (az értékelő vagy közeli hozzátartozója érdekelt az ügyfél- vagy partnerminősítés eredményében, az értékelt fedezet tulajdonosa, eladója vagy vevője, abban gazdasági érdekeltséggel rendelkezik stb.).
69. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet kellő gondossággal járjon el a fedezet értékelésével megbízott (a pénzügyi szervezet alkalmazásában álló belső, illetve a pénzügyi szervezettel megbízási jogviszonyban álló külső) személyek kiválasztása során, és biztosítsa, hogy a hitelkockázat vállalása, kezelése, monitoringja és kontrollja során csak olyan személy által végzett értékelés kerüljön elfogadásra, aki
- a) megfelelő végzettséggel, szakmai képesítéssel rendelkezik az adott fedezettípus értékelésével összefüggő feladat magas szakmai színvonalon történő ellátásához,
 - b) megfelel az előírt jogszabályi követelményeknek és az adott fedezettípus tekintetében elvárt értékelési sztenderdeknek,
 - c) az értékelés során megfelelő szaktudás, tapasztalat, készségek és ítélőképesség birtokában, mindenkor professzionálisan és illetéktelen befolyástól, elfogultságtól vagy érdekellentététől mentesen, pártatlanul képes eljárni.

70. A fedezet értékelésével (a fedezet értékének meghatározásával, a fedezet érvényesíthetőségének vizsgálatával) a pénzügyi szervezet külső értékelőt is megbízhat.
71. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a pénzügyi szervezet előre összeállított és folyamatosan aktualizált, a pénzügyi szervezet belső szabályzata szerinti döntési szinten jóváhagyott listával rendelkezik az egyes fedezettípusok értékelésébe bevonható személyekről.
72. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet legyen figyelemmel az értékelések koncentrációjára és az abból fakadó esetleges kockázatokra, valamint, hogy megfelelő eszközöket (például az értékelést végzők rotációja, az adott fedezet tekintetében ugyanazon értékelő által folytatott egymás utáni értékelések korlátozása) alkalmazzon a fedezetek értékelésével összefüggő koncentráció csökkentésére.
73. Az MNB álláspontja szerint a fedezet értékelését végző díjazása és az értékelés során megállapított érték nem lehet olyan módon összekapcsolva, hogy az érdekkonfliktust eredményezzen.
74. Az MNB elvárja a pénzügyi szervezettől, hogy a külső értékelőkkel fennálló kapcsolatait és az értékelők tevékenységét rendszeresen – amely tekintetben az évenkénti gyakoriság jó gyakorlatnak tekinthető – értékelje, az értékelés eredményéről számoljon be az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testületnek, továbbá annak általános és egyedi szintű tapasztalatait megfelelően kommunikálja az érintett szervezeti egységek felé és vegye figyelembe az értékelőkkel való további együttműködés során.
75. Elvárt, hogy az értékelésekről objektív, világos és áttekinthető értékelési szakvélemény, értékbecslés, értékelési jelentés készüljön, amely tartalmazza legalább az alábbiakat:
- a) az értékelés megrendelője,
 - b) az értékelést végző és ellenőrző neve, státusza, végzettsége, minősítése⁶,
 - c) az értékelésbe bevont speciális szakértők,
 - d) az értékelés tárgya (a fedezet azonosítására szolgáló adatok),
 - e) az értékelés fordulónapja,
 - f) az értékelés érvényességi határideje,
 - g) az értékelés felhasználásának módja (hitelkockázat-vállalási döntés, szerződés hosszabbítás, monitoring tevékenység, rendkívüli intézkedés alkalmazásának megalapozása),
 - h) az értékelés készítésének célja (érték megállapítása, a fedezet érvényesíthetőségének vizsgálata),

⁶ Ingatlanfedezet esetében a 11/2018. (II. 27.) MNB ajánlás 59. pont b) alpontja szerinti minősítés megjelölése.

- i) az értékelés során felhasznált dokumentumok és források, alkalmazott módszertan, feltételezések,
- j) záradékok, kikötések,
- k) az értékelés megállapításai.

76. Az MNB álláspontja szerint bár az értékelő felelős az értékelés tartalmáért (többek között a különböző értékelési módszerek használatának segítségével meghatározott érték pontosságáért), a kockázatvállaló pénzügyi szervezet felelőssége az értékelések prudens és magas szakmai színvonalon történő ellátásának biztosítása, valamint az értékelések eredményeinek a kockázatvállalási és -kezelési folyamat során történő megfelelő figyelembevételre. Ennek biztosítása érdekében elvárt, hogy az értékelő megbízása során kerüljön pontosan meghatározásra az értékelés célja, ezen belül különösen az, hogy az egyes értékformák (fedezeti érték, hitelbiztosítéki érték, likvidációs érték⁷) piaci értékből történő levezetését a pénzügyi szervezet milyen feltételezések mellett kéri, továbbá, hogy az értékelés annak felhasználása előtt mindig további [érték megállapítás esetén magára az értékre és az alkalmazott módszertanra (ideértve a módszereket, a feltételezéseket és az érték szempontjából releváns információkat is) egyaránt kiterjedő] belső vizsgálatnak kerüljön alávetésre, illetve szükség esetén korrigálásra.

VIII.2.3. Statisztikai alapú értékelés alkalmazása

77. Elvárt, hogy a fedezetek statisztikai alapú értékelése során a pénzügyi szervezet vegye figyelembe a modellek alkalmazásával összefüggésben a XII. pontban meghatározott általános feltételeket.
78. Amennyiben a statisztikai alapú értékelés során kapott eredmény kétségeket vet fel, elvárt, hogy az értékelő a fedezetet más módszer igénybevételével is értékelje, és erről tájékoztassa az értékelés felhasználóját.

VIII.2.4. A fedezetek utólagos értékelése

79. Az MNB a fedezetek utólagos értékelése tekintetében jó gyakorlatnak tartja a negyedévente, kereskedelmi ingatlanoknál legalább évente, lakóingatlanoknál legalább háromévente történő rendszeres, illetve átstrukturálási intézkedés alkalmazása előtt, a követelés nem teljesítő kitétséggé történő nyilvánítása, továbbá a biztosíték értékében vagy érvényesíthetőségében bekövetkező jelentős változás esetén történő rendkívüli értékelésvizsgálatot. A fedezetek értékének felülvizsgálata történhet az eredeti értékelés felhasználásával (értékelés aktualizálás), illetve lehet ugyanazon vagy más a pénzügyi szervezet alkalmazásában álló vagy külső értékelő által végzett teljesen új értékelés

⁷ A fedezeti érték és a hitelbiztosítéki érték elsősorban a kockázatvállalási döntés során kerül alkalmazásra, míg a likvidációs érték a problémás ügyletek kezelését illetően kerül inkább előtérbe.

(teljeskörű értékbecslés), megvalósítható helyszíni (külső, közterületről történő vagy teljeskörű) szemlével vagy helyszíni szemle nélkül (desk-top), továbbá bizonyos esetekben (például lakóingatlanok) statisztikai módszerrel is. Szükség esetén értékelés-felülvizsgálat is készülhet, amely az értékelés egy másik szakértő által készített minősítését jelenti, és amely kiterjed a korábbi értékelés megalapozottságának, szakmai színvonalának, az abban szereplő következtetések elfogadhatóságának és a megállapított érték elfogadhatóságának értékelésére.

80. A rendszeres utólagos értékeléstől függetlenül az MNB rendkívüli, a fedezet értékének és érvényesíthetőségének vizsgálatára egyaránt kiterjedő teljesen új, egyedi alapú értékelés lefolytatását várja el
- a) a nem teljesítő kitettségre és az átstrukturált követelésre vonatkozó prudenciális követelményekről szóló 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet [a továbbiakban: 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet] szerinti definíciónak megfeleltethető átstrukturálási intézkedés alkalmazása előtt, függetlenül attól, hogy a pénzügyi szervezet a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet alkalmazására kötelezett-e,
 - b) amennyiben a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet alapján a követelés nem teljesítő kitettségként történő nyilvántartása válik szükségessé, vagy a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet hatálya alá nem tartozó szervezet megítélése szerint fennáll a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet 5. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek valamelyike,
 - c) a fedezet érvényesítésére irányuló lépések megtétele előtt, a végrehajtási eljárás kezdeményezésének kivételével.

Az MNB elvárása alapján a fenti esetekben a fedezet értékének felülvizsgálata teljeskörű értékbecsléssel történik, kivéve,

- a) ha rendelkezésre áll lakossági követelés esetében a pénzügyi szervezet belső szabályzatában előírtaknak megfelelő, érvényes újraértékelés, egyéb esetben 6 hónapnál nem régebbi, olyan teljeskörű értékbecslés, melynek relevanciája semmilyen fennálló körülményre tekintettel nem kérdőjelezhető meg, vagy
- b) ha az előző bekezdés a) alpontjában foglaltak szerinti átstrukturálási intézkedést követően az érintett kitettség továbbra is teljesítőnek minősül.

Amennyiben a teljeskörű értékbecslés során belső szemle nem biztosítható, az értékbecslés külső szemle alapján is megvalósítható.

81. Elvárt, hogy a fedezet rendkívüli értékelésének megállapításai kerüljenek figyelembevételre az átstrukturálási intézkedést megelőző döntéselőkészítési eljárásban (a fedezetet a pénzügyi szervezet továbbra is figyelembe veszi-e, milyen feltételekkel és értéken, szükséges-e új fedezet bevonása stb.), továbbá, hogy az szolgáljon alapul az egyes nem teljesítő kitettségek kezelésére, valamint a fedezet érvényesítésére vonatkozó egyedi döntésekhez.

IX. A hitelkockázat-vállalás és -kezelés folyamata

82. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet a nagyságrendjével, kockázati étvágyával, kockázatvállalási hajlandóságával, kockázati profiljával, továbbá a vállalt kockázatok nagyságrendjével, jellegével és összetettségével összhangban álló belső rendszerekkel, eljárásokkal és módszerekkel rendelkezzen a hitelkockázat-vállalási és -kezelési folyamatai tekintetében, amelyek kiterjednek
- a) a kezdeményezéssel, az előkészítéssel, ideértve a hitelkockázat előzetes felmérését (hitelképesség, működés vizsgálata, üzleti kockázat meghatározása, kockázatcsökkentő eszközök, azok értékelése, elfogadása),
 - b) a döntéssel (limit meghatározása, árazás, üzleti döntések),
 - c) a lebonyolítással, ideértve az ügylet teljesülésének figyelését, az eszközök és a mérlegen kívüli tételek, valamint a hitelkockázat-csökkentő eszközök értékének rendszeres felülvizsgálatát (monitoring, értékelés),
 - d) a hitelkockázat növekedésével, az ügylet módosításával, ideértve a nem teljesítő ügyletek kezelését (átstrukturálás, követeléskezelés),
 - e) a rendkívüli helyzetek kezelésével kapcsolatos feladatokra.

IX.1. Döntés-előkészítés

83. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet a döntés-előkészítés keretében vizsgálja meg, hogy a tervezett kockázatvállalás illeszkedik-e a pénzügyi szervezet hitelkockázati politikájába, továbbá, hogy gyűjtse össze és szintetizálja a hitelkockázat-vállalásra irányuló döntéshez, illetve az árazáshoz szükséges minden lényeges külső (piaci, nyilvános, hatósági stb.) és belső (például az ügyfélről a pénzügyi szervezetnél már elérhető adatok, korábbi tapasztalatok) információt.
84. A döntés-előkészítés keretében az egyes nevesített tevékenységtípusok esetében különösen az alábbi információk feltárása célszerű
- a) hitel és pénzkölcsön nyújtásakor:
 - aa) az ügyfél, partner, illetve kibocsátó aktuális hitelképessége, fizetőképessége, a hitelképességet, fizetőképességet befolyásoló tényezők, az ügyfél, partner, illetve kibocsátó hitelképességének, fizetőképességének várható jövőbeni alakulása,
 - ab) a pénzügyi szervezetnek, illetve csoportnak az ügyféllel, a partnerrel, a kibocsátóval, illetve azok tulajdonosaival fenntartott minden korábbi és fennálló kapcsolata, a kapcsolattal összefüggésben fennálló vagy lehetséges érdekkonfliktusok,
 - ac) az alkalmazandó hitelkockázat-csökkentő eszköz értékelése (érték és érvényesíthetőség, az annak változását befolyásoló tényezők),
 - ad) a biztosíték érvényesítéséből várható pénzbefolyás és a hitelkockázat-vállalás

- összege közötti devizális összhang, a devizakockázat fedezésének módja,
- ae) a hitelnyújtás célja és a visszafizetés forrása,
 - af) az ügyfél, partner, illetve kibocsátó kötelezettségvállalásra vonatkozó jogképessége,
 - ag) amennyiben releváns, az ügyfél, partner, illetve kibocsátó üzleti modellje, stratégiája és vállalatirányítási gyakorlata, ideértve annak vizsgálatát, hogy az ügyfél, partner, illetve kibocsátó megfelelő szakértelemmel, gyakorlattal és kapacitásokkal rendelkezik-e a hitel visszafizetésének forrását jelentő tevékenységeinek, eszközeinek és befektetéseinek a kezelésére, továbbá az üzleti terv megalapozottsága és megvalósíthatósága (beszállítói, alvállalkozói és egyéb partneri kapcsolatok, szükséges engedélyek és tanúsítványok megléte vagy beszerezhetősége), a megvalósíthatóságot esetlegesen gátló tényezők (például üzleti partnerek, szállítók koncentrációja, az ügyfél, partner, illetve kibocsátó adott szállítóktól, alvállalkozóktól és egyéb partnerektől való függőségéből fakadó kockázatok),
 - ah) a múltbeli pénzáramlások, valamint különböző scenáriók mellett a jövőbeli pénzáramlások;
- b) kezesség és garancia, valamint egyéb bankári kötelezettség vállalásakor:
- ba) az aa), ab), ae)-ah) alpontban rögzítettek,
 - bb) a beváltás valószínűsége;
- c) követelés vásárlásakor:
- ca) a megvásárolni tervezett követelések hitelkockázati jellemzői,
 - cb) csőd- vagy felszámolási eljárás esetén a követelések rangsorolása;
- d) származékos ügyletek kötése esetén:
- da) az alapul szolgáló eszközre vonatkozó hitelkockázati jellemzők,
 - db) a követelés jogi érvényesíthetősége;
- e) befektetési hitel nyújtásakor:
- ea) az aa), ab), af) és ah) alpontban rögzítettek,
 - eb) a hitelnyújtás célja,
 - ec) a pénzügyi eszköz likviditása,
 - ed) a pénzügyi eszköz és hitelkockázat-vállalás hozamfeltételei közötti összhang,
 - ee) csőd- vagy felszámolási eljárás esetén a követelés rangsorolása;
- f) jegyzési garanciavállalás esetén:
- fa) a kibocsátás körülményei,
 - fb) a pénzügyi eszköz értékesíthetőségére, likviditására vonatkozó kilátások.

85. Az MNB elvárja, hogy a 83. pont alkalmazásakor a pénzügyi szervezet legyen tekintettel az egyes ügyfél-, partner-, illetve kibocsátó-, valamint ügylettípusok sajátosságaira. Ennek megvalósítása érdekében

- a) eltérő szempontok alapján értékelje a hitelképességet, fizetőképességet a lakossági és a vállalati ügyfelek, azon belül is a mikro- és kisvállalkozások, valamint a közép- és

nagyvállalkozások tekintetében,

- b) eltérő értékelési gyakorlatot kövessen annak függvényében, hogy a tervezett kockázatvállalás fedezett vagy nem fedezett, figyelembe véve a rendelkezésre bocsátott fedezetek típusát (lakóingatlan, kereskedelmi ingatlan, egyéb ingó biztosíték) és jellemzőit,
- c) sajátos értékelési gyakorlatot alakítson ki egyes speciális ügylettípusok (például kereskedelmiingatlan-finanszírozás, ingatlanfejlesztés-finanszírozás, hajófinanszírozás, projektfinanszírozás) tekintetében.

86. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a fogyasztóknak nyújtott hitelek, a vállalati hitelek, a kereskedelmiingatlan-finanszírozás, az ingatlanfejlesztés-finanszírozás, a hajófinanszírozás, valamint a projektfinanszírozás tekintetében a pénzügyi szervezet az ügyfél, partner, illetve kibocsátó jelenlegi és várható hitelképessége, fizetőképessége vizsgálata során az EBH iránymutatás 2. mellékletében részletezett adatokat és információkat vizsgálja, az EBH iránymutatás 3. mellékletében javasolt mutatószámok felhasználásával.

87. Az ügyfél, partner, illetve kibocsátó várható hitelképessége, fizetőképessége tekintetében egyes kedvezőtlen körülmények bekövetkezése hatásának elemzésére érzékenységelemzés is indokolt, amely az egyes ügyfél-, partner-, illetve kibocsátótípusok esetében eltérő szempontok figyelembevételén alapul. Ennek keretében a pénzügyi szervezet vizsgálja egyrészt az ügyfelet, partnert, kibocsátót érintő esetleges negatív hatásokat (például vállalati ügyfelek esetében a bevételek vagy a profit hirtelen, jelentős mértékű csökkenése, súlyos vezetési problémák vagy működési veszteség esemény bekövetkezése, jelentős partnerek, ügyfelek vagy szállítók csődje, jelentős likviditás kiáramlás stb.), másrészt a kedvezőtlen piaci eseményeket (jelentős gazdasági visszaesés, egyes gazdasági szektorok teljesítményének visszaesése, jelentős politikai, szabályozói, földrajzi kockázatok felépülése, a finanszírozási költségek jelentős emelkedése stb.).

88. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet a döntés-előkészítés keretében tárja fel továbbá az üzleti modelljével összefüggő tényezők és a makrogazdasági feltételek várható alakulásának az adott kockázatvállalási döntést érintő hatásait is, kitérve többek között az alábbiakra:

- a) piaci verseny, jogi és szabályozói követelmények,
- b) a pénzügyi szervezet hitelkockázati volumenének alakulását jellemző trendek,
- c) a pénzügyi szervezet hitelkockázati profilja és annak várható változása,
- d) hitelkockázati koncentrációk (ügyfél, illetve ügylet típus szerint, egyes szegmensekben, földrajzi értelemben stb.),
- e) a behajtási, leírasi és megtérülési gyakorlatot érintő várakozások,
- f) a pénzügyi szervezet hitelkockázati kontroll funkciójának jellemzői,
- g) egyéb, a várható hitelezési veszteséget befolyásoló tényezők és azok összefüggései, ideértve például a munkanélküliségi rátára, a GDP-re, a referenciakamatokra, az

inflációra, a likviditási feltételekre vagy a technológiákra vonatkozó várakozásokat.

89. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy bár a döntés előkészítője felelős az előkészítő anyag tartalmának valóságáért, a döntéselőkészítő felelőssége nem helyettesíti a döntéshozónak a döntés szakmai megfelelése tekintetében fennálló felelősségét.
90. Az MNB egyes ügyletek (például a lakossági termékek) esetében szabványosított, míg a már jóváhagyott ügyfél-, partner-, illetve kibocsátói limiteken belüli kockázatvállalásra irányuló döntések előkészítése esetében egyszerűsített eljárást is elfogadhatónak tart.

IX.1.1. Ügyfél- és partnerminősítés

91. Jogszabályi kötelezettségtől függetlenül is alapelvárásnak tekinthető, hogy – egyes speciális hitelkockázat-vállalást eredményező konstrukcióktól (például lombard hitel) eltekintve – a követelések visszafizetésének forrását az ügyfél, partner jövedelme, és ne a rendelkezésre bocsátott fedezet jelentse.
92. A 91. pontban jelzett alapelv érvényre juttatása egyik elemeként elvárt, hogy a pénzügyi szervezet a nagyságrendjével, kockázati étvágyával, kockázatvállalási hajlandóságával, kockázati profiljával összhangban álló ügyfél- és partnerminősítési rendszert⁸ működtessen, amely segíti
- a) az ügyfél, partner fizetőképességének, hitelképességének a kockázatvállalás előtti megállapítását,
 - b) az ügyfél, partner fizetőképességében, hitelképességében bekövetkező változások becslését, jövőbeni fizetőképességének megállapítását,
 - c) az ügyfél, partner nemteljesítési valószínűségének megállapítását, a nemteljesítési valószínűség számszerűsítését,
 - d) az ügyfelek és partnerek azonos kockázatokat és nemteljesítési valószínűségeket tükröző kategóriákba sorolását.
93. Az MNB olyan ügyfél- és partnerminősítési rendszer működtetését várja el, amely
- a) az üzleti megfontolásoktól független és a lehető legnagyobb mértékben objektív szempontok figyelembevételén alapul,
 - b) megfelelő összhangot biztosít az ügyfél gazdálkodási adataiból nyert számszerűsíthető adatok, objektív szempontok, valamint a nem számszerűsíthető, szubjektív megítélésű információk, illetve egyéb körülmények vizsgálata között,
 - c) konzervatív, óvatos megközelítés módot alkalmaz,
 - d) biztosítja a felelős hitelezési tevékenységre vonatkozó elvárás érvényre juttatását, és minimalizálja a hitelkockázat-vállalással összefüggő belső és külső csalások kockázatát,

⁸ Biztosító esetében figyelemmel a Bit. 87. § (1) bekezdés i) pontjára

- e) érvényesíti az „ismerd meg az ügyfeled” szemléletmódot,
- f) biztosítja a „négy szem” elvének érvényre juttatását,
- g) ugyanazon ügyféllel, partnerrel, illetve kibocsátóval szembeni minden kockázatvállalás során következetesen alkalmazásra kerül,
- h) csoporthoz tartozó ügyfél, partner esetében biztosítja az ügyfélcsoportszintű kockázatok feltárását,
- i) biztosítja a minősítések változásának folyamatos nyomon követhetőségét,
- j) megbízhatósága és működése rendszeresen visszamérésre kerül.

94. Az ügyfél- és partnerminősítéssel kapcsolatos jogszabályi szintű előírásokat a 40/2016. (X. 11.) MNB rendelet rögzíti, melyben meghatározottak követését az MNB jó gyakorlatnak tartja az annak hatálya alá nem tartozó, hitelkockázatot vállaló valamennyi pénzügyi szervezet esetében, az arányosság 8. pontban meghatározott elvárását figyelembe véve.
95. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet ügyfél- és partnerminősítési rendszere külső minősítések figyelembevételét csak a minősítés pénzügyi szervezet általi – a külső minősítővel és annak minősítéseivel kapcsolatos korábbi vagy pénzügyi csoport esetében a csoport más tagja révén elérhető tapasztalatokat is figyelembe vevő – felülvizsgálata esetén tegye lehetővé.
96. A pénzügyi szervezet az ügyfél- és partnerminősítésre a XII. pontban foglaltak figyelembevételével modelleket is igénybe vehet.
97. Az MNB elvárása alapján a fogyasztónak minősülő ügyfelek tekintetében vagy más esetekben használt egyszerűsített ügyfél- és partnerminősítési eljárás, illetve az újonnan alakult vagy a Számv. tv. hatálya alá nem tartozó ügyfelek vonatkozásában meghatározott, az általánostól eltérő minősítési elvek alkalmazása nem jelenti azt, hogy egyes tevékenység-, illetve ügylettípusokra, továbbá ügyfelekre vagy partnerekre a minősítési rendszer egyáltalán nem terjed ki, illetve nem kerül alkalmazásra.
98. Amennyiben a pénzügyi szervezet anyavállalatának ügyfél- és partnerminősítési rendszere nem vagy nem teljesen felel meg a magyar jogszabályoknak, az MNB elfogadható gyakorlatnak tartja annak megfelelő módosításokkal, kiegészítésekkel történő alkalmazását.
99. Az MNB javasolja, hogy az összevont alapú felügyelet alá tartozó csoporthoz tartozó pénzügyi szervezetek az ügyfél- és partnerminősítés során ugyanazokat a minősítési elveket kövessék.
100. Elvárt, hogy az ügyfél- és partnerminősítés során az ügyfél fizetőképességének, hitelképességének megállapítása érdekében a pénzügyi szervezet tegyen meg minden

elvárható lépést az ügyfél, partner jelenlegi jövedelmi, pénzügyi helyzetének, valamint annak stabilitása, esetleges változása megállapítása érdekében.

101. Az ügyfél, partner jelenlegi jövedelmi, pénzügyi helyzetének, valamint annak stabilitása, esetleges változása megállapítása érdekében a pénzügyi szervezet – a vonatkozó adatvédelmi előírások szem előtt tartása mellett – célszerűen figyelembe veszi
 - a) az ügyfél, partner által rendelkezésre bocsátott dokumentumokat, szolgáltatott adatokat,
 - b) a pénzügyi szervezetnél az ügyfélről, partnerről már rendelkezésre álló (például más kockázatvállalás kapcsán már rendelkezésre álló vagy korábbi üzleti kapcsolat nyomán elérhető) információkat,
 - c) az ügyfélről, partnerről a pénzügyi szervezettel azonos, összevont alapú felügyelet alá tartozó csoport tagjainál rendelkezésre álló információkat,
 - d) a KHR-ben elérhető információkat,
 - e) a cégjogi adatbázisokból elérhető információkat, és
 - f) a nyilvános piaci információkat.
102. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet a vonatkozó adatvédelmi előírásokat figyelembe véve győződjön meg az ügyfél, partner által rendelkezésre bocsátott adatok és információk megfelelőségéről és megbízhatóságáról.
103. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet az ügyfél, partner jövedelmi, pénzügyi helyzetének értékelése során vegyen figyelembe minden lényeges kockázati tényezőt (például felszámolt kamatok, árfolyam, tőkekövetelés nagysága, fizetési késedelem, az ügyfél, partner egyéb kötelezettségei, eladósodottsági szintje, azon meg nem terhelt eszközök állománya, amelyek szükség esetén pótlólagos finanszírozást jelenthetnek, lakossági ügyfél esetében az életkörülmények előre látható változásai, egyéb ügyfél, partner esetében a piaci viszonyok változása), amely befolyással lehet az ügyfél, partner jövőbeni fizetőképességére, pénzügyi helyzetére.
104. Az MNB nem tartja jó gyakorlatnak, ha az ügyfél, illetve partner fizetőképességének, hitelképességének megállapítása a jövőbeni jövedelmekre vonatkozó pozitív várakozásokon alapul, hacsak az megfelelő dokumentumokkal nem alátámasztott.
105. Külföldi ügyfél, partner, illetve határon átnyúló tevékenység finanszírozása esetén célszerű az országgkockázat és a vonatkozó jogi környezet vizsgálatát a hitelkockázat-vállalási és -kezelési folyamatban már az ügyfél- és partnerminősítésbe beépíteni.

106. A 94. pontban hivatkozott MNB rendeletnek és az ajánlás ezen pontjának való megfelelés abban az esetben is javasolt, ha a pénzügyi szervezetnek kibocsátóval szemben merül fel hitelkockázati kitétsége.

IX.1.2. Fedezetek

107. A döntéselőkészítési folyamat keretében (ideértve az ugyanazon fedezet mellett további kötelezettség vállalásának esetét is) a pénzügyi szervezet kitér a fedezet értékelésére (érték és érvényesíthetőség, az annak változását befolyásoló tényezők), valamint az adott fedezet vonatkozásában érvényre juttatandó jogszabályi előírások (például hitelfedezeti mutató, amennyiben releváns, a tőkekövetelmény számítás során történő figyelembevételre vonatkozó előírások) és a pénzügyi szervezet belső szabályozásából következő követelmények (például biztosíték fedezeti ráta, biztosítottság) teljesülésének vizsgálatára.

108. Amennyiben ugyanazon fedezet több ügyletbe is bevonásra kerül, elvárt, hogy az egyes kockázatvállalások tekintetében figyelembe vett fedezeti értékek összességében ne haladják meg az adott fedezet tényleges fedezeti értékét (arányos megosztás). Társfinanszírozás (konzorciális és szindikált hitelezés) keretében vállalt kötelezettségvállalások esetén a fedezetek arányos módon történő figyelembevétele a finanszírozásban résztvevő tagoknál hasonló módon indokolt.

109. A fedezet értékének a hitelkockázat-vállalási döntés megalapozása érdekében való megállapítása történhet egyedi alapú értékeléssel és statisztikai módszer használatával is.

110. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy ingatlanfedezet esetében a hitelkockázat-vállalás során statisztikai módszer használata a termőföldnek nem minősülő ingatlanok hitelbiztosítéki értékének meghatározására vonatkozó módszertani elvekről szóló 25/1997. (VIII. 1.) PM rendelet szerinti esetekben lehetséges.

111. A biztosítékok jogi érvényesíthetőségével kapcsolatosan, a biztosítéki szerződésre vonatkozó jogrendben érvényes következő tényezőkre ajánlott különösen figyelni:

- a) a csőd- és felszámolási szabályokra, a biztosíték érvényesíthetőségére, illetve az érvényesíthetőségét korlátozó előírásokra csődeljárás vagy felszámolás esetén,
- b) a hatóságok biztosítékkal kapcsolatos különleges jogaira (például adóhatóság végrehajtási joga),
- c) a biztosíték jelen és jövőbeli terhelhetőségére,
- d) jelzálogjog kikötése esetén a közhiteles nyilvántartásba történő szabályszerű bejegyzésre.

112. A biztosítékok jogi érvényesíthetőségével kapcsolatos kockázatok csökkentése érdekében a gyakran alkalmazott biztosítékok esetére ajánlott sztenderd szerződésminták kidolgozása.

IX.2. Árazás

113. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet rendelkezzen a pénzügyi szervezet/csoport üzleti modelljével, hitelkockázati étvágyával és stratégiájával, valamint általános üzleti stratégiájával (beleértve a kockázatkezelési- és jövedelmezőségi célkitűzéseket is) összhangban álló, az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület által jóváhagyott és rendszeresen – amely tekintetben az MNB jó gyakorlatnak tartja a legalább éves gyakoriságú felülvizsgálatot – felülvizsgált, írásban rögzített árazási politikával.
114. A pénzügyi szervezet árazási politikája rögzíti:
- a) az egyes ügyfelek, partnerek, illetve kibocsátók, valamint az egyes ügylettípusok tekintetében követett árazási elveket,
 - b) az a) alpont szerinti bontásban az árazás során figyelembe vett tényezőket (ideértve különösen a kitétségek várható minőségét, a kockázatok jellegét és nagyságrendjét, a költségeket, a versenytényezőket és a fennálló piaci körülményeket) és az alkalmazott modelleket,
 - c) a 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlás VIII.2. pontjában az új termékek és szolgáltatások bevezetésével összefüggésben meghatározott elvárások figyelembevételével, az új termékek és szolgáltatások árazására vonatkozó előírásokat,
 - d) az akciós ügyletek árazására vonatkozó speciális előírásokat,
 - e) a csoporton belüli ügyletek árazására vonatkozó sajátos előírásokat.
115. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a pénzügyi szervezet az egyes ügyfél- és ügylettípusok esetében eltérő árazási megközelítést alkalmaz, például a lakossággal szembeni kockázatvállalások során elsősorban termék alapú, míg a vállalati ügyfelek esetében ügyletspecifikus megközelítést.
116. Elvárt, hogy az árazásban kerüljön figyelembevételre a kitétséggel összefüggésben a következő átárazási időpontig vagy a lejáratig ténylegesen felmerülő és az adott kitétségre allokkált összes releváns költség, többek között az alábbiak:
- a) a tőkekötség,
 - b) a kitétség jellemzőire (lejárat, előtörlesztési lehetőség stb.) tekintettel megállapított finanszírozási költség,
 - c) a működési és adminisztrációs költségek,
 - d) a különböző homogén kockázati csoportokra múltbeli veszteség adatokon alapuló vagy várható hitelezési veszteség szemlélet alapján kalkulált hitelkockázati költség,
 - e) a kitétséggel összefüggésben felmerülő egyéb költségek (például adók).
117. A csoporton belüli ügyletek árazása tekintetében az MNB elvárja annak figyelembevételét, hogy a kitétségek vállalása adott esetben alacsonyabb költségekkel járhat, ugyanakkor más

típusú felmerülő kockázatoknak (például biztosítékok koncentrációja) az árazásban való megjelenítése válhat indokolttá.

118. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet megfelelő folyamatokat és eljárásokat alakítson ki annak biztosítására, hogy a hitelkockázat-vállalási döntés keretében megállapításra kerülő ár tükrözze a kitettség kockázatait és költségeit. Az MNB elvárása alapján a pénzügyi szervezet továbbá olyan ellenőrzési és monitoring tevékenységet folytat, amely kiszűri azon kitettségeket, amelyek tényleges költsége meghaladja az elvart megtérülést, valamint megfelelő visszacsatolást biztosít a kockázatkezelési és az üzleti területek számára.

IX.3. Hitelkockázat-vállalási döntés

119. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet az egyes általa nyújtott szolgáltatás-, illetve ügylettípusokhoz hitelkockázat-vállalási döntési szinteket rendeljen, és ezzel összefüggésben belső szabályzatban rögzítse
- a) az egyes döntési szintek meghatározásának szempontjait,
 - b) az egyes döntési szinteken a döntésekben részt vevő személyeket, szervezeti egységeket, illetve testületeket,
 - c) az egyes döntési szinteken alkalmazott döntéshozatali eljárásokat (például egyszerűsített, komplex),
 - d) az egyes döntési szintekhez tartozó hatásköröket és korlátozásokat,
 - e) az egyes kockázatvállalások során az előre meghatározott döntési szinttől eltérő döntéshozatal lehetőségét, eljárásrendjét (ideértve például a döntési hatáskör delegálásának feltételeit, nagyságrendi és időbeli korlátozásait),
 - f) a kockázatkezelési terület által nem támogatott kockázati döntésekkel kapcsolatos folyamatokat és eljárásokat,
 - g) a hitelkockázat-vállalási döntés nyilvántartási és dokumentációs követelményeit.
120. Elvárt, hogy a döntési szintek meghatározása tükrözze a pénzügyi szervezet üzleti modelljét, valamint álljon összhangban kockázati étvágyával és politikájával. Célszerű, ha az egyes döntési szintek meghatározására – „a négy szem” elve érvényre juttatásának szem előtt tartásával – objektív feltételek mellett kerül sor, figyelembe véve az egyes ügyfél- és ügylettípusok sajátosságait, továbbá, ha a kockázatosabb, illetve nagyobb volumenű ügyletekről magasabb vezetői, illetve bizottsági szinten történik döntés.
121. Az MNB elvárja, hogy amennyiben valamely kockázati döntést a kockázatkezelési terület nem támogat, akkor az kerüljön elutasításra, vagy a kockázatvállalásról eggyel magasabb, lehetőleg bizottsági szint döntsön. A 120. ponttal összhangban, a kockázatosabb, illetve nagyobb volumenű ügyletek esetében ugyanakkor – ügyfél-, illetve ügylettípustól függetlenül – minden esetben elvárás a legalább bizottsági szintű döntés.

122. Az MNB azt tartja jó gyakorlatnak, ha a hitelkockázat-vállalási döntés során a belső szabályozásban meghatározott általános eljárásoktól a pénzügyi szervezet csak nagyon kivételes esetben, megfelelő indokok alapján, dokumentált (az eltérés indokait és a döntéshozók utólagos azonosítását lehetővé tevő) és ellenőrzött módon tér el.
123. Az MNB elvárja, hogy a hitelkockázat-vállalási döntésben részt vevő személyek, szervezeti egységek, illetve testületek objektív módon és pártatlanul járjanak el. Ennek érvényre juttatása érdekében elvárt különösen az, hogy az ágazati jogszabályok összeférhetlenségi előírásait, valamint a 27/2018. (II. 27.) MNB ajánlás IV.8. pontjában rögzített elvárásokat szem előtt tartva a hitelkockázat-vállalási döntésben ne vehessen részt olyan személy, aki
- a) az ügyféllel, partnerrel személyes (például hozzátartozói) vagy szakmai kapcsolatban áll,
 - b) az ügyfelet, partnert illetően gazdasági vagy egyéb, ténylegesen fennálló, pénzügyi vagy nem pénzügyi jellegű, közvetlen vagy közvetett befolyással, érdekkel rendelkezik,
 - c) az ügyfél, partner politikai befolyása alatt áll vagy azzal politikai kapcsolatban van.
124. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet megfelelő – az érdekkonfliktusok kezelését illetően a 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlás IV.8. pontjában megfogalmazott elvárásokat is figyelembe vevő – belső szabályozásokkal, folyamatokkal, eljárásokkal és ellenőrzési rendszerekkel rendelkezzen a hitelezési döntéshozatali folyamat objektivitásának és befolyástól való mentességének biztosítása érdekében.
125. Az MNB új kockázatvállalási döntési eljárás lefolytatását tartja indokoltnak minden olyan esetben, ahol a kockázatvállalási döntés alapján a pénzügyi szervezet belső szabályzatában meghatározott időn belül nem került sor az ügyféllel, partnerrel való szerződés megkötésére.

IX.4. A hitelkockázat-vállalás előtti adminisztráció

126. Az MNB ajánlja, hogy a pénzügyi szervezet a kockázatvállalás (például hitelfolyósítás vagy az ügyféllel történő kereskedés megkezdése) megtörténte előtt ellenőrizze a jóváhagyott ügylet összes feltétele beálltának és alaki kellékének meglétét. Erre célszerű külön szervezeti egységet létrehozni, de a jelen ajánlás 8. pontjában meghatározott arányossági elvre tekintettel, a feladattal más szervezeti egység is megbízható.
127. A hitelkockázat-vállalás megtörténte előtt a következőket célszerű vizsgálni:
- a) a kockázatvállalást szabályszerűen, a megfelelő szinten hagyták-e jóvá,
 - b) a megkötendő szerződés a döntésnek megfelelő-e,
 - c) teljesülnek-e a hitelkockázat-vállalási döntés során a kockázatvállalás feltételül szabott feltételek,
 - d) amennyiben releváns, a szerződés tartalmazza-e az ügyfélnek, partnernek, illetve kibocsátónak az ügylethez kapcsolódó adatszolgáltatási kötelezettségével kapcsolatos feltételeket,

- e) megvannak-e a kockázatvállaláshoz szükséges dokumentumok (például a fedezet ténylegesen rendelkezésre áll-e, a szerződést szabályszerűen aláírták-e, a szerződés hatályos-e),
- f) a kockázatvállalás jóváhagyása óta eltelt idő hossza, a kockázatvállalási döntés óta eltelt időszakban nem következett-e be a hitelkockázat vállalását esetlegesen gátló tényező (például az ügyfél jogképességének elvesztése), illetve nem merült-e fel új hitelkockázati döntést igénylő körülmény (például végrehajtási eljárás megindítása).

IX.5. Ügyfél-, partner-, illetve kibocsátói dokumentáció

128. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet a hitelkockázati kitettséget eredményező döntéseit dokumentálja. Emellett az elutasított hitelkockázati döntésekről is készüljön nyilvántartás, megjelölve az egyes kérelmek elutasításának indokát.
129. Az MNB elvárása alapján a pénzügyi szervezet – a vonatkozó jogszabályi előírásokra figyelemmel – az ügyfélről, partnerről, illetve kibocsátóról aktát vezet. Az akta tartalmazza az összes olyan információt, amely az ügyfél, partner, illetve kibocsátó pénzügyi állapotának megítéléséhez és a hitelkockázat-vállalással kapcsolatos valamennyi megtörtént esemény nyilvántartásához, dokumentálásához szükséges.
130. Elvárt az ügyletre vonatkozó információkat tartalmazó hitelakta vezetése is. A hitelakta részét képezheti az ügyfélről, partnerről, illetve kibocsátóról vezetett aktának.
131. A hitelaktának a következőket célszerű tartalmaznia:
- a) az adós, illetve adóscsoport adatai (az adós neve, székhelye, lakhelye, illetve telephelye, vállalkozási formája, tevékenységi köre, valamint azon vállalatcsoport megnevezése, amelyhez az ügyfél tartozik, információk a vállalatcsoportról),
 - b) az adóstársak és a kezesek azonosítására alkalmas adatok,
 - c) az ügylet (például az ügyfél másik hitele a pénzügyi szervezetnél) előzményeinek meghatározása, az adós korábbi, a pénzügyi szervezettel szembeni kapcsolatának értékelése, a KHR-ből kért információ,
 - d) az ügylet céljának (például hitelcél) megjelölése,
 - e) a kockázatvállalás megtérülését (például hitel visszafizetését) szolgáló források meghatározása,
 - f) az ügylet kondícióinak meghatározása: futamidő, kamatok, egyéb költségek (például kezelési költség),
 - g) fedezet dokumentumai (például arra vonatkozó szerződés, tulajdoni lap, értékelés, zárolás dokumentumai),
 - h) a hitelügyletkez kapcsolódó szerződések (biztosítás, lakástakarék) fennállásához kapcsolódó, folyamatosan keletkező információk,
 - i) harmadik fél által nyújtott biztosíték (például kezesség) dokumentumai,

- j) a fedezet értékelését alátámasztó információk (különösen a fedezetértékelési szabályzatban foglaltak teljesülésének bemutatása, külső szakértő bevonása esetén a hivatalos értékelés),
- k) az ügylet elbírálását alátámasztó, az ügyfél- és partnerminősítési eljárás során értékelt jövedelmi, pénzügyi adatok, éves beszámoló, éves jelentés és szubjektív információk,
- l) az ügyféltől, partnertől, illetve kibocsátótól a követelés futamideje alatt rendszeresen bekért és rendelkezésre bocsátott információk,
- m) az ügyfél, illetve a partner minősítése és annak változása,
- n) a garanciát nyújtó, illetve készfizető kezességet vállaló minősítése és annak változása,
- o) a kockázatvállalási döntés és összes módosításának dokumentumai [beleértve a kockázatkezelő/kockázatkezelési terület véleményét is, amennyiben annak meglétét belső szabályzatok előírják (például bizonyos összeghatár felett)],
- p) az ügyletre vonatkozó szerződés, a közjegyzői okiratba foglalt szerződés,
- q) az adós és az ügylet (például hitel) folyamatos figyelemmel kísérése során a pénzügyi szervezet tudomására jutott tények, adatok, információk, elkészített monitoring jelentések,
- r) a fedezetek utólagos értékelésére vonatkozó dokumentumok,
- s) a követelés minősítése és változásai,
- t) a szerződésmódosítás eredeti példányai, ideértve az átstrukturálás intézkedést is, egyértelműen beazonosítható módon, hogy az eredeti szerződés mely feltételei kerültek módosításra,
- u) a kockázatvállalással összefüggésben elszámolt értékvesztés, megképzett céltartalék.

132. Az MNB elvárja, hogy az ügyfél-, partner-, kibocsátói, valamint hitelakták tartalmát a pénzügyi szervezet olyan módon határozza meg, hogy biztosított legyen az azokban foglalt ügyfél, partner, kibocsátó vagy az esetlegesen bevont közvetítő által átadott információk prudens értékelése, segítse elkerülni a rendelkezésre bocsátott információk nem megfelelő értelmezésének a lehetőségét, továbbá, hogy az MNB kérésére a kockázatvállalási döntések megalapozottsága – az iratmegőrzésre vonatkozó jogszabályi előírások keretei között – bármikor, visszakereshető módon igazolható legyen.

133. Az ügyfél-, partner-, kibocsátói, valamint hitelakták vezetése a XX. pont szerinti elvárásokat is figyelembe véve elektronikus formában is történhet, de az MNB elvárása szerint minden esetben biztosítandó az ügyfél-, partner-, kibocsátói és hitelakták teljessége, valamint folyamatos problémamentes kihelyezés esetében is minimum a hitelkockázat-vállalás futamideje végéig történő karbantartása. A nem teljesítő kitétségek esetében ezek a követelés rendezéséig, leírásáig, illetve eladásáig teljesítendőek.

X. A hitelkockázat folyamatos nyomon követése

X.1. A hitelkockázati monitoring tevékenységgel kapcsolatos általános elvárások

134. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet a hitelkockázati kitettségének nagyságrendjével, kockázati étvágával, kockázatvállalási hajlandóságával, kockázati profiljával összhangban álló, megbízható és hatékony belső rendszerekkel, eljárásokkal és módszerekkel rendelkezzen a hitelkockázati kitettsége azonosítására, mérésére, folyamatos nyomon követésére (monitoring) és kontrolljára, valamint a hitelkockázat-kezeléssel való összefüggéseire tekintettel, a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztési modell által támasztott igények kielégítésére.
135. A hitelkockázatkezelési folyamat fontos részét képezi a hitelkockázat-vállalási dokumentumok megőrzése, hiszen a pénzügyi szervezet csak azon kockázatokat tudja kézben tartani és kezelni, amelyekről tudomása van.
136. A hitelkockázatot vállaló pénzügyi szervezet – az arányosság 8. pontban rögzített elvárását szem előtt tartva – a hitelkockázati limit érvényességi ideje vagy a vállalt hitelkockázat futamideje alatt folyamatosan figyelni és legalább negyedévente dokumentálja
- a hitelkockázat-vállalást jelentő pozíciók alakulását (limitek kihasználtságának figyelése),
 - a hitelkockázatot jelentő ügylet teljesülését, a szerződés betartását (cash-flow-k, a kondíciók, valamint a szerződésben foglalt előírások, pénzügyi kikötések teljesülését),
 - az ügyfél, partner, illetve kibocsátó hitelképességében, fizetőképességében bekövetkezett vagy várható változásokat, – az ügyfél, partner, illetve kibocsátó azokra való érzékenységének figyelembevételével – a makrogazdasági és egyéb gazdasági vagy más külső feltételek alakulásának hatását is értékelve,
 - az alkalmazott hitelkockázatmérséklési technikák, ideértve a fedezetek értékében és érvényesíthetőségében [ideértve többek között a fedezetek meglétének, a fedezetekkel összefüggésben kikötött feltételek (például biztosítás megléte) megvalósulásának, valamint a garanciát nyújtó vagy készfizető kezességet vállaló személy hitelképességének, fizetőképességének monitorozását is] bekövetkezett vagy várható változásokat.
137. Bizonyos ügyletek vagy ügyfelek (például az ügyfél, partner, illetve a kibocsátó mérete, tevékenységének összetettsége vagy speciális jellege, a vállalt kitettség nagyságrendje vagy sajátossága miatt) esetében indokolt lehet, hogy a pénzügyi szervezet a belső szabályozásában a 136. pontban rögzítetttnél gyakoribb dokumentálási kötelezettséget határozzon meg.
138. A hitelkockázati monitoring tevékenység célja
- a jogszabályi előírásoknak és a belső szabályzatoknak való megfelelés ellenőrzése,

- b) a hitelkockázati politika érvényesülésének (ideérve a limitek betartását, a koncentrációk alakulását és a kitettségek, portfóliók, részportfóliók minőségének alakulását) nyomon követése,
- c) input adatok szolgáltatása az ügyfél- és partnerminősítés, valamint a fedezetértékelés felülvizsgálata számára,
- d) input adatok szolgáltatása a kitettségek minősítése és kategóriákba sorolása számára,
- e) input adatok szolgáltatása a korai jelzőrendszer számára,
- f) input adatok szolgáltatása a hitelkockázati étvágy és hitelkockázati politika felülvizsgálatához.

139. Az MNB elvárása alapján a hitelkockázati monitoring tevékenység átfogó folyamatszabályozásra épül, és hatékonyságának elősegítése érdekében a folyamatba épített és a vezetői ellenőrzés eszközei is felhasználhatók.

140. Az MNB javasolja, hogy a hitelkockázati monitoring objektív, a pénzügyi szervezet rendelkezésére álló, a vonatkozó adatvédelmi előírások betartásával külső forrásból (például a KHR-ből) elérhető, illetve az ügyfél, partner által szolgáltatott információkon alapuljon. Célszerű a kockázatvállalásra vonatkozó szerződésben rögzíteni az ügyfél kapcsolódó adatszolgáltatási kötelezettségét, valamint az annak elmulasztása esetén alkalmazható szankciókat, jogkövetkezményeket.

141. Az MNB elvárja, hogy amennyiben a pénzügyi szervezet az ügyfél, partner, illetve kibocsátó hitelképességét, fizetőképességét illetően negatív változásokat észlel, pótlólagos adatokat és információkat kérjen be annak alátámasztása érdekében, hogy az képes a fizetési kötelezettségeinek eleget tenni.

142. Az MNB javasolja, hogy a hitelkockázati monitoring tevékenység már a döntési feltételek szerződésbe foglalásának és a – külső és belső szabályozásban rögzített – kockázatvállalási feltételek teljesülésének ellenőrzésével kezdődjön meg, és fedje le a kitettség teljes életciklusát.

143. Helytelen gyakorlat, ha bizonyos fedezettípusok (például készfizető kezesség, garancia) vonatkozásában vagy a fedezetet rendelkezésre bocsátó személyére tekintettel (például a magyar állam) – az alacsony kockázatra való hivatkozással – teljesen elmarad a monitoring tevékenység.

144. Különlegesen szoros (például az általánostól nagyobb vezetői figyelmet, támogatást kapó) monitoring tevékenység javasolt az alábbiak tekintetében:

- a) azon hitelkockázati kitettségek, amelyeket az általános eljárásrenden kívül, rendkívüli eljárás keretében hagytak jóvá (idesorolható például a belső szabályozás egy vagy több előírása alóli egyedi, megfelelő döntési szint által adott felmentés esete) vagy

- rendkívüli, nem szabályozott módon keletkeztek,
- b) újrafinanszírozott ügyletek (a technikai meghosszabbítás kivételével ideértve a pénzügyi szervezet által az ugyanazon kitettség tekintetében nyújtott bármely – átstrukturálásnak nem feltétlenül minősülő – újbóli kockázatvállalást, vagy amennyiben arról a pénzügyi szervezetnek tudomása van, más pénzügyi szervezet általi kockázatvállalást),
 - c) a XVII.1. pont szerinti kitettségek,
 - d) devizahitelek,
 - e) több pénzügyi szervezet által közösen finanszírozott adós, illetve ügylet (konzorciális hitel).
145. Az MNB társfinanszírozás esetén indokoltnak tartja, hogy az érintett pénzügyi szervezetek mindegyike külön, a 136. pontban foglaltakra kiterjedő hitelkockázati monitoring tevékenységet folytasson. Az érintett pénzügyi szervezetek önálló hitelkockázati monitoring tevékenységének elősegítése érdekében elvárt, hogy a konzorciumvezető ehhez minden rendelkezésre álló információt időben megadjon a konzorciumtagok számára. Önmagában a társfinanszírozást nem lehet kockázatcsökkentő tényezőként kezelni.

X.2. Korai jelzőrendszer

146. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet – az arányosság 8. pontban rögzített elvárását szem előtt tartva – a monitoringrendszer részeként a sajátosságaival, hitelkockázati kitettségének jellegével és nagyságrendjével összhangban álló, a hitelkockázat (egyedi ügylet vagy ügyfél, részportfolió, portfolió szintű vagy egyes szegmensek tekintetében történő) növekedésének időben történő észlelésére alkalmas korai jelzőrendszert alakítson ki és működtessen.
147. A korai jelzőrendszerrel összefüggésben a pénzügyi szervezet belső szabályozásban határozza meg
- a) az egyes ügylet- és ügyfél-, partner-, illetve kibocsátótípusok tekintetében a hitelkockázat növekedésének jelzésére használt mutatószámokat és egyéb szempontokat,
 - b) a mutatószámok és egyéb szempontok értékelésének gyakoriságát,
 - c) azokat a hitelkockázat növekedési szinteket, amelyeket elérve különleges eljárásokat követ,
 - d) a különleges eljárások alkalmazásával összefüggő szabályokat (alkalmazandó eszközök, szervezeti keretek, például más szervezeti egység által történő kezelés, döntési hatáskörök, intézkedések megtételére vonatkozó határidők, speciális jelentések készítése stb.).

148. Az MNB szorosabb monitoring tevékenységet (például az ügylet vagy az ügyfél gyakoribb értékelése, részletesebb monitoring jelentések készítése révén) vár el abban az esetben, ha a pénzügyi szervezet a korai jelzőrendszer alapján valamely ügyfél, partner, kibocsátó, ügylet vagy portfólió tekintetében a hitelkockázat előre meghatározottnál nagyobb növekedését tapasztalja.

XI. A hitelkockázat azonosítása és mérése

149. A pénzügyi szervezet hitelkockázat azonosítási és mérési rendszereivel szembeni elvárások:
- a) összhangban állnak a pénzügyi szervezet sajátosságaival, hitelkockázati kitettségének jellegével és nagyságrendjével,
 - b) minden hitelkockázatot hordozó kitettségre kiterjednek,
 - c) képesek minden lényeges kockázati tényező figyelembevételére,
 - d) biztosítják a pénzügyi szervezet egésze hitelkockázatának mérését,
 - e) biztosítják a hitelkockázat portfólió-, ügylet-, ügyfél-, ügyfélcsoport szintű, valamint egyéb elvárt részletezettség szerinti (például üzletági, termékszintű, iparági vagy földrajzi megbontás szerinti) mérését is,
 - f) lehetővé teszik a hitelkockázat kezdeti és követő azonosítását és mérését (ideértve a potenciálisan nem teljesítendő váló kitettségek korai beazonosítását),
 - g) biztosítják a hitelkockázat változását és a várható hitelezési veszteség becslését befolyásoló tényezők (ideértve a hitelkockázati mutatókat is) meghatározását, valamint az új termékek és tevékenységek hatásának felmérését,
 - h) lehetővé teszik a jogszabályi előírásoknak, valamint az egyéb külső és belső szabályozó eszközöknek, politikáknak és szabályzatoknak való megfelelés értékelését,
 - i) kiszolgálják a belső (korai jelzőrendszer, kockázatkontroll, vezetői információs rendszer, tőkeallokáció, számvitel, ideértve különösen a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztés-számítást stb.) és külső (felügyeleti adatszolgáltatás stb.) adatigényeket,
 - j) megfelelően dokumentáltak (paraméterek, előfeltételezések),
 - k) a hitelkockázat méréséhez és kezeléséhez szükséges minden lényeges adat, input megfelelően (kellő gyorsasággal, minimális kézi beavatkozás mellett, lehetőleg automatikusan), a pénzügyi szervezet tevékenységeinek jellegével és nagyságrendjével összhangban specifikált, a pénzügyi szervezet nyilvántartásaiból pontosan előállítható,
 - l) a külső adatok felhasználásának feltételrendszere és eljárásrendje pontosan meghatározott.
150. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet teljeskörűen ismerje a hitelkockázat azonosítására és mérésére általa használt minden kvantitatív eszköz és modell korlátait, számviteli és tőkekövetelményszámítási alkalmazásának lehetőségeit, esetleges kockázatait, és azokat vegye figyelembe a hitelkockázat kezelésére szolgáló folyamatában.

151. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet megfelelő eljárásokkal rendelkezzen a hitelkockázat azonosítása és mérése, a várható hitelezési veszteség értékelése szempontjából releváns inputok, adatok és feltételezések meghatározására és rendszeres, illetve soron kívüli felülvizsgálatára (az adott input továbbra is releváns-e, szükséges-e újabb adatok beépítése).
152. Az MNB elvárja, hogy a hitelkockázat azonosítása és mérése, valamint azzal összefüggésben a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztési modell alkalmazása során minden észszerű és indokolható, aránytalanul magas költség vagy erőfeszítés nélkül rendelkezésre álló, az adóst érintő és a hitelkockázat alakulására hatást gyakorló egyéb múltbeli és a makroökonómiai tényezőket is magában foglaló, előretekintő információ (például a nemteljesítési valószínűség, a nemteljesítéskori veszteségráta, a kitétséérték, a fedezet értékének múltbeli és várható változása) kerüljön figyelembevételre.
153. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet az alkalmazott makroökonómiai becslések tekintetében megfelelő módon dokumentálja az alábbiakat:
- a) milyen esetben alkalmaz saját vagy külső becsléseket,
 - b) a saját becslések elkészítésének, jóváhagyásának, felülvizsgálatának és felhasználásának folyamata és eljárásrendje,
 - c) a külső becslések használatára vonatkozó feltételek, folyamatok és eljárások (ideértve többek között annak rögzítését, hogy mely piaci szereplők, szolgáltatók becslései fogadhatók el és milyen feltételekkel, azok hogyan kerülnek a pénzügyi szervezet által felhasználásra, a felülvizsgálat gyakorisága és rendje).
154. Az MNB elvárása alapján a pénzügyi szervezet a hitelkockázat azonosítása és mérése, valamint a várható hitelezési veszteség megállapítása során a múltbeli veszteség adatokat, a jelenleg fennálló feltételeket és az észszerű és indokolható, a makroökonómiai tényezőket is magában foglaló, előretekintő információkat korábbi tapasztalatokon alapuló, megfelelő módon dokumentált hitel értékelésre alapozva veszi figyelembe.
155. A hitelkockázat azonosítása és mérése, valamint a várható hitelezési veszteség megállapítása tekintetében a múltbeli információk (trendek, korrelációk) ugyan jó kiindulópontnak tekinthetők, de a hitelkockázat alakulására hatást gyakorló események és feltételek várható jövőbeni alakulása is mérlegelendő.
156. Az MNB a várható hitelezési veszteség megállapítását releváns scenárió feltételezése mellett várja el. Az arányosság 8. pontban meghatározott elvárását figyelembe véve, az MNB megfontolásra javasolja több, illetve többtényezős scenáriók alkalmazását is.

157. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet megfelelő eljárásokat alakítson ki és működtessen a várható hitelezési veszteség megállapítása során használandó scenáriók meghatározására.
158. A várható hitelezési veszteség megállapítása során alkalmazandó scenáriókkal összefüggésben az MNB az alábbiakra hívja fel a figyelmet.
- a) Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet megfelelően dokumentálja az alkalmazott scenáriókat, a scenáriók változásának a várható hitelezési veszteségre gyakorolt hatását.
 - b) Elvárt, hogy a scenáriók időhorizontja is dokumentált eljárásként kerüljön meghatározásra.
 - c) Belső és külső scenáriók is alkalmazhatók. Az előbbi esetben több, eltérő kompetenciával rendelkező szakértő bevonásának, a vásárolt scenáriók esetében pedig a pénzügyi szervezet sajátosságaihoz történő igazítás fontossága emelendő ki.
 - d) A bevont gazdasági tényezők relevanciájának értékelésére utótesztelést szükséges alkalmazni.
 - e) Az elérhető piaci indikátorok jó viszonyítási alapot jelenthetnek a pénzügyi szervezet általi értékeléseket illetően.
159. A hitelkockázat azonosítása és mérése, valamint a várható hitelezési veszteség megállapítása során valamely előretekintő információ beépítésétől önmagában a magas költségre vagy a scenárió bizonytalanságára való hivatkozással nem lehet eltekinteni. Az MNB elvárása alapján a pénzügyi szervezet csak azon költséges és működési következményekkel járó információkereséstől tekinthet el, amely nem gátolja a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztési modell alkalmazását.
160. A hitelkockázat azonosítása és mérése, valamint a várható hitelezési veszteség megállapítása során azon előretekintő információk figyelembevétele indokolt, amelyek a hitelkockázatra ténylegesen hatást gyakorolnak. Amennyiben az értékelés – függetlenül attól, hogy az egyedi vagy csoportos – valamilyen okból nem tartalmazza a hatást gyakorló információt, átmenetileg egyedi korrekciók beépítése válhat szükségessé.
161. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet a hitelkockázat azonosítása és mérése, a várható hitelezési veszteség értékelése szempontjából releváns inputokat, adatokat és feltételezéseket időben konzekvens módon alkalmazza, amely gyakorlattól bizonyos esetekben – megfelelő indoklással alátámasztva és dokumentált módon – egyedi felülbírálat alapján el lehet térni.
162. Ugyan elvárás az is, hogy a makroökonómiai tényezőkre is kiterjedő, előretekintő információkat a pénzügyi szervezet a hitelkockázat azonosításába és mérésébe, illetve az ezeken alapuló stratégiákba és üzleti tervekbe, valamint a szervezeten belüli és külső jelentésekbe és a várható hitelezési veszteség megállapításába, valamint a

tőkekövetelmény számításába konzisztens módon építse be, bizonyos esetekben egyedi eltérések e tekintetben is indokoltak lehetnek.

163. A várható hitelezési veszteség azonosításával és mérésével összefüggésben az MNB elvárja az alábbiak dokumentálását:

- a) az egyes kitettségek, illetve portfóliók esetében alkalmazott várható veszteség mérési módszerek (veszteségráta-módszer, PD/LGD módszer vagy egyéb) és azok alkalmazásának megfontolásai,
- b) a mérés során használt szoftverek, inputok, adatok és feltételezések (felhasznált veszteség adatok időtávja, fedezetek figyelembevétele),
- c) a mérési módszerek tekintetében alkalmazott egyedi kiigazítások (például veszteség esemény a múltban nem merült fel, de az előretekintő információk alapján nem kizárt),
- d) az alkalmazott mérési módszerek, továbbá a mérés során figyelembe veendő inputok, adatok és feltételezések rendszeres felülvizsgálatának eredménye,
- e) az alkalmazott mérési módszerek, továbbá a mérés során figyelembe veendő inputok, adatok és feltételezések rendkívüli módosítását indokló tényezők, események,
- f) az alkalmazott mérési módszereket, továbbá a mérés során figyelembe veendő inputokat, adatokat és feltételezéseket érintő módosítások, a változtatások indoklása és hatásának bemutatása,
- g) a kitettség, illetve portfólió élettartam meghatározásának módszere (előtörlesztés, nemteljesítés kezelése)
- h) a modellezés és a becslés tekintetében alkalmazott adattisztítási gyakorlat.

164. Az MNB a várható hitelezési veszteség megfelelő megállapítása érdekében – adott esetben sajátos szempontok érvényre juttatását és gyakorlat alkalmazását is igénylő – különös gondosságot vár el az alábbi esetekben:

- a) a magas jövedelemarányos törlesztőrészlettel rendelkező ügyfelekkel szembeni és a magas hitelfedezeti arányú követelések⁹,
- b) azon kitettségek, amelyek esetében utólag megállapításra került, hogy az eredeti kockázatvállalási döntés nem volt teljesen megalapozott,
- c) azon kitettségek, amelyeknél a kockázatvállalási döntésre az általános eljárási rendtől eltérve került sor,
- d) a kitettséget a pénzügyi szervezet a szokásostól eltérő feltételekkel vállalta,
- e) azon kitettségek, amelyek esetében a kockázatvállalási szerződés speciális feltételeket tartalmaz (például késleltetett törlesztési opció),
- f) a XVII.1. pont szerinti kitettségek,
- g) a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet előírásai szerinti értelemben vett átstrukturált követelések, valamint az átstrukturált követelésnek nem minősülő újratárgyalt, módosított feltételű (például, ha az engedményt olyan kötelezettnek nyújtották, akinek

⁹ Ezek maximális mértékét a 32/2014. (IX. 10.) MNB rendelet rögzíti.

- a pénzügyi kötelezettségei teljesítésével kapcsolatban nincsenek pénzügyi nehézségei és várhatóan nem is lesznek) követelések,
- h) azon vásárolt követelések, amelyek nem minősülnek átstrukturált követelésnek, de a pénzügyi szervezetnek tudomása van arról, hogy az eladó a követeléssel összefüggésben korábban átstrukturálási intézkedést hajtott végre, illetve a megvásárolt követelést az eladó átstrukturált követelésként tartotta nyilván,
 - i) a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet szerinti nem teljesítő kitettségek, és a nemteljesítőnek még nem tekintendő, de már problémát mutató (például a 90 napon belüli késedelemmel rendelkező) kitettségek,
 - j) azon vásárolt követelések, amelyek nem minősülnek nem teljesítő kitettségnek, de a pénzügyi szervezetnek tudomása van arról, hogy az eladó a követelést korábban nem teljesítő kitettségként tartotta nyilván,
 - k) azon vásárolt követelések, amelyek kifejezetten bizonytalan megtérülési minősítéssel ellátva kerültek megvételre,
 - l) a hitelezési aktivitás előre tervezett meghaladó mértékű növekedése,
 - m) az újratárgyalt, módosított feltételű követelések, illetve az átstrukturált követelések állományának nem várt mértékű növekedése,
 - n) a nem teljesítőnek még nem tekintendő, de már problémát mutató kitettségek, illetve a nem teljesítő kitettségek állományának nem várt mértékű növekedése.

165. A várható hitelezési veszteség mérése szempontjából az átstrukturált követelésekkel kapcsolatban az MNB az alábbiakra hívja fel a figyelmet.

- a) Elvárt, hogy a várható hitelezési veszteség mérésében továbbra is tükröződjön a követeléssel összefüggésben várható megtérülés, függetlenül az ügylet számviteli kezelésétől (értsd: az ügylet adott esetben kivételre kerül és egy új ügylet kerül megjelenítésre).
- b) Az újratárgyalás, a feltételek módosítása nem járhat együtt a hitelezési kockázat csökkenésének automatikus megállapításával, azt megfelelő módon alá szükséges támasztani, és annak elismerése csak megfelelő időszak elteltét követően történhet meg. A hitelkockázat csökkenésének megállapítása tekintetében jó gyakorlatnak minősül a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet visszaszorulási feltételeinek alkalmazása.
- c) Amennyiben a módosított feltételek csak kamatfizetést határoznak meg, azok időben történő teljesítése sem jelent automatikus indikációt a hitelkockázat csökkenésének megállapítása tekintetében, kellő körültekintéssel szükséges eljárni annak elismerésekor.

XII. Technológiai alapú innovációk és hitelkockázati modellek

166. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet megfelelően, az üzleti modelljével, a hitelkockázati kitettségével, az alkalmazott módszerek összetettségével és technológiai alapú innovációk

használatának mértékével összhangban kezelje a hitelkockázat vállalása, kezelése, mérése és kontrollja során használt technológiai alapú innovációkkal összefüggő kockázatokat.

167. Elvárt, hogy az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület megfelelően ismerje és értse a technológiai alapú innovációk használatát, azok korlátait és a pénzügyi szervezet hitelkockázat-vállalási, -kezelési, -mérési és -kontroll folyamataira gyakorolt hatását.
168. Modellek alkalmazása esetén az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet megfelelő folyamatokat és eljárásokat alakítson ki és működtessen annak biztosítása érdekében, hogy az ügyfél- és partnerminősítésre, a fedezetek statisztikai alapú értékelésére, a hitelkockázat azonosítására és mérésére, valamint a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztés-elszámolásra használt modellek kellően friss, jó minőségű, nagyszámú és reprezentatív adat felhasználásán alapuló inputjai legyenek relevánsak, pontosak, megbízhatóak és teljesek, valamint álljanak összhangban az üzleti tervezés, a várható hitelkockázati veszteség mérése, valamint a tőkekövetelmény-számítás során használt adatokkal és feltételezésekkel.
169. Modellek alkalmazásakor az MNB javasolja továbbá, hogy a pénzügyi szervezet szenteljen különös figyelmet az adatok integritásának, továbbá kellő körültekintéssel határozza meg a főbb módszereket, paramétereket és előfeltételezéseket.
170. Amennyiben azt a pénzügyi szervezet sajátosságaihoz igazították, a pénzügyi szervezet külső modelleket is igénybe vehet.
171. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet teljes mértékben ismerje és értse az alkalmazott modellek felhasználási módját, módszertanát, bemeneti adatait, feltételezéseit, korlátozásait, kimeneti adatait, alkalmazásának kockázatait, továbbá, hogy biztosítsa a modellek kellő mértékű integrálását a pénzügyi szervezet kockázatvállalási és átfogó kockázatkezelési rendszereibe és folyamataiba, melynek keretében hozzon a bemeneti és kimeneti adatok nyomonkövethetőségét, auditálhatóságát, megbízhatóságát és ellenálló képességét biztosító intézkedéseket.
172. Az MNB elvárja az alkalmazott modellek megfelelő dokumentálását, melynek keretében a pénzügyi szervezet rögzíti az alábbiakat:
 - a) a modell módszertana, bemeneti adatai, feltételezései, korlátozásai, kimeneti adatai,
 - b) a modell megfelelő működését, a torzítások elkerülését és a bemeneti adatok minőségének biztosítását szolgáló intézkedések,
 - c) a modell kimeneti adatainak felhasználása, valamint ezzel összefüggésben a modell kimeneti adatainak egyedi alapú felülbírálati lehetősége és feltételei (például limitek), a kapcsolódó folyamatok és eljárások leírása,
 - d) a modell adatait használó döntések figyelemmel kísérésének módszertana.

173. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet megfelelő IT rendszerekkel, folyamatokkal és erőforrásokkal rendelkezzen az alkalmazott modellek működtetésére.
174. A belső és a külső modellek használata esetében egyaránt elvárás azok kezdeti, valamint a későbbiekben rendszeres – legalább háromévenkénti¹⁰ – vagy a modellt érintő jelentős módosítást követő validálása.
175. Az MNB elvárása alapján a pénzügyi szervezet írásban rögzített eljárásokkal rendelkezik a modellek tervezett célra való megfeleléseit és konzisztenciáját igazoló validálási eljárás felelősségi és jelentési rendszerét illetően.
176. A modellek validálása tekintetében az MNB különösen az alábbi elvárások érvényre juttatását várja el.
- A validálást megfelelő képesítéssel és gyakorlattal rendelkező, a modell fejlesztőjétől és felhasználójától független személy folytassa le. Legyen egyértelműen meghatározva a modellvalidációban résztvevők feladata és felelőssége.
 - Hatékony validációs módszertan kerüljön alkalmazásra, amely kiterjed a modell inputjainak, a modell kialakításának, a modell outputjainak, valamint korlátainak és teljesítményének értékelésére.
 - A validálás keretrendszere (alkalmazott validációs módszerek és eszközök) és folyamata (eredmények, javasolt módosítások) legyen megfelelően dokumentálva.
 - A validációs folyamat hatékonysága és függetlensége kerüljön értékelésre a validációban részt nem vevő személy által, és arról a pénzügyi szervezet valamely irányítási vagy felügyeleti funkciót betöltő testülete kapjon tájékoztatást.
 - A modell működésével kapcsolatban észlelt hiányosság esetén a pénzügyi szervezet tegye meg a szükséges intézkedéseket.

XIII. A kitétségek minősítése és kockázati csoportokba történő sorolása

177. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet az arányosság 8. pontban meghatározott elvadását szem előtt tartva a hitelkockázatmérés rendszer részeként a hitelkockázati kitétségek nagyságrendjével, kockázati étvágával, kockázattalálási hajlandóságával, kockázati profiljával összhangban álló kitétséginősítési rendszert alakítson ki és működtessen. A kitétségek minősítésének alapját a hitelkockázati monitoring tevékenység jelenti.

¹⁰ Egyéb előírások a CRR hatálya alá tartozó intézmények esetében három évnél gyakrabban teszik szükségessé a modellek validálását.

178. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet a kitettségek minősítésével összefüggésben belső szabályozásban rögzítse
- a kitettségek minősítésére vonatkozó rendszer kialakításának és működtetésének célját,
 - a kitettségminősítési rendszer meghatározásának, jóváhagyásának és felülvizsgálatának módját,
 - a kitettségek minősítésének eljárásait (normál eljárás, egyszerűsített eljárás),
 - a kitettségek minősítésének folyamatait (ideértve többek között a kitettségek minősítési gyakoriságának – amely tekintetben az MNB jó gyakorlatnak tartja a legalább negyedévenkénti¹¹, illetve a rendkívüli eseményekhez kötött soron kívüli értékelést– meghatározását is), felelősségi és hatásköri rendszerét, kitérve a kitettségek minősítése tekintetében a kontroll funkciók feladatainak rögzítésére is,
 - az ügyfél, partner, illetve kibocsátó általi rendszeres, a kitettségek minősítéséhez kapcsolódó adatszolgáltatás szabályait,
 - az egyedi és a csoportos értékelés alapelveit (mely kitettségek esetében kötelező az egyedi értékelés, mely kitettségeket lehet csoportos értékelés alá vonni),
 - az alkalmazott minősítési kategóriákat, értékelési csoportokat,
 - a kitettségek minősítési kategóriákba, illetve értékelési csoportokba történő besorolása során figyelembe veendő szempontokat,
 - a minősítési eljárások során nyert megállapítások felhasználási módját,
 - a kitettségek minősítésének nyilvántartási és dokumentációs követelményeit.
179. A 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet előírásainak való megfelelést szem előtt tartva a pénzügyi intézmény és a befektetési vállalkozás legalább a teljesítő kitettség és a nem teljesítő kitettség kategóriákat alkalmazza, mindkét kategórián belül elkülönítve az átstrukturált követeléseket. Az MNB felhívja a figyelmet ugyanakkor arra, hogy a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet szerinti besorolás a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztési modell alkalmazását tekintve nem elégséges, a hitelkockázat változásának és a várható hitelezési veszteségre gyakorolt hatásának mérése a kitettségek ennél részletesebb, illetve eltérő – a számviteli előírások alkalmazását is biztosító – szemléletű megbontását teszi szükségessé.
180. Az MNB indokoltnak tartja, hogy a kitettségek rendszeres minősítésére a pénzügyi szervezet valamennyi hitelkockázati kitettsége esetében sor kerüljön. Ettől az alacsony kockázatúnak minősített ügyleteknél (például állami készfizető kezességvállalás mellett nyújtott hitel) sem javasolt eltekinteni.
181. A kisösszegű követeléseket a pénzügyi szervezet csoportos értékelés alá vonhatja. Ezzel összefüggésben az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet belső szabályzatban rögzítse, hogy mekkora és milyen módon megállapított összeget tekint kis összegnek.

¹¹ Ez a pénzügyi intézmények és a befektetési vállalkozások esetében a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet alapján jogszabályi előírás is.

182. A lakossági ügyféllel szembeni, a fogyasztási hitelből adódó, a jelzáloghitelből eredő, valamint a kisösszegű követeléseknél – az egyedi értékelés, illetve a csoportos értékelés esetében egyaránt – alkalmazható egyszerűsített minősítési eljárás is (az adott tétel minősítése során korlátozott számú szempont kerül figyelembevételre, vagy egy adott szempont szerinti vizsgálatot nem kell a vonatkozó, általánosan leírt teljes követelményrendszer szerint elvégezni).
183. Az MNB javasolja, hogy a kitettségek minősítési kategóriákba¹² történő sorolása legalább a következő szempontok együttes mérlegelése alapján történjen:
- a) az ügyfél, partner, illetve kibocsátó minősítése,
 - b) a törlesztési rend betartása, a tőke- és kamattörlesztési késedelmek alakulása,
 - c) az ügyfélhez kapcsolódó kockázatok és az abban bekövetkezett, illetve várható változások,
 - d) az ügyfélhez nem köthető kockázatok és az abban bekövetkezett, illetve várható változások,
 - e) a kitettségből adódó veszteségnek minősülő jövőbeni fizetési kötelezettség.
184. Az egy ügyféllel szemben különböző kockázatvállalással járó ügyletekből adódóan keletkezett kitettségek egymástól eltérő minősítési kategóriákba is sorolhatók a rájuk vonatkozó minősítési szempontok mérlegelésével, a 266. pontban meghatározottak figyelembevételével.
185. Ha egy adott szerződésből kifolyólag egy ügyfélhez több egymással összefüggő, különböző típusú, kockázatvállalással járó kitettség kapcsolódik oly módon, hogy az egyik kitettség megszűnése a másik kitettség keletkezését vonja maga után, akkor az ilyen kitettségek minősítési kategóriába való besorolásakor az MNB következetes eljárást vár el. Az ilyen kitettségek eltérő minősítési kategóriába való besorolása csak különös körülménnyel, szemponttal alátámasztott módon lehet indokolt.
186. A kitettségek minősítése esetében is elvárás a „négy szem” elvének érvényesítése.
187. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet rendszeresen vizsgálja felül a kitettségminősítési rendszere működését, és annak eredményéről tájékoztassa az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testületet, illetve a hiányosságok megszüntetése érdekében tegye meg a szükséges intézkedéseket.
188. Az MNB elvárja, hogy amennyiben a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztési modellt alkalmazó pénzügyi szervezet bizonyos kitettségeit csoportos alapon értékeli, az

¹² A CRR hatálya alá tartozó intézmények a CRR 178. cikk (1) bekezdésének figyelembevételével alkalmaznak ügyfél- vagy ügyletszintű minősítést.

együttesen értékelt kitétségek csoportjai úgy kerüljenek kialakításra, hogy biztosítsák az eltérő kockázati sajátosságokkal rendelkező kitétségek beazonosítását és a szükséges intézkedések megtétele érdekében, továbbá a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztési modell alkalmazása céljából a hitelkockázat jellegét és nagyságrendjét érintő változások megfelelő időben történő észlelését.

189. A 188. pontban megfogalmazott elvárásnak a pénzügyi szervezet megfelelő számú, olyan csoport kialakításával felel meg, amelyekbe sorolt kitétségek hitelkockázatának változása azonos tényezők (a makrogazdasági tényezőket is magában foglaló, előretekintő információkat is ideértve) alakulásától függ, ugyanakkor a részportfolió egyes elemeit érintő hitelkockázat-növekedés nem zavarja az adott csoport egésze hitelkockázatának megítélését.

190. A kockázati csoportok tekintetében is elvárás az alábbiak érvényre juttatása:

- a) a kockázati csoportok meghatározásának, jóváhagyásának és felülvizsgálatának folyamata megfelelően dokumentált,
- b) a pénzügyi szervezet által alkalmazott kockázati csoportok előre rögzítettek, és azokat a pénzügyi szervezet irányítási jogkörrel rendelkező vezető testülete hagyja jóvá,
- c) a kitétségek kezdeti besorolása rendszeresen felülvizsgálatra kerül, továbbá
- d) a pénzügyi szervezet átsorolást hajt végre, ha olyan új információ jut a tudomására, amely a hitelkockázatot érintő várakozásait megváltoztatja, és az bizonyos kitétségei új kockázati csoportba sorolását indokolja.

191. Amennyiben valamilyen okból nincs lehetőség az újraszegmentálásra, a pénzügyi szervezet átmeneti megoldásként – dokumentált módon, az elvárható vállalatirányítási szempontok érvényre juttatása mellett – az értékvesztés átmeneti kiigazításával is élhet. Erre azonban csak rendkívül indokolt esetben kerülhet sor (például nem áll megfelelő idő rendelkezésre az arról való döntésre, hogy az új információ milyen módon kerüljön figyelembevételre a kockázati csoportba történő besorolásnál, vagy a kitétségek bizonyos tényezőkre vagy eseményekre nem az eredetileg várt módon reagálnak). Ugyanakkor, ha a kiigazítás indoka tartósan fennáll, az adott kockázati indikátor beépítése érdekében indokolt lehet az alkalmazott kockázati csoportok felülvizsgálata.

XIV. Hitelkockázati stressztesztek

192. A stressztesztelés mint fogalom magában foglalja mindazon kvantitatív, illetve kvalitatív elemzési technikákat és kockázatkezelési módszereket, melyek segítségével a pénzügyi szervezet átfogó képet kaphat a pénzügyi szervezet egészének, illetve egyes részportfoliójának kockázati kitétségeiről és sebezhetőségéről olyan kivételes, ám valószerű helyzetekben, melyek ritka és súlyos következményekkel járó külső kockázati események

következtében állhatnak elő. A közelmúltbeli pénzügyi és gazdasági válsághelyzet okán az MNB kiemelt fontosságot tulajdonít a rendszeres stresszteszteknek, így a hitelkockázati stresszteszteknek is.

193. Az MNB a hitelkockázati stressztesztekkel kapcsolatban elvárja¹³, hogy

- a) arányos módon, a pénzügyi szervezet hitelkockázati kitétségének nagyságrendjével, kockázati étvágyával, kockázatvállalási hajlandóságával, kockázati profiljával összhangban kerüljenek kidolgozásra és alkalmazásra,
- b) kerüljenek beépítésre a pénzügyi szervezet átfogó stressztesztelési gyakorlatába és programjaiba,
- c) potenciális meghatározó feltételként kerüljenek figyelembevételre a pénzügyi szervezet átfogó, fordított stressztesztelési programjában,
- d) vegyék figyelembe a hitelkockázat más kockázati típusokkal való összefüggéseit, és számoljanak a másodlagos hatásokkal (például kockázatok kockázati típusok és pénzügyi szervezetek közötti tovagyűrűzése, kockázatkerülés lehetőségei),
- e) vegyék figyelembe más kockázati típusok stressz tesztjeinek eredményeit, ezáltal hozzájárulva a pénzügyi szervezet egésze kockázati helyzetének átlátásához,
- f) egyaránt értékeljék az értékvesztés-elszámolási, a pénzügyi szervezet jövedelmezőségére és a gazdasági tőkeértékre gyakorolt hatásokat.

194. Az MNB szükségesnek tartja, hogy a hitelkockázati stressztesztek

- a) különféle típusú stresszforgatókönyveket alkalmazzanak (egyedi, intézményfüggő változások, releváns külső makrogazdasági és piaci tényezők változásának, és ezek kombinált tesztelése),
- b) kezeljenek különböző súlyosságú stresszhelyzeteket,
- c) vonatkozzanak különböző időtávokra,
- d) vegyék figyelembe, hogy az egyes hitelkockázati osztályokra vonatkozó feltételezések eltérőek lehetnek,
- e) a fedezetekkel kapcsolatban olyan feltételeket határozzanak meg, amelyek figyelembe veszik a fedezetek érvényesíthetőségére hatást gyakorló tényezőket (például a garantőr hitelképességének romlása, piaci illikviditás),
- f) eredményei a pénzügyi szervezet belső tőkeemfelelési értékelési folyamata (ICAAP) során kerüljenek figyelembevételre.

195. Elvárt, hogy a hitelkockázati stressztesztek alapjául szolgáló forgatókönyvek feltételezéseit, azok érvényességét a pénzügyi szervezet rendszeresen, évente legalább egyszer, illetve indokolt esetben (például pénzpiaci turbulenciák) ennél gyakrabban is áttekintse.

¹³ A CRR hatálya alá tartozó pénzügyi szervezetek stressztesztjeivel kapcsolatos általános elvárásokat az „A tőkeemfelelés belső értékelési folyamata (ICAAP), a likviditás megfelelőségének belső értékelési folyamata (ILAAP) és felügyeleti felülvizsgálatuk, valamint az üzleti modell elemzés (BMA)” című útmutató (a továbbiakban: ICAAP, ILAAP, BMA útmutató) tartalmazza: [ICAAP–ILAAP–BMA – Felügyeleti felülvizsgálatok \(mnb.hu\)](https://www.mnb.hu/icaap-ilaap-bma-felugyeleti-felulvizsgalatok)

196. Az MNB elvárása alapján az átfogó hitelkockázati stressztesztek kiterjednek a pénzügyi szervezet valamennyi hitelkockázati kitétségre.
197. Az MNB ajánlja, hogy a központi szerződő féllel és az árnyékbanki tevékenységet végző szervezetekkel szembeni kockázatok értékelése során a pénzügyi szervezet szenteljen különös figyelmet a kockázati koncentrációknak, és ne hagyja figyelmen kívül, hogy stresszhelyzetben sérülhet a biztosítékokhoz való hozzáférés lehetősége, illetve pótfedezetek bevonása válhat szükségessé.
198. Az MNB elvárja, hogy az alkalmazott stresszteszteket a pénzügyi szervezet megfelelően dokumentálja, és belső szabályozásban rögzítse a stressztesztek módosításának eljárásrendjét.
199. Az MNB javasolja, hogy a hitelkockázati stressztesztek eredményei kerüljenek figyelembevételre a hitelkockázati stratégia és hitelkockázati politika (ezen belül a kockázati étvágy), a limitrendszer és – amennyiben releváns – a hitelkockázati modellek paramétereinek, feltételezéseinek és a vészhelyzeti forgatókönyvek meghatározása és felülvizsgálata, valamint – a felhasználás speciális céljából fakadó korrekciókra tekintettel – a pénzügyi beszámoló készítés során. A hitelkockázati stresszteszt-eredmények ezeken túlmenően a helyreállítási terv rendszeres felülvizsgálatába is beépítendőek.
200. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet irányítási jogkörrel rendelkező vezető testülete és ügyvezetése rendszeresen tekintse át a hitelkockázati stressztesztek belső rendszerét, értékelje a kapott eredményeket és megtegye a szükséges lépéseket. A lehetséges lépések köre kiterjedhet többek között a hitelkockázati kontroll funkciói megerősítésére, a hitelkockázati kitétség csökkentésére, a pénzügyi szervezet tőkéjének növelésére, vagy ezen eszközök bármilyen kombinációjának alkalmazására.

XV. Értékvesztés-elszámolás

201. A pénzügyi szervezet a vonatkozó számviteli szabályok figyelembevételével értékvesztést számol el és céltartalékot képez.
202. Az MNB a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztési modellt alkalmazó pénzügyi szervezet esetében elvárja, hogy olyan hitelkockázatkezelési módszertant alakítson ki és működtessen, amely megfelelő alapot biztosít a számviteli követelmények teljesítéséhez is. A másik oldalról elvárás ugyanakkor, hogy a számviteli szabályozás keretei között megvalósuló várható veszteség alapú értékvesztés-elszámolás építsen a hitelkockázat-értékelés és -mérés módszertanára.

203. A 202. pontban rögzítettek érvényre juttatása érdekében elvárt, hogy a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztési modellt alkalmazó pénzügyi szervezet a lehető legteljesebb mértékben hangolja össze a hitelkockázat-vállalási, nyomon követési és értékvesztés-elszámolási folyamatait, rendszereit, eljárásait és adatait.
204. A pénzügyi szervezet a számviteli szabályozás által elvárt módon rögzíti és vizsgálja felül a várható hitelezési veszteség mérésével összefüggő fogalmakat [veszteség és migrációs ráták, veszteség esemény, nemteljesítés (default)]. Amennyiben a pénzügyi szervezet hitelkockázatkezelési, tőkekövetelményszámítási és pénzügyi beszámolási célokra eltérő fogalmakat, információkat vagy feltételezéseket használ, az MNB elvárja, hogy azt a pénzügyi szervezet irányítási jogkörrel rendelkező vezető testülete hagyja jóvá, és az eltérések háttérmegefontolásai kerüljenek megfelelően dokumentálásra.
205. A várható hitelezési veszteség alapú értékvesztési modellt alkalmazó pénzügyi szervezet a 153. ponttal összhangban az értékvesztés összegének meghatározása során az egyes kivettségek vagy portfóliók hátralévő futamideje alatt esedékes cash-flow összegének begyűjthetőségére hatást gyakorló észszerű és indokolható tényezőket és várakozásokat veszi figyelembe.
206. Célszerű, ha a várható hitelezési veszteség alapú értékvesztés-elszámolás keretében alkalmazott értékelési mód (egyedi vagy csoportos) összhangban áll a hitelkockázat mérése során használt gyakorlattal (értsd: a pénzügyi szervezet ugyanazon kivettségeit értékeli egyedi alapon a hitelkockázat kezelés során, mint a pénzügyi beszámoló készítése keretében). Mindkét értékelési mód esetében elvárás ugyanakkor a várható hitelezési veszteség megfelelő időben történő megállapítása, amely a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet hatálya alá tartozó pénzügyi intézmény és befektetési vállalkozás esetében az értékvesztéselszámolás-felülvizsgálat gyakoriságának a kivettségek minősítése során követendő, legalább negyedévenkénti felülvizsgálattal történő összhangba hozását is jelenti.
207. Egyedi értékelés alkalmazása esetén az MNB jó gyakorlatnak tartja bizonyos kivettségek azonos kockázati csoportba történő sorolását, ha a hitelkockázatot befolyásoló tényezők hatása egyedi alapon ugyan nem érvényesül, de több kivettség együttes értékelése során a hitelkockázat alakulását befolyásoló hatás tetten érhető (például a lakásárak változásának hatása az ingatlanpiaci kivettségekre)¹⁴.
208. A Számv. tv. 2016. január 1-jével hatályba lépett módosítása megteremtette az IFRS-ek egyedi szintű beszámolóikban való alkalmazhatóságának jogszabályi feltételeit, amely az

¹⁴ Ez azonban nem jelent feltétlenül csoportos értékelést.

áttérő pénzügyi szervezetek számára 2017. január 1-jétől változást indukált az értékvesztés-elszámolási és céltartalék-képzési gyakorlatot tekintve is. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet az IFRS-ek keretei között is prudens értékvesztés-elszámolási és céltartalék-képzési gyakorlatot kövessen.

209. Az értékvesztés-elszámolással összefüggésben az IFRS 9 standard 2018-tól történő alkalmazásával kapcsolatban az MNB a jelen ajánlásban foglaltakon túlmenően az IFRS 9 értékvesztési előírásainak alkalmazásával összefüggő kérdésekről szóló – jelen ajánlás kiadásakor –12/2017. (XI. 6.) MNB ajánlás követését is elvárja.

XVI. Tőkekövetelmény-számítás és felügyeleti felülvizsgálat

210. A CRR hatálya alá tartozó pénzügyi szervezet a hitelkockázati kitétségével összefüggésben tőkekövetelmény-előírásoknak tesz eleget. Ennek kereteit az ágazati jogszabályok, valamint a kapcsolódó alacsonyabb szintű jogszabályok határozzák meg.

211. A CRR hatálya alá tartozó pénzügyi szervezet esetében a tőke megfelelés belső értékelési folyamata során a hitelkockázati kitétségek tőkekövetelményének meghatározása az egyik alapelem, melyet az ICAAP felülvizsgálatok keretében az MNB is ellenőriz. E tekintetben az ICAAP, ILAAP, BMA útmutatóban foglaltak szolgálnak iránymutatásul.

212. Az (EU) 2019/630 európai parlamenti és tanácsi rendelet¹⁵ a nemteljesítő kitétségekre vonatkozó minimális veszteségfedezet tekintetében kiegészítette a CRR szavatolótőkével kapcsolatos meglévő prudenciális előírásait, a szavatolótőkéből való levonást írva elő olyan esetekben, amikor a nem teljesítő kitétségeket nem fedezik kellőképpen a megképzett értékvesztések, céltartalékok vagy egyéb kiigazítások. Ezzel összefüggésben az MNB elvárja, hogy a vonatkozó eljárásrendjeiben a pénzügyi szervezet rögzítse a minimális veszteségfedezeti követelményekre, azok teljesülésének megfigyelésére, a veszteségfedezeti követelmények teljesítésének lehetséges eszközeire (értékvesztés, céltartalék, tőkéből való levonás stb.), a szükséges, szavatolótőkéből való levonások kezelésére és a vonatkozó adatszolgáltatások teljesítésére vonatkozó rendelkezéseit.

213. A CRR minimális veszteségfedezetre vonatkozó rendelkezései nem érintik ugyanakkor a nemzeti felügyeleti hatóságok azon, a 2013/36/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv¹⁶ 104. cikk d) pontjában rögzített jogát, hogy amennyiben meggyőződnek arról, hogy a prudenciális védőháló alkalmazása ellenére bizonyos nem teljesítő kitétségek nem kellően

¹⁵ az 575/2013/EU rendeletnek a nemteljesítő kitétségekre vonatkozó minimális veszteségfedezet tekintetében történő módosításáról szóló 2019. április 17-i (EU) 2019/630 európai parlamenti és tanácsi rendelet

¹⁶ a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK irányelv módosításáról, a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2013. június 26-i 2013/36/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (CRD)

fedezettek, úgy eseti alapon különleges tartalékképzési szabályokat vagy eszközkezelést követeljenek meg az intézményektől. Ezzel összhangban az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy amennyiben a folyamatos felügyelési vagy vizsgálati tevékenysége során a pénzügyi szervezet által rendelkezésre bocsátott dokumentumok és adatszolgáltatások alapján úgy ítéli meg, hogy – figyelemmel a pénzügyi szervezet portfólióminőségére, kockázatviselő képességére, a nem teljesítő kitétségeinek kezelésére alkalmazott eljárásaira – a pénzügyi szervezet minimális veszteségfedezetre alkalmazott előírásai a megfelelő fedezet biztosítására nem elégségesek, az MNB egyedi alapon a CRR-ben meghatározott veszteségfedezeti minimumot meghaladó mértékben is meghatározhatja a veszteségfedezet szükséges mértékét.

214. A fentiekén túlmenően az MNB felügyeleti szabályozó eszköz kibocsátásával (ajánlás, vezetői körlevél) a felügyelt pénzügyi szervezetek szélesebb köre számára is tehet javaslatot a pénzügyi szervezetek egyes részportfólióinak vonatkozásában – figyelemmel az adott részportfóliókat képező kockázatvállalások sajátosságaira – alkalmazandó veszteségfedezeti minimumokra és a veszteségfedezeti követelmények teljesítésére alkalmazandó eszközökre.

XVII. A hitelkockázat kezelésének egyes kérdései

XVII.1. Speciális hitelezési kitétségek

215. A speciális hitelezési kitétségek esetében – azok sajátosságaira tekintettel – az MNB különös gondosságot, továbbá az ügyletek jellegét és kockázati jellemzőit illető tájékozottságot vár el a pénzügyi szervezettől.

216. Az MNB elvárja, hogy a speciális hitelezési kitétségek tekintetében a pénzügyi szervezet sajátos, az érintett ügyletek sajátosságait figyelembe vevő hitelkockázat-vállalási és -kezelési rendszert alakítson ki és működtessen.

217. Az elvárás alapján az ilyen tevékenységet folytató pénzügyi szervezet olyan kockázatmérési modelleket alakít ki és alkalmaz, amelyekkel a pénzügyi szervezet a portfólió működésében jelentkező kockázatokot megfelelően képes azonosítani, és amelyek a várható veszteség értékén túl a behajtás során esetleg felmerülő további nem várt veszteségeknek és a szükséges tőkekövetelménynek adekvát számítását is biztosítani képesek.

218. A speciális hitelezési kitétségek kezelése tekintetében az MNB az elmúlt időszakban több ajánlást is kiadott¹⁷, amelyekben rögzített elvárások követését a hitelkockázat vállalását,

¹⁷10/2017. (VIII. 8.) MNB ajánlás, az ingatlanfinanszírozási projekthitelek értékeléséről és kezelésének egyes kérdéseiről szóló – jelen ajánlás kiadásakor – 12/2018. (II. 27.) MNB ajánlás [a továbbiakban: 12/2018. (II. 27.) MNB ajánlás], a megterhelt eszközökkel kapcsolatos kockázatok kezeléséről szóló – jelen ajánlás kiadásakor – 14/2018. (III. 6.) MNB ajánlás, a pénzügyi intézmények által közvetlenül, valamint függő kiemelt

kezelését, mérését és kontrollját illetően a jelen ajánlásban rögzített általános elvárásokat szem előtt tartva várja el.

XVII. 1.1. Kereskedelmiingatlan-finanszírozás

219. Kereskedelmiingatlan-finanszírozás esetén a 83. pont alkalmazásakor az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet vizsgálja az ingatlan jövedelemtermelőképességét és a refinanszírozási kilátásokat is.
220. Kereskedelmiingatlan-finanszírozás esetén az ügyfél hitelképességének, fizetőképességének keretében elvárt az alábbiak értékelése:
- a) a cash-flow fenntarthatósága,
 - b) a bérlők minősége, a jelenlegi bérleti díjból származó jövedelemben bekövetkező változások amortizációs ütemtervre gyakorolt hatása, bérleti feltételek, lejáratok és feltételek, valamint – amennyiben elérhető – a bérlő korábbi fizetési magatartása,
 - c) az újbóli bérbeadás kilátásai, a hitelmegállapodásnak megfelelő hiteltörlesztéshez szükséges cash-flow abban az esetben, ha újbóli bérbeadásra van szükség, adott esetben az eszköz teljesítménye gazdasági visszaesés során, valamint a bérleti hozamok idővel bekövetkező ingadozásai a tapasztalható túlzott hozamcsökkenés értékelése érdekében,
 - d) az ingatlan szükséges tőkeráfordításai a hitel futamideje alatt.
221. Kereskedelmiingatlan-finanszírozás esetén a 86. pont alkalmazásakor az MNB elvárja az alábbiak értékelését is:
- a) az újbóli bérbeadás kockázata, ideértve a hasonló adottságú ingatlanok iránti keresletet, a bérleti díjak változását, a bérletnek a hitel törlesztéséhez viszonyított hosszát, a kiadatlan terület arányának növekedését, a karbantartási és felújítási költségeket, a díjmentes bérleti időszakokat és a bérbeadást ösztönző kedvezményeket is,
 - b) a refinanszírozással kapcsolatos kockázatok és késedelmek,
 - c) a tőkeráfordításokkal kapcsolatos kockázatok.

XVII.1.2. Projektfinanszírozás

222. Az MNB elvárja, hogy a projekthitelekkel kapcsolatos hitelkockázat-vállalás során a pénzügyi szervezet vegye figyelembe, hogy az ilyen típusú ügyletek esetében a követelések visszafizetésének elsődleges forrását a megvalósuló projekt által megtermelt jövedelem jelenti.

közvetítő útján végzett kézizálog fedezete mellett történő pénzkölcsön-nyújtásáról szóló – jelen ajánlás kiadásakor – 24/2018. (VII. 5.) MNB ajánlás, a lakóingatlanfejlesztési célú projekthitelek kezeléséről szóló – jelen ajánlás kiadásakor – 1/2021. (I. 27.) MNB ajánlás [a továbbiakban: 1/2021. (I. 27.) MNB ajánlás], 11/2018. (II. 27.) MNB ajánlás

223. Az MNB elvárja, hogy a projekthitelek esetében a kölcsön első folyósítását megelőzően az ügyfél dokumentáltan rendelkezzen tényleges saját erővel (önerő). Önerőként elfogadhatók az első folyósítást megelőzően a projekt költségvetésében szereplő, pénzügyileg már rendezett, vagy az adott finanszírozási konstrukcióban pénzügyileg teljesültnak minősülő, a projekt céljait szolgáló fizikai és pénzügyi eszközök és költségek is, melyek esetében belső szabályzatban szükséges meghatározni azt, hogy ezen eszközök milyen arányban és értéken fogadhatók be.
224. Az önerőként elfogadott, még fel nem használt pénzügyi eszközöket zárolt óvadéki számlán javasolt elhelyezni, amely a pénzügyi szervezetnek a projekt jellegétől függően meghatározott szakértője által igazolt projektköltségek, illetve időben később felmerülő egyéb, önerőből finanszírozandó kifizetések (ideértve a banki kamatokat és költségeket) biztosítására szolgál.
225. Elvárt továbbá, hogy a finanszírozás teljes futamideje alatt álljanak rendelkezésre bevonható kiegészítő források az esetleges költségtúllépés fedezésére, a pénzügyi szervezet számára elfogadható formában (készfizető kezesség, céggarancia, bankgarancia, bankhitel, óvadék stb.). Amennyiben ez nem biztosított, úgy a tényleges önerő mértékét megfelelő mértékben javasolt növelni. Ugyancsak növelendő az önerő mértéke, ha a projektre kiszámolt exit ár (a hitel biztonságos megtérüléséhez szükséges ártartalék) értéke nem éri el a minimálisan elvárt szintet.
226. Az MNB részéről elvárt, hogy a pénzügyi szervezet csak olyan projektet illetően vállaljon kockázatot, ahol a projekt szponzorai (vagy azok cégcsoportjai) és a fővállalkozó a projekt méretének, bonyolultságának, kockázatainak megfelelő szakmai tapasztalattal, referenciákkal, biztos pénzügyi háttérrel rendelkeznek a projekt megvalósításához és a piaci gyakorlatnak megfelelően szükséges szponzor kötelezettségvállalásokhoz (például az esetleges költségtúllépések, cash-flow elégtelenségek esetén történő helytálláshoz), amelyeket a pénzügyi szervezetnek a döntéselőkészítés keretében vizsgálnia és a döntéshozatali folyamat során értékelnie kell.
227. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet kellő információval rendelkezzen a szponzor gazdálkodási adatairól, pénzügyi helyzetéről, valamint, hogy a szponzort ugyanolyan részletességgel vizsgálja, mint az adóst. Fontos értékelni különösen a szponzor projektben betöltött szerepét, a korábbi és jelenlegi tevékenységét, referenciáit, jogi személy szponzor esetén a tulajdonosi és pénzügyi-gazdasági hátteret, valamint a szponzornak a projekt reputációjára gyakorolt esetleges negatív hatásait.
228. Az MNB részéről elvárt, hogy a pénzügyi szervezet olyan projekttel szemben vállaljon kockázatot, ahol fővállalkozói szerződés kerül megkötésre. Ennek hiányában a pénzügyi

szervezetnek meg kell győződnie arról, hogy az ügyfél olyan kellő referenciákkal rendelkező vállalkozóval köt szerződést, aki képes teljesíteni az elvárt garanciális kötelezettségeket.

229. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet olyan számlastruktúrát alakítson ki, amely biztosítja az alábbi feltételek teljesülését:

- a) a pénzügyi szervezet olyan számlára folyósítja a hitelösszegeket, ahol azok zárolását biztosítani tudja, és ahonnan külön átutalási megbízások segítségével az adott finanszírozási konstrukciónak megfelelő célszámlákra utalható a megbízott szakértő által leigazolt, a pénzügyi szervezet által befogadott számlák összege,
- b) a fővállalkozónak olyan számlára szükséges utalnia a projektből származó bevételeit, amelyen biztosítható az összegek zárolása,
- c) amennyiben a nettó költség finanszírozására szolgáló hitelhez ÁFA-hitel is kapcsolódik, úgy az adóbevallásban az adós olyan, a pénzügyi szervezetnél vezetett, az adós önálló rendelkezése alól kivont számlaszámot köteles megadni az ÁFA-visszatérítés helyeként, amelyen biztosítható az összegek zárolása.

XVII.1.3. Ingatlanfejlesztés-finanszírozás

230. A projektfinanszírozás sajátos esetének tekinthető az ingatlanfejlesztés-finanszírozás és azon belül is a lakóingatlan-fejlesztés finanszírozása, melyek kezelése tekintetében a 12/2018. (II. 27.) MNB ajánlás, az 1/2021. (I. 27.) MNB ajánlás és a 11/2018. (II. 27.) MNB ajánlás további elvárásokat rögzít.

XVII.1.4. Hajófinanszírozás

231. Hajóvásárlás és üzemeltetés esetén a 83. pont alkalmazásakor az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet térjen ki az alábbiak vizsgálatára is:

- a) a hajó fenntartásával összefüggő bevételarányos üzemeltetési költségek, beleértve a biztosítást, a béreket, a karbantartást, és a kamatköltségeket is,
- b) a hajó jelenlegi életkorának a várható hasznos élettartamához viszonyított aránya,
- c) a flotta jellemzői a teljes flottapopulációhoz viszonyítva (az új hajóépítkezések mértéke, a leszerelt hajók száma, a szóban forgó hajótípus iránti kereslet),
- d) a hajókra vonatkozó értékbecslések (ha azok a visszafizetés forrásaként szerepelnek) és a várható értékesítési költségek.

XVII.1.5. Magas tőkeáttételű ügyletek

232. A magas tőkeáttételű ügyletek hitelkockázati szempontú kezelése tekintetében az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet belső szabályozásban rögzítse az alábbiakat:

- a) a magas tőkeáttételű ügylet alkalmazott fogalma,
- b) a magas tőkeáttételű ügylet fogalmának következetes alkalmazását biztosító intézkedések,

- c) a magas tőkeáttételű ügylet fogalmának rendszeres felülvizsgálatára vonatkozó előírások,
- d) a magas tőkeáttételű ügyletekre vonatkozó kockázati étvágy és kockázati stratégia,
- e) a magas tőkeáttételű ügyletetek vállalásának folyamata és eljárásrendje (limitek, döntési hatáskörök stb.),
- f) a magas tőkeáttételű ügyletekkel összefüggő kockázatazonosítási, -mérési, -monitoring és -kontroll előírások.

233. A magas tőkeáttételű ügyletek hitelkockázati szempontú kezelése – ideértve a magas tőkeáttételű ügylet fogalmának meghatározását is – tekintetében az MNB jó gyakorlatnak tekinti az Európai Központi Banknak a tőkeáttételes ügyletekkel kapcsolatban 2017. május 16-án közzétett útmutatásában¹⁸ foglaltak követését.

234. Mindazonáltal az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezetek – a speciálisan kialakított kockázatvállalási és -kezelési keretrendszer ellenére is – csak korlátozottan vállaljanak magas tőkeáttételt eredményező kitétségeket.

XVII.2. Devizahitelek

235. A deviza alapú hitelezéssel összefüggésben külön figyelmet igényel a pénzügyi szervezet részéről a hitelkockázat és a piaci kockázat között fennálló nem lineáris viszony, ami miatt a devizaárfolyam emelkedéséből eredő piaci kockázat aránytalanul nagy hatást gyakorolhat egy pénzügyi szervezet devizahitel portfóliójának hitelkockázatára, esetenként jelentősen befolyásolva a pénzügyi szervezet teljes kockázati profilját. A devizában történő hitelezés magasabb reziduális kockázatot is okozhat abban az esetben, ha a hitel fedezetének értéke nem követi az árfolyam emelkedéséből származó kitétségérték növekedését. Mindezek mellett a pénzügyi szervezet a hitelkockázat koncentrációjával is szembesülhet, ha hitelportfóliójának nagy része ugyanabban a devizában, vagy erősen korreláló devizanemekben denominált.

236. A devizahitelezés speciális kockázataira tekintettel az MNB a következőket ajánlja:

- a) az ügyfél- és partnerminősítés során, illetve a kihelyezésről szóló döntés meghozatalakor a pénzügyi szervezet vegye figyelembe az ügyfél, partner adott devizanemben fennálló, várható jövőbeni bevételei, valamint az árfolyammozgások lehetséges, az ügyfél, partner fizetőképességére, valamint a fedezetek értékére gyakorolt hatását,
- b) a hitelkockázati monitoring tevékenység során a pénzügyi szervezet biztosítsa az árfolyammozgások hatásának folyamatos nyomon követését is, és vegye azt figyelembe a követelések minősítése és a tőkekövetelmény-számítás során,

¹⁸ [ECB publishes guidance to banks on leveraged transactions \(europa.eu\)](https://www.ecb.europa.eu/press/pr/2017/0516/eng/index.html)

- c) a pénzügyi szervezet rendszeresen értékeli a devizahitelezési tevékenység intézményi, illetve csoportszintű hatásait, kockázatait.

XVII.3. Országkockázat

237. Az országkockázati limitrendszer kialakítása során az MNB külső országminősítési rendszer és saját minősítési rendszer használatát is elfogadhatónak tartja.
238. Amennyiben a pénzügyi szervezet a saját belső minősítését használja, a politikai kockázat és a transzferkockázat értékelése során az alábbiak figyelembevételére javasolt:
- a) politikai viszonyok,
 - b) gazdasági teljesítmény, gazdasági növekedés,
 - c) a külkereskedelmi és a fizetési mérleg helyzete,
 - d) külső eladósodás, eladósodási mutatók,
 - e) külső minősítő ügynökségek besorolása,
 - f) adóssághoz tartozó tapasztalatok, az átütemezett, felfüggesztett adósságok,
 - g) a nemzetközi kötvénypiacok értékítélete,
 - h) szindikált kölcsönfelvétel és annak kondíciói,
 - i) bankhitelek és az egyéb finanszírozási lehetőségek (a forint piac) hozzáférhetősége, kondíciója,
 - j) az ország gazdasági kilátásai, az adóssághoz tartozó felfüggesztésének, átütemezésnek valószínűsége.

XVII.4. Koncentrációs kockázat

239. Az MNB elvárása alapján a pénzügyi szervezet törekszik a koncentrációs kockázatainak csökkentésére. Ez alatt nem csak az egy ügyféllel, partnerrel, kibocsátóval, illetve ügyfélcsoporttal szembeni kitétségek (nagykockázat-vállalás) diverzifikációja értendő, hanem a potenciális veszteséget jelentő egyéb koncentrációk (ágazati koncentráció, országkoncentráció, a fedezetek koncentrációja stb.) megfelelő keretek között tartása is.
240. A kisebb, valamint speciális tevékenységet pénzügyi szervezet (például jelzálog-hitelintézet) esetében különösen fontos megfelelő hangsúlyt helyezni a koncentrációs kockázatok azonosítására és kezelésére. A kisebb méret és a speciális tevékenység önmagában ugyan még nem ok a nagyobb koncentrációs kockázat feltételezésére, mert a szűkebb piac és a specializált tevékenység hátrányait olyan komparatív előnyök ellensúlyozhatják, mint a mélyebb piacismeret és a nagyobb jártasság. A gyakorlati tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy a közös kockázati okra visszavezethető sokkokra ez az intézményi kör sokkal érzékenyebben reagál.

XVII.5. Értékpapírosítási kockázat

241. Az értékpapírosítás a pénzügyi szervezet számára egyrészt mint az értékpapírosítási ügylet szereplője (például hitelkockázatot vállaló befektető vagy szponzor), másrészt pedig az értékpapírosítást mint kockázatcsökkentő eszközt használó számára lehet releváns. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet kockázatvállalási döntéseiben tükröződjön az ügyletek gazdasági tartalma, továbbá azt a pénzügyi szervezet az értékpapírosítással összefüggő kockázatok kezelése és nyomon követése során vegye figyelembe.

XVII.6. Teljesítés előtti kockázat

242. Az azonnali ügyletek, továbbá a határidős és opciós ügyletek teljesítéséig az ügyletet lebonyolító pénzügyi szervezet teljesítés előtti kockázatnak van kitéve az árfolyamok változása miatt. A kockázat az ügylet pótlási költsége, ha az pozitív, amely kiegészülhet az árfolyamnyereség elmaradásának „alternatív költségével” is, ha az ügylet rosszabb árfolyamon (vagy egyáltalán nem) kerül újrakötésre, továbbá az ügyletben szereplő pénzügyi instrumentumnak a teljesítésre szóló utasítás visszavonásáig terjedő időszakra vetített lehetséges jövőbeni hitelkockázatának (volatilitása) az összege. Az MNB javasolja, hogy a teljesítés előtti kockázatokat a pénzügyi szervezet biztonsági letét (készpénzfedezet, óvadék) megkövetelésével, elkülönítésével vagy teljesítés előtti limit meghatározásával korlátozza.

243. Az MNB elvárja, hogy a biztonsági letét képzésének és változtatásának számítási módját, továbbá a teljesítés előtti limitek képzésének, változtatásának módszerét és a konkrét limiteket és a limitek terhelési módját a pénzügyi szervezet üzleti területtől független szervezeti egysége állapítsa meg, a belső szabályzatban foglaltak szerint.

XVII.7. Elszámolási kockázat és nyitva szállítási kockázat

244. A treasury tranzakciók, a kereskedési könyvi tételek (ügyletek), illetve a befektetési szolgáltatási tevékenység keretében kötött tőkepiaci ügyletek a hitelezési és a likviditási kockázat sajátos elegyét alkotó elszámolási kockázatot hordoznak magukban. A pénzügyi szervezet számára kockázatot jelent, hogy szerződő partnere nem, vagy csak késedelmesen teljesíti kötelezettségét (például fizetés, illetve értékpapír-szállítás). A pénzügyi szervezetek közötti szoros üzleti kapcsolatok következtében ez előidézheti, hogy az eredetileg teljesítő sem képes időben teljesíteni harmadik féllel szembeni tranzakcióiban (például a pénzügyi instrumentum rendelkezésre nem állása, illetve likviditási problémák miatt). Az értékpapír elszámolásokhoz kapcsolódóan a piaci szereplők különböző mértékű kockázatot vállalnak attól függően, hogy az adott ügylet elszámolása garantált-e (központi szerződő fél részvételével zajlik-e), milyen módon kerül elszámolásra, illetve, hogy hány piacot, elszámolási rendszert érint. Az MNB felhívja a figyelmet, hogy a cross-border, illetve multi-market értékpapír elszámolások – különösen a rendszerek interoperabilitásának hiányából

fakadó – nehézségei fokozott kockázatot rejtenek magukban, és a letétkezelői láncolatok is a pótlási költség és a likviditási kockázat relevanciájára utalnak.

245. Miután az elszámolási kockázat hitel- és likviditási kockázati elemekből tevődik össze, elvárás, hogy kezelése is kombinált módon történjen (stratégia, politika kialakítása, belső szabályozás, ügylettípusok korlátozása, limitek meghatározása, kockázatomérési módszerek, kockázati kontroll tevékenység) a jelen ajánlásban, valamint a likviditási kockázatok méréséről, kezeléséről és kontrolljáról szóló – jelen ajánlás kiadásakor – 12/2015. (VIII. 24.) MNB ajánlásban foglaltakat is figyelembe véve.

XVII.8. A bizományosi kereskedés speciális kockázatai

246. Bizományosi ügyletet a pénzügyi szervezet előteljesítés, szabad előteljesítési limit vagy fedezet mellett köt. Előteljesítés esetén a vételi megbízásos ügyletnél az ellenértéket, illetve értékpapír eladás esetén az értékpapírt a megbízó ügyfél a megbízási szerződés megkötésekor a pénzügyi szervezetnél letétbe helyezi. Ekkor az ügyfél felé a pénzügyi szervezetnek nem áll fenn sem teljesítési, sem nyitva szállítási kockázata. Azonban, ha a megbízó ügyfél előre nem teljesített, de a pénzügyi szervezet a megbízás tárgyára a kereskedési partnerrel a szerződést megkötötte, a pénzügyi szervezet az ügyféllel szemben kockázatot vállal, mert a partner felé a szerződéses áron akkor is teljesítenie kell, ha a megbízó nem teljesít. Bizományosi vételnél, ha az azonnali ár alacsonyabb, mint a kötési ár, akkor a pénzügyi szervezetet az árfolyamkülönbség mértékéig veszteség éri, mert a megbízó nemteljesítése esetén azonnali áron kell a megbízó számára vásárolt, óvadékba vett értékpapírt vagy a devizát eladni. Bizományosi eladás esetén fordítva, az árfolyamkülönbség mértékéig terjedő veszteség akkor jelentkezik, ha az azonnali ár magasabb, mint a kötési ár. Elvárt a fentiekkel összefüggésben keletkező speciális kockázatoknak a hitelkockázat-kezelés részeként történő kezelése.

XVII.9. A biztosítási szektor speciális kockázatai

247. Elvárt, hogy a jogszabályi előírások, valamint az MNB vonatkozó ajánlásainak alkalmazásakor, ideértve többek között a standard formulával meghatározott piaci és a partner-kockázati kitettség kezeléséről szóló – jelen ajánlás kiadásakor – 22/2015. (XII. 8.) MNB ajánlást, a hitelkockázatok kezelése során a biztosító és a viszontbiztosító (a továbbiakban együtt: biztosító) az alábbi elvekre különösen figyelemmel legyen:
- a) a biztosító tegyen megfelelő lépéseket, hogy az alkalmazott módszerek, modellek alkalmasak legyenek arra, hogy megfelelően értékeljék a hitelkockázatot azokban az esetekben, amikor a biztosító kitettségei abszolút értelemben jelentősek, és egyidejűleg nagyszámú jelentős partnerrel rendelkezik;
 - b) a biztosító abban az esetben, amikor a szavatolótőke-szükségletéhez kapcsolódó hitelkockázat kiszámításához használt hitelminősítési besorolást nem jóváhagyott modell alapján határozza meg, nem készíthet részrehajló becsléseket a hitelkockázatról,

- és a biztosító saját hitelminősítése nem vezethet a külső minősítésekből levezetett tőkeszükségletnél alacsonyabb tőkeszükséglethez;
- c) a hitelkockázatnak az alapvető kockázatmentes hozamhoz való hozzáigazítását a kamatcsereügyletek változó kamatában megjelenő hitelkockázaton alapuló piaci kamatlábak alapján kell elvégezni, amihez a biztosító a 2014/51/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv¹⁹, valamint az (EU) 2015/35 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet vonatkozó előírásait alkalmazza;
 - d) amikor a nemteljesítési statisztikából nem vezethető le megbízható hitelkockázati kamatkülönbség, mint például az államkötvényekkel szembeni kitettségek esetében, a biztosító a Szolvencia II 77c. cikk (2) bekezdés b) és c) pontját alkalmazza, valamint a 77e. cikk (1) bekezdése szerint jár el. A tagállamok központi kormányaival és központi bankjaival szembeni kitettségek esetében az eszközkategória tükrözi az egyes tagállamok közötti különbségeket;
 - e) a standard formulával számított szavatolótőke-szükségletben számításba kell venni az összes hitelkockázatot, beleértve az összes olyan partnerrel kapcsolatos hitelkockázatot, amelynek a biztosító ki van téve, illetve minden olyan kitettséget, amelyet sem a kamatrés-kockázati részmodul, sem a partner általi nemteljesítési kockázati modul nem vesz számításba „1-es” típusú kitettségként; ezeket „2-es” típusú kitettségként kell számításba venni a partner általi nemteljesítési kockázati modulban;
 - f) a partner nemteljesítése esetén a standard formula partner általi nemteljesítési kockázati modulja tükrözi a biztosítéki megállapodások gazdasági hatását, különösen mérlegelve azt, hogy a biztosíték teljes tulajdonjoga átruházásra kerül-e, valamint a partner fizetéképtelensége esetén, a biztosítékot meghaladó arányos részesedés meghatározásakor hogyan veszik figyelembe, hogy a biztosító megkapja a biztosítékot;
 - g) a biztosított személyek, szerződők, kedvezményezettek, illetve bármely károsult fél, akinek közvetlen perlési joga van a biztosító ellen a biztosítási ügyletekből eredő kárigény miatt, védelemben részesül a felszámolási eljárás során (kivéve azokat a követeléseket, amelyek nem a biztosítási szerződésekből vagy biztosítási ügyletekből származó kötelezettségekből erednek).

XVII.10. Az alapkezelőkre vonatkozó speciális elvárások

248. Az alapkezelőket illetően az MNB a jelen ajánlás elvárásainak alkalmazását az érintett pénzügyi szervezetekre vonatkozó speciális felügyeleti elvárásokat²⁰ is figyelembe véve várja el.

¹⁹ A 2003/71/EK és a 2009/138/EK irányelvnek, valamint az 1060/2009/EK, az 1094/2010/EU és az 1095/2010/EU rendeletnek az európai felügyeleti hatóság (Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság) és az európai felügyeleti hatóság (Európai Értékpapír-piaci Hatóság) hatásköre tekintetében történő módosításáról szóló 2014. április 16-i 2014/51/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv

²⁰Jelen ajánlás kiadásakor: a pénzügyi alapok stressztesztelési forgatókönyveiről szóló 3/2021. (III. 4.) MNB ajánlás, a tőkepiaci intézmények személyes ügyletekre vonatkozó belső szabályairól szóló 18/2019. (IX. 20.) MNB ajánlás, az ÁÉKBV-k és az ÁÉKBV-alapkezelők teljes kitettségének és partnerkockázatának mérésére és kiszámítására vonatkozó 13/2013. (VIII. 7.) PSZÁF ajánlás, az indexkövető ÁÉKBV-k, valamint az ÁÉKBV-nek minősülő tőzsdén kereskedett alapok működésének követelményeiről szóló 14/2013. (VIII. 7.) PSZÁF ajánlás

XVII.11. A CRR (60) preambulumbekzdése szerinti kockázatvállalások kezelése

249. A CRR (60) preambulumbekzdése rendelkezik a CRR hatálya alá tartozó intézmény (a XVII.11. pont alkalmazásában a továbbiakban: intézmény) saját anyavállalatával vagy az anyavállalatának más leányvállalatával szembeni kockázatvállalások kezeléséről. Ezzel összefüggésben az MNB elvárja, hogy az intézmény a CRR (60) preambulumbekzdésében rögzített kezelést az intézményben befolyásoló (10% vagy annál magasabb) részesedéssel rendelkező közvetlen vagy közvetett tulajdonosokkal, az intézményben szerződés szerinti, illetve egyéb alapon (például vezető testületek tagjainak kinevezése, osztalékfizetésről szóló döntés) irányítási jogokkal bíró személyekkel (a XVII.11. pont alkalmazásában a továbbiakban együtt: tulajdonos), illetve ezen tulajdonosok olyan érdekeltségeivel szemben juttassa érvényre, melyben azok 10% vagy afeletti közvetlen, vagy közvetett részesedéssel, vagy szerződés szerinti, illetve egyéb alapon (például vezető testületek tagjainak kinevezése, osztalékfizetésről szóló döntés) irányítási jogokkal bírnak. Azon személyeket is ebbe a körbe szükséges sorolni, akikkel szembeni kockázatvállalások fedezeteként a tulajdonosok biztosítékot helyeztek el az intézmény javára.
250. A CRR (60) preambulumbekzdésével összhangban a XVII.11. pontban rögzített elvárásokat nem szükséges alkalmazni azokban az esetekben, amikor a tulajdonos pénzügyi holding társaság vagy hitelintézet, illetve, ha a többi leányvállalat hitelintézet vagy pénzügyi vállalkozás vagy járulékos szolgáltatásokat nyújtó vállalkozás, feltéve, hogy minden ilyen vállalkozásra kiterjed az összevont alapú felügyelet.
251. Az MNB elvárja, hogy az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület – dokumentálható módon – közvetlenül kísérelje figyelemmel a 249. pont szerinti kitettségek állományának alakulását, gondoskodjon az előírás hatálya alá tartozó személyek mindenkori fizetőképességének rendszeres ellenőrzéséről, illetve folyamatosan kísérelje figyelemmel a kockázatok változásának mértékét.
252. Az MNB elvárja, hogy az intézmény rendelkezzen olyan eljárási renddel, illetve folyamatokkal, amely alkalmas a 249. pont szerinti kockázatvállalások azonosítására, valamint megfelelően rendezi ezen kockázatvállalásoknak a tulajdonosi-érdekeltségi körhöz tartozásából adódó kockázatainak kezelését, többek között, de nem kizárólagosan kellően magas szintű döntést biztosító, prudens döntéshozatali eljárással, a vonatkozó belső limitek felállításával és az ilyen típusú kockázatvállalások kiemelt szintű monitorozásával.
253. Az MNB indokoltnak tartja, hogy ezen eljárási rend és folyamatok a 249. pont szerinti kockázatvállalásokra, és ezen kockázatvállalások esetében azon személyekre vonatkozóan, amelyekkel szemben a kockázatvállalás történik (adós) és amelyek a kockázatvállaláshoz biztosítékot (fizetési ígéretet tartalmazó kötelezettségvállalás,

például kezesség) nyújtanak (a továbbiakban: biztosítéknyújtó), biztosítsák az alábbiak rendszeres és dokumentált ellenőrzését és elemzését, valamint azok mindenkori állapotából, illetve annak változásából fakadó kockázatok megfelelő kezelését:

- a) az adós, illetve amennyiben releváns a biztosítéknyújtó tulajdonosi köre, a végső kedvezményezett kör azonosításával bezárólag az egyes tulajdonosok részesedési arányai,
- b) az adós, illetve amennyiben releváns a biztosítéknyújtó feletti irányítási jogok alakulása, gyakorlása,
- c) a biztosítéki kapcsolat alakulása (új biztosítéknyújtó vagy biztosíték megléte, illetve biztosíték kiengedése),
- d) az adós, illetve amennyiben releváns a biztosítéknyújtó
 - da) fizetési (törlesztési) története,
 - db) fizetési képességének várható alakulása,
 - dc) pénzügyi adatainak elemzése,
 - dd) iparági-üzletági jelenlegi és jövőbeni várható piaci- és versenypozíciójának értékelése,
- e) a biztosítékok aktuális értékének és érvényesíthetőségének alakulása,
- f) az adós és a biztosítéknyújtó gazdasági pozíciójának – tényleges vagy valószínűsíthető – romlása esetén annak tényleges vagy várható hatása az intézmény tulajdonosi körének gazdasági helyzetére.

254. Az MNB megítélése szerint a 249. pont szerinti kockázatvállalások vonatkozásában a kellően magas szintű döntéshozatali eljárás az intézmény legmagasabb szintű, kockázatvállalási döntéseket meghozó testülete vagy olyan külön testület kompetenciáját jelenti, amelyben az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület tagjai meghatározó szerepet játszanak.

255. Az MNB elvárja továbbá, hogy

- a) az intézmény operatív kockázatkezelésért felelős területe rendszeresen készítse olyan kimutatást, amely a 253. pontban megadott szempontok szerint tartalmazza a 249. pont szerinti személyekkel szemben vállalt kitétségeket tulajdonosok szerinti bontásban;
- b) az intézmény operatív kockázatkezelésért felelős területe által készített kimutatás tartalmazza a 249. pont szerinti személyekkel szembeni kockázatvállalások kondícióit, kiemelve azokat a tételeket, ahol az elfogadott feltételek eltérnek a belső szabályzatokban, terméktájékoztatókban (leírásokban) általánosan alkalmazott feltételelektől, illetve ahol a kockázatvállalásra vonatkozóan előírt feltételek nemteljesítése miatt egyedi (override) döntéssel került az ügylet engedélyezésre;
- c) az intézmény operatív kockázatkezelésért felelős területe gondoskodjon az a) és b) alpont szerinti kimutatások megfelelő dokumentálásáról;

- d) a kockázati kontroll funkció és a megfeleléség biztosítási (compliance) terület kapja meg az a) és b) alpont szerinti kimutatást, és azokat mindkét terület rendszeresen értékeli;
- e) a kockázati kontroll funkció vezetője az értékelés eredményét – a megfeleléség biztosítási (compliance) terület vezetőjének egyetértése mellett – közvetlenül vagy a 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlás 79. pontja szerinti chief risk officer-en (CRO) keresztül negyedévente tájékoztatásul küldje meg az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület és a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testület részére megtárgyalásra, a testületek pedig határozatban döntsenek a tájékoztatás elfogadásáról, vagy az eltérő kondíciók alkalmazása miatt felmerülő kockázatok kezelésének módjáról;
- f) a 249. pont szerinti személyekkel szembeni új nagykockázat-vállalásokról az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület és a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testület soron kívül kapjon tájékoztatást;
- g) az intézmény belső ellenőrzése éves audittervének összeállítását megelőző kockázatelemzésben kapjon kiemelt prioritást a 249. pont szerinti kockázatvállalások vizsgálata (ideértve a nyilvántartások vezetésének ellenőrzését, valamint a kockázatvállalási döntések megfeleléségének vizsgálatát), figyelembe véve az ilyen típusú kockázatvállalások intézménynél betöltött kockázati súlyát;
- h) az intézmény belső ellenőrzése jó gyakorlatként legalább éves rendszerességgel ellenőrizze a 249. pont szerinti kockázatvállalásokra vonatkozó nyilvántartásokat, valamint az azokban szereplő, nagykockázat-vállalásnak minősülő ügyleteket szintén ilyen gyakoriságú tételes vizsgálatnak vesse alá, melynek elmaradását és annak indokait az éves audit tervben rögzítse.

256. Az MNB ugyancsak elvárja, hogy az intézmény a belső ellenőrzés által végzett vizsgálat eredményét tartalmazó vizsgálati jelentést, valamint a hiányosságok felszámolása érdekében megtett intézkedésekről szóló tájékoztatást – annak az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület, valamint a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testület általi elfogadását követően – legkésőbb a tárgyév június 30-ig küldje meg az MNB részére.

XVIII. Átstrukturálás

257. A pénzügyi szervezetek gyakran élnek a követelések átstrukturálásának eszközével. Ennek indoka többféle lehet. Kockázatkezelési szempontból az MNB minden olyan gyakorlatot ösztönöz, melynek célja az adós fizetőképességének tartós helyreállítása, illetve az adós pénzügyi kötelezettségeinek teljesítését érintő problémák felmerülésének (nemteljesítővé válásának) megakadályozása.

258. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet a sajátosságaival összhangban álló, a pénzügyi szervezet irányítási jogkörrel rendelkező vezető testülete által jóváhagyott és rendszeresen felülvizsgált – amely tekintetben az MNB jó gyakorlatnak tartja a legalább éves gyakoriságú értékelést – átstrukturálási politikát alakítson ki, és annak megfelelő átstrukturálási gyakorlatot működtessen. Az egyes szegmensek tekintetében eltérő politikák alakíthatók ki, igazodva az adott szegmens sajátosságaihoz (például a kisebb kitettséget jelentő, kevésbé összetett ügyletek esetében célszerű az egyszerű döntési folyamatokra és sztenderd megoldások alkalmazására törekedni).
259. Az MNB elvárja, hogy az átstrukturálással összefüggésben a pénzügyi szervezet belső szabályozásban rögzítse
- a) az átstrukturálási intézkedésről való döntés megalapozása érdekében az adóstól bekérendő pénzügyi és egyéb információkat,
 - b) az adós 267. pont szerinti fizetési kapacitásának értékelésére használt mutatószámok és ráták körét,
 - c) az alkalmazható rövid- és hosszútávú átstrukturálási intézkedéseket,
 - d) az átstrukturálási intézkedéshez kapcsolódó fedezetértékelési szabályokat,
 - e) a ténylegesen alkalmazásra kerülő átstrukturálási intézkedés vagy az átstrukturálási intézkedések kombinációja kiválasztásának folyamatát, eljárásrendjét, felelősségi és hatásköri rendszerét,
 - f) az átstrukturálási intézkedésről való döntéshozatal rendjét, kitérve az újbóli átstrukturálás esetén alkalmazandó előírásokra,
 - g) amennyiben releváns, a lakossági követelések átstrukturálására vonatkozó sajátos előírásokat (ideértve többek között az érintett portfóliók, szegmensek és a sztenderdizált átstrukturálási intézkedések meghatározását, azok alkalmazásának folyamatát, eljárásrendjét, felelősségi és hatásköri rendszerét),
 - h) az átstrukturált kitettségek kezelésének szervezeti kereteit,
 - i) az átstrukturált követelésekre vonatkozó dokumentációs és nyilvántartási követelményeket, amelyek lehetővé teszik többek között annak utólagos megállapítását is, hogy az eredeti szerződés mely feltételei milyen módon kerültek módosításra, illetve milyen új feltételek kerültek meghatározásra,
 - j) az átstrukturált kitettségek folyamatos nyomon követésére vonatkozó folyamatokat,
 - k) az átstrukturálási intézkedéseket érintő belső jelentési követelményeket,
 - l) az átstrukturálással összefüggő belső ellenőrzési feladatokat, eljárásokat, rendszereket (folyamatba épített, vezetői ellenőrzési és belső ellenőri).
260. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet csak életképes, a felmerült problémákat tekintve valós megoldást jelentő rövid- vagy hosszú távú átstrukturálási intézkedéseket alkalmazzon. A legtöbb esetben a rövid- és a hosszútávú intézkedések valamilyen kombinációja jelenti a leghatékonyabb módszert, melynek értékelését célszerű az adott megoldási javaslat által elérhető eredmény nettó jelenértékének a más szóba jöhető

megoldások (például a követelés eladása) elérhető eredményének nettó jelenértékével való összevetésére alapozni.

261. Rövidtávú (projekt hitelek esetében egy évet meg nem haladó, egyéb követelések esetén maximum két évig terjedő időtartamú) átstrukturálási intézkedés önálló alkalmazását az MNB csak a következő feltételek együttes fennállása esetén javasolja:
- egyértelműen beazonosítható az a rendkívüli körülmény, amely az adós átmeneti likviditási nehézségét okozta, és az nem befolyásolja az adós hosszú távú fizetőképességét,
 - az adós jövedelmi helyzete rövid távon várhatóan rendeződni fog,
 - az adós együttműködő, és az átstrukturálási intézkedést megelőző – a pénzügyi szervezet belső szabályozásában rögzített hosszúságú – időszakban a szerződés szerinti fizetési kötelezettségének maradéktalanul eleget tett.
262. Valamely rövidtávú átstrukturálási intézkedés az alábbi esetekben tekinthető életképesnek:
- az adós képes arra, hogy a kötelezettségeit a módosított szerződési feltételeknek megfelelő módon teljesítse,
 - a pénzügyi szervezet meggyőződött arról, hogy az adós az intézkedést követően várhatóan képes lesz az eredeti fizetési kötelezettségeit teljes mértékben rendezni,
 - a megoldás valóban csak rövidtávú célokat szolgál, és ugyanazon kitétség vonatkozásában nem alkalmazják megszakítás nélkül vagy rövid időszakon belül egymást követően több alkalommal.
263. Valamely hosszú távú átstrukturálási intézkedés az alábbi esetekben tekinthető életképesnek:
- az adós képes arra, hogy a kötelezettségeit a módosított szerződési feltételeknek megfelelő módon teljesítse,
 - valamennyi, a módosított szerződés szerinti tőke- és egyéb követelés (nem csak a követelések egy részének, például a kamat) beszedését célozza és már középtávon is várhatóan csökkenti az adóssal szembeni összes követelés összegét,
 - ha az intézkedésre korábbi átstrukturálási intézkedést követően kerül sor, vagy annak helyébe lép, akkor pótlólagos kontroll elemek kerülnek beépítésre (például a kockázatkezelés előzetes bevonása, teljesen új kockázatvállalási döntési eljárás lefolytatása).
264. Rövidtávú átstrukturálási intézkedésként kerülhetnek alkalmazásra különösen az alábbiak:
- egy előre meghatározott rövid időszakban az adós csak a kamatfizetési kötelezettségeinek tesz eleget, a tőkekövetelés összegének változatlansága mellett, úgy, hogy a törlesztési szerkezet az átstrukturálási intézkedést követően

újraértékelésre kerül,

- b) egy előre meghatározott rövid időszakban az adós csökkentett összegű törlesztést teljesít, változatlan kamatláb mellett,
- c) tőke- és kamatfizetési moratórium.

265. Hosszú távú átstrukturálási intézkedésként kerülhetnek alkalmazásra különösen az alábbiak:

- a) a kamatláb csökkentése, az árazás tekintetében egyéb kedvezmények nyújtása,
- b) a futamidő meghosszabbítása,
- c) pótlólagos fedezet rendelkezésre bocsátása (nem önálló intézkedésként),
- d) az eredeti szerződésben kikötött biztosítékok más fedezettel, biztosítékkal való kicserélése, fedezettől való eltekintés (fedezetkiengedés),
- e) az adós által rendelkezésre bocsátott fedezetnek a pénzügyi szervezet közreműködésével történő eladása, és azzal a követelés összegének csökkentése,
- f) újabb szerződéses feltételek kialakítása (ideértve például új adóstárs bevonását, jogi kikötések alkalmazását) vagy az eredeti feltételek egy részének megszüntetése,
- g) a törlesztési program teljes felülvizsgálata, amely irányulhat többek között részleges előtörlesztésre, a tőkekövetelés összegének a késedelmes tőke- vagy kamat követelések összegével történő növelésére, ún. „balloon vagy bullet” konstrukció lehetővé tételére, vagy folyamatosan növekvő törlesztés biztosítására is,
- h) a követelés devizanemének megváltoztatása,
- i) új hitel rendelkezésre bocsátása,
- j) adósságkonszolidáció, több fennálló követelés egy követeléssé történő átalakítása,
- k) teljes vagy részleges adósságelengedés.

266. Az MNB elvárása alapján átstrukturálási intézkedésre minden esetben csak megfelelő döntéselőkészítési eljárást követően, dokumentált módon kerülhet sor.

267. Elvárt, hogy az átstrukturálási intézkedésre irányuló döntés előkészítése keretében kerüljön sor annak vizsgálatára, hogy az adós a pénzügyi szervezet által felkínált új feltételek szerinti kötelezettségeinek a jelenlegi és konzervatív módon értékelt jövőbeni fizetési kapacitásainak értékelése alapján várhatóan meg tud-e felelni. Lakossági követelések esetében a sztenderdizált átstrukturálási intézkedések alkalmazásakor döntési fák használata is megengedett.

268. Lakossági követelések esetében a 267. pont szerinti értékelés során az MNB jó gyakorlatnak tartja, hogy

- a) a pénzügyi szervezet ugyanazon adóssal szembeni követeléseit külön-külön és együttesen is kerüljenek áttekintésre,
- b) a pénzügyi szervezet elemezze, hogy mikor és milyen okok vezettek az adós pénzügyi nehézségeinek kialakulásához és a korábbi események milyen valószínűsíthető következményekkel járhatnak a felajánlott megoldási javaslatot illetően,

- c) történjen meg az adós jelenlegi és várható fizetési képességének értékelése is,
- d) az értékelés során az adósra vonatkozó pénzügyi és nem pénzügyi jellegű információk is kerüljenek figyelembevételre,
- e) a pénzügyi szervezet legyen tekintettel az adós teljes eladósodottsági szintjére,
- f) a pénzügyi szervezet vizsgálja meg az adós jelenlegi kiadásainak összegét és azok várható növekedését vagy csökkenését,
- g) az új konstrukció szerinti törlesztőrészletek (különösen, ha azok a kamatok tőkésítése és a változatlan futamidő mellett magasabbak, mint az eredeti szerződés szerinti törlesztőrészletek) ne haladják meg az adós várható jövedelmének a várható kiadásai és egyéb kötelezettségei levonása után fennmaradó összegét,
- h) kerüljön sor annak értékelésére, hogy az új szerződési feltételek vállalhatók-e az adós minimálisan elvárt életszínvonalát tekintve,
- i) futamidő-hosszabbítás esetében a pénzügyi szervezet legyen tekintettel arra, hogy van-e olyan tényező (például az adós várható nyugdíjazása), amely befolyással lehet a konstrukció életképességére,
- j) amennyiben releváns, a pénzügyi szervezet a biztosíték nyújtójának fizetési képességét is vizsgálja meg,
- k) kerüljenek figyelembevételre a legutolsó fedezetértékelés dokumentumai.

269. Lakossági követelés esetén a jelenlegi fizetési képesség értékelése során a pénzügyi szervezet lehetőleg vegye figyelembe az alábbi tényezőket:

- a) személyes pénzügyi és nem pénzügyi jellegű információk (például eltartottak, háztartási kiadások, alkalmazás, jövedelem, kiadások),
- b) az adós teljes eladósodottsága,
- c) a késedelem összege,
- d) az adós jelenlegi fizetési kapacitása,
- e) múltbeli fizetési adatok,
- f) a fizetési késedelem okai (például jövedelem csökkenés, munkanélkülivé válás),
- g) az adós életkora.

270. Lakossági követelés esetén a jövőbeni fizetési képesség értékelése során a pénzügyi szervezet lehetőleg vegye figyelembe az alábbi tényezőket:

- a) az adós jövedelme,
- b) az adós életszakasza,
- c) eltartottak száma és életkoruk,
- d) az adós foglalkoztatási helyzete és annak kilátásai,
- e) az adós mely iparágban tevékenykedik,
- f) az adós megtakarításai és egyéb vagyontárgyai,
- g) az adós egyéb hitelei és kötelezettségei,
- h) az adós jövőbeni fizetési kapacitásai,
- i) minimum életszínvonal,

- j) releváns munkaerő piaci indikátorok,
- k) az adós körülményeiben várhatóan bekövetkező, előre tudható változások (például tervezett nyugdíjba vonulás).

271. Vállalati adós esetében a 267. pont szerinti értékelés során az MNB elvárja, hogy
- a) a pénzügyi szervezet ugyanazon adóssal szembeni követeléseit külön-külön és együttesen is kerüljenek áttekintésre,
 - b) a pénzügyi szervezet elemezze, hogy mikor és milyen okok vezettek az adós pénzügyi nehézségeinek kialakulásához és a korábbi események milyen valószínűsíthető következményekkel járhatnak a felajánlott megoldási javaslatot illetően,
 - c) történjen meg az adós jelenlegi és várható fizetési képességének értékelése is,
 - d) az értékelés során az adósra vonatkozó pénzügyi és nem pénzügyi jellegű információk is kerüljenek figyelembevételre,
 - e) a pénzügyi szervezet legyen tekintettel az adós teljes eladósodottsági szintjére,
 - f) az új konstrukció szerinti törlesztőrészek ne haladják meg az adós várható szabad cash-flowjának összegét,
 - g) amennyiben releváns, a pénzügyi szervezet a biztosíték nyújtójának fizetési képességét is vizsgálja meg,
 - h) kerüljenek figyelembevételre a legutolsó fedezetértékelés dokumentumai.
272. Vállalati adós esetében a jelenlegi és jövőbeni fizetőképesség értékelése során a pénzügyi szervezet kitér az alábbiak elemzésére:
- a) az adós jelenlegi üzleti modellje, várható változások,
 - b) múltbeli pénzügyi adatok,
 - c) az adós üzleti terve (SWOT elemzés, iparág elemzés, pénzügyi rátákra vonatkozó előrejelzések, előrejelzések megalapozottsága, feltételezések értékelése stb.),
 - d) a cash-flowra és a különböző cash-flow mutatókra vonatkozó előrejelzések.
273. Az MNB felhívja a figyelmet, hogy a lakossági jelzáloghitelekkel kapcsolatos átstrukturálási intézkedés alkalmazása esetén a fizetési késedelembe esett lakossági jelzáloghitelek helyreállításáról szóló – jelen ajánlás kiadásakor – 11/2016. (III. 11.) MNB ajánlásban foglalt elvárásokat is figyelembe szükséges venni.

XIX. A nem teljesítő kitettségek és átstrukturált követelések kezelése

274. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet sajátosságai (tevékenység volumene, jellege, hitelkockázati politika, kitettség, más kockázatokkal való összhang) figyelembevételével elkülönülten kezelje és tartsa nyilván a nem teljesítő kitettségeit, valamint az átstrukturált követeléseit.

275. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet nem teljesítő kitettségeinek nagyságrendjével arányos módon alakítsa ki a nem teljesítő kitettségeinek mérését, kezelését és kontrollját (ideértve a potenciálisan nem teljesítővé váló kitettségek beazonosítását lehetővé tevő korai jelzőrendszert is) szolgáló folyamatait, eljárásrendjét, szervezeti rendszerét, döntési, felelősségi és hatásköri rendszerét.
276. A nem teljesítő kitettségek és az átstrukturált követelések fogalmát a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet²¹ rögzíti, melyben meghatározottak követését az MNB jó gyakorlatnak tartja a hitelkockázat-kezelési tevékenység során is. Amennyiben az megfelelő indokokkal alátámasztott, a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet hatálya alá tartozó pénzügyi intézmény és befektetési vállalkozás kockázatkezelési célból eltérő nem teljesítő kitettség és átstrukturált követelés fogalmat is alkalmazhat.
277. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet megfelelő vezetői szinten jóváhagyott, rendszeresen felülvizsgált – amely tekintetben az MNB jó gyakorlatnak tartja a legalább éves gyakoriságú értékelést – belső szabályozásban határozza meg a nem teljesítő kitettségek és átstrukturált követelések
- a) kezelésével kapcsolatos folyamatokat, eljárásokat, feladatokat, szervezeti rendszert, felelősségi, döntési és ellenőrzési jogköröket,
 - b) kezelése során alkalmazható eszközöket,
 - c) külső szolgáltató által történő kezelésének alapelveit, a külső követeléskezelővel való kapcsolattartás módját,
 - d) eszközminősítéssel, tőkekövetelmény számításával és számviteli kezeléssel (értékvesztés-elszámolás, -leírás) kapcsolatos összefüggéseit,
 - e) nyilvántartási és dokumentációs követelményeit,
 - f) jelentési rendszerét,
 - g) kapcsolódó – a kockázatkezeléssel és kockázati kontroll funkcióval összefüggő – ellenőrzési feladatait (eljárások, rendszerek).
278. Az MNB elvárja, hogy ha a pénzügyi szervezet valamely ügyféllel (ügyfélcsoporttal), partnerrel, illetve kibocsátóval szembeni ügylete nem teljesítőnek minősül, akkor az adott ügyféllel (ügyfélcsoporttal), partnerrel, illetve kibocsátóval szembeni többi hitelkockázatot hordozó ügyletét is a nem teljesítő ügylettel együtt, illetve arra való tekintettel kezelje.
279. Az MNB elvárása alapján törekedni szükséges arra, hogy a pénzügyi szervezet a nem teljesítő kitettségei kezelésére (egyedi és portfólió szinten egyaránt) olyan eszközöket alkalmazzon, amelyek nem eredményezik az eredetnél nagyobb hitelkockázati kitettség kialakulását.

²¹ A CRR 47a. és 47b. cikke szerinti fogalmak megfeleltethetők a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet fogalmainak.

280. Az ügyféllel, partnerrel, illetve kibocsátóval való kapcsolattartás során a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény, továbbá az ágazati jogszabályok előírásainak betartása mellett elvárás a követelést kezelők számára az MNB fogyasztóvédelmi jellegű ajánlásainak követése is²².
281. A nem teljesítő ingatlanfinanszírozási projekt hitelek kezelése tekintetében az MNB a fentiekén túlmenően a 12/2018. (II. 27.) MNB ajánlásban foglaltak érvényre juttatását is elvárja.
282. Az MNB fontosnak tartja, hogy a nem teljesítő kitettségek keletkezésével és kezelésével kapcsolatos tapasztalatok beépüljenek a pénzügyi szervezet belső szabályzataiba, eljárásrendjeibe, módszertanaiba, valamint belső képzési és oktatási rendszerébe.

XX. A követelések külső szolgáltató igénybevételével történő kezelése

283. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet kellő gondossággal, a 7/2020. (VI. 3.) MNB ajánlásban rögzített elvárások figyelembevételével járjon el abban az esetben, ha valamely ügyféllel (ügyfélcsoporttal), partnerrel, kibocsátóval szemben fennálló, a nemteljesítés bármely fázisában [a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet szerint nem teljesítőnek még nem tekintendő kitettségek, a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet szerint nem teljesítőnek minősülő kitettségek, a jogszabályon alapuló adósságrendezési eljárás alá tartozó kitettségek] levő követelése – beleértve a fedezetet rendelkezésre bocsátóval szembeni követeléseket is – kezelésével (a követelés harmadik fél részére történő átruházása nélkül) külső szolgáltatót bíz meg.
284. A követeléskezelő kiválasztása tekintetében – a pénzügyi csoporton belüli követeléskezelői megbízást kivéve – az MNB jó gyakorlatnak tartja a pályázat útján történő, legalább hároméves gyakoriságú, minimum 3 pályázó részvételével történő kiválasztási folyamatot.
285. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet a külső követeléskezelők számára adott megbízások tekintetében is legyen figyelemmel az esetleges koncentrációból fakadó kockázatokra.
286. Az MNB elvárja, hogy a követelések külső szolgáltató igénybevételével történő kezelése tekintetében a 7/2020. (VI. 3.) MNB ajánlás címzetti körébe tartozó pénzügyi szervezetnél az előzetes kockázatértékelés és átvilágítás feladatát a compliance terület lássa el.

²² <http://www.mnb.hu/felugyelet/szabalyozas/felugyeleti-szabalyozo-eszkozok/ajanlasok>

287. Elvárt, hogy a követelések külső szolgáltató igénybevételével történő kezelése tekintetében kötött megállapodásban a pénzügyi szervezet felé fennálló (rendszeres és rendkívüli) jelentéstételi kötelezettségek között minden esetben kerüljön rögzítésre a követeléskezelési folyamat során a követeléskezelő tudomására jutott minden olyan információ megadásának kötelezettsége, amely a pénzügyi szervezet számára kockázatkezelési szempontból fontos lehet.
288. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a követelés kezeléséért felszámított jutalékot, díjat nem az ügyfél, partner, hanem a pénzügyi szervezet fizeti.
289. Elvárt, hogy a kockázatértékelés eredményének rendszeres, a 7/2020. (VI. 3.) MNB ajánlás 67. pontja szerinti felülvizsgálatára a követelések külső szolgáltató igénybevételét illetően minden esetben legalább évente egyszer kerüljön sor, függetlenül attól, hogy a követelések külső szolgáltató igénybevételével történő kezelése kritikus vagy fontos funkció kiszervezésének tekintendő-e.
290. A 7/2020. (VI. 3.) MNB ajánlás 33. pontja alkalmazásával összefüggésben az MNB elvárja továbbá, hogy az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület rendszeres tájékoztatásában kapjon kiemelt figyelmet a követelések kezelésének külső szolgáltató igénybevételével történő ellátása.

XXI. A hitelkockázat nyilvántartási, jelentési és ellenőrzési rendszere

291. Az MNB elvárásával összhangban a pénzügyi szervezet belső rendszerei, eljárásai, folyamatai amellet, hogy hatékonyan támogatják a pénzügyi szervezet hitelkockázatkezelési tevékenységét, megfelelő környezetet biztosítanak a hitelkockázat ellenőrzéséhez és kontrolljához is.
292. Az MNB elvárása alapján a pénzügyi szervezet hitelkockázati kitétségekkel kapcsolatos dokumentációs és nyilvántartási rendszere kiterjed a hitelkockázat-vállalás, a hitelkockázati monitoring, a hitelkockázat azonosítása és mérése, a kitétségek minősítése, az értékvesztés-elszámolás, valamint céltartalék-képzés és a tőkekövetelmény-számítás kapcsán keletkező dokumentumok megőrzésére, nyilvántartások vezetésére is.
293. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet ügyvezetése és irányítási jogkörrel rendelkező vezető testülete rendszeresen – a kisebb pénzügyi szervezet esetében is minimum negyedévente – tájékozódjon a pénzügyi szervezet hitelkockázati kitétségéről (ideértve az elszámolt értékvesztést is) és annak várható alakulásáról.

294. Általános elvárás, hogy a pénzügyi szervezet az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testülete által jóváhagyott és belső szabályzatban rögzített gyakorisággal felülvizsgált belső jelentési rendszerrel rendelkezzen annak érdekében, hogy a pénzügyi szervezet vezetése és a kockázatok által, valamint a kockázatkezelésben, a kockázati kontroll funkció megvalósításában érintett személyek, illetve szervezeti egységek a hitelkockázat kiterjedtségéről (méretéről és típusairól), továbbá a hitelkockázatok azonosításáról, méréséről vagy értékeléséről és nyomon követéséről megfelelő időben pontos, áttekinthető, érthető, az adott vezetői szint, illetve szervezeti egység számára releváns és használható, megfelelő részletezettségű, a döntéshozatalt megalapozni képes információkhoz jussanak.
295. A vezetői információs rendszerbe – a pénzügyi szervezet sajátosságainak figyelembevételével – javasolt beépíteni a hitelkockázati kitettséggel kapcsolatos legfontosabb adatokat, információkat (ideértve a limitrendszer működtetésével, a hitelkockázat-vállalással, a hitelkockázati monitoring tevékenységgel, a kitettségek minősítésével, az értékvesztés-elszámolással, valamint a nem teljesítő kitettségekkel és átstrukturált követelésekkel kapcsolatos adatokat és információkat), melyeket a pénzügyi szervezet ügyvezetése és irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület rendszeresen értékkel. A vezetői információs rendszer megfelelő rálátást biztosít a pénzügyi szervezet egésze hitelkockázatának értékeléséhez, és az MNB elvárása alapján az alkalmazott üzleti modell jellegével, továbbá a pénzügyi szervezet, illetve csoport által folytatott szolgáltatási tevékenységek sajátosságaival – beleértve a szervezeti formából adódó jellemzőket is –, kiterjedtségével, összetettségével és kockázataival összhangban kerül kialakításra. Elvárt továbbá, hogy a vezetői információs rendszer működése abban az esetben is felülvizsgálatra kerüljön, ha a pénzügyi szervezet kockázati sajátosságaiban és a gazdasági környezetben előre nem várt, jelentős változás következik be.
296. Javasolt, hogy a belső ellenőrzés – általános vizsgálati programjának keretében – rendszeres időközönként tekintse át a pénzügyi szervezet hitelkockázati kitettségét, valamint hitelkockázatkezelési és -kontroll tevékenységét (hitelkockázat-vállalás, -azonosítás, -mérés, folyamatos figyelemmel kísérés, folyamatba épített és vezetői ellenőrzés). Ennek részeként vizsgálja a pénzügyi szervezet hitelkockázati politikáját, kapcsolódó belső szabályozottságát, rendszereit (ideértve a belső és külső jelentéseket is), folyamatait, eljárásait, az alkalmazott előfeltételezéseket, paramétereket, értékelje a módszerek megfelelőségét, áttekinthetőségét és tesztelje az alkalmazott mérési módszereket, és az értékelés eredményéről tájékoztassa az ügyvezetést és az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testületet.

XXII. Adatinfrastruktúra, adatminőség és a hitelkockázat kezelésének informatikai háttere

297. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet megfelelő adatinfrastruktúrával rendelkezzen a hitelkockázat jelen ajánlás szerinti vállalása, mérése, kezelése és kontrollja támogatása érdekében. Az MNB a hitelkockázati adatinfrastruktúra kialakítása során jó gyakorlatnak tartja az EBH nem teljesítő ügyletekre kidolgozott tranzakciós formanyomtatványai adatmezőinek használatát.²³
298. Az MNB elvárása alapján az adatinfrastruktúra kellően részletes és minden ügylet vonatkozásában biztosítja a kitettségre, az ügyfélre, partnerre, illetve kibocsátóra, továbbá a fedezetekre vonatkozó információk rendelkezésre állását, az adatok folytonosságát, integritását és biztonságát a hitelkockázati limit érvényességi ideje vagy a vállalt hitelkockázat futamideje alatt.
299. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet tevékenységeinek folytatásához, feldolgozásához és rögzítéséhez, valamint a beszámolók készítéséhez használt informatikai folyamatok, rendszerek és alkalmazások legyenek képesek a hitelkockázat vállalásának, mérésének, kezelésének és kontrolljának támogatására.
300. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet informatikai folyamatai, rendszerei és alkalmazásai
- legyenek képesek a pénzügyi szervezet által végrehajtott minden ügylet teljes körű, egyértelmű rögzítésére és összesítésére, figyelembe véve azok hitelkockázati jellemzőit [többek között: minősítési kategória, becsült nemteljesítési valószínűség a megfelelő kiigazításokkal, késedelmesség, „nem valószínű, hogy fizet (unlikely top pay)²⁴”, hitelfedezeti arány, historikus veszteségráták, terméktípus, törlesztési tábla, piaci szegmens, földrajzi elhelyezkedés, hátralévő futamidő, önrész, biztosíték],
 - igazodjanak a hitelkockázatot eredményező ügyletek összetettségéhez és számához,
 - amennyire lehetséges, biztosítsanak egységes alapot a hitelkockázat mérése, a várható hitelezési veszteség számviteli célú és a várható veszteségek tőkekövetelmény-számítási célú megállapítása tekintetében, azok megbízhatóságának és konzisztenciájának erősítése érdekében,
 - legyenek kellően rugalmasak észszerű számú és tartalmú stresszforatókönyv kezeléséhez, új foratókönyv alkalmazásához,
 - legyenek képesek lépést tartani az új termékek bevezetésével,
 - a hitelkockázat-vállalási tevékenységben és az üzleti folyamatokban bekövetkező változások miatt szükséges módosításokra tekintettel kerüljenek rendszeresen felülvizsgálatra.

²³ <https://www.eba.europa.eu/risk-analysis-and-data/npls>

²⁴ 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet 5. § (1) bekezdés b) pont, CRR 178. cikk (1) bekezdés a) pontjában meghatározott feltétel

301. Elvárt, hogy az informatikai folyamatok, rendszerek és alkalmazások tegyék lehetővé az egyes ügyleteknek a pénzügyi szervezet, illetve csoport egésze hitelkockázati kitétségekhez való hozzájárulásának és fordítva, a hitelkockázaton belül az egyes eszközök, illetve portfóliók hatásának beazonosítását és mérését. Pénzügyi csoportok esetében elvárás, hogy az egységes adatkezelési rendszerek képesek legyenek biztosítani a koncentrációs kockázatok és a problémás ügyfelek csoport szinten történő beazonosítását.
302. Az összetett, strukturált termékek esetében az MNB elvárásának való megfelelés érdekében az informatikai rendszerek legyenek képesek az ügylet különálló részéről történő információgyűjtésre és azok hitelkockázati jellemzőinek rögzítésére.
303. Az MNB elvárja, hogy az informatikai rendszerekre vonatkozóan megfelelő kontroll mechanizmusok legyenek érvényben a hitelkockázattal foglalkozó számítógépes rendszerek és alkalmazások által használt adatok sérülésének megelőzése, valamint az ilyen alkalmazások által használt kódolás változásainak ellenőrzése céljából, különösen az alábbiak biztosítása érdekében:
- a) a hitelkockázati modellek bemenő adataként használt piaci és belső adatok megbízhatósága és a feldolgozást végző rendszerek integritása,
 - b) az informatikai rendszerrel összefüggő hiányosságok (köztük az adatok feldolgozása és aggregálása során bekövetkező hibák) minimalizálása, azonosítása és kezelése, valamint
 - c) piaci zavarok vagy recesszió esetén a megfelelő intézkedések megtétele²⁵.

XXIII. Nyilvánosságra hozatal

304. A pénzügyi szervezet a hitelkockázattal összefüggő nyilvánosságra hozatal során a vonatkozó ágazati jogszabályok előírásainak és a kapcsolódó felügyeleti szabályozó eszközök²⁶ elvárásainak megfelelően jár el.
305. Az MNB elvárja, hogy a CRR hatálya alá tartozó pénzügyi szervezet a hitelkockázat vonatkozásában is hozza nyilvánosságra a CRR 435. cikke szerinti információkat.
306. A várható hitelezési veszteség alapú értékvesztési modellt alkalmazó pénzügyi szervezet esetében az MNB a hitelkockázat témakörével összefüggésben nyilvánosságra hozandó információkat tekintve különösen fontosnak tartja a prudenciális szabályozás és a számviteli

²⁵ Kapcsolódó felügyeleti szabályozó eszköz: az informatikai rendszer védelméről szóló – jelen ajánlás kiadásakor – 8/2020. (VI. 22.) MNB ajánlás

²⁶ Jelen ajánlás kiadásakor: a hitelintézetek és a befektetési vállalkozások nyilvánosságra hozatali gyakorlatának általános követelményeiről szóló 9/2021. (VI. 23.) MNB ajánlás, a hitelintézetek nemteljesítő kitétségeire és átstrukturált követeléseire vonatkozó nyilvánosságra hozatallal kapcsolatos előírásokról szóló 21/2019. (XII. 16.) MNB ajánlás, az egyéb átfogó jövedelemmel szemben valós értéken értékelt állampapírok nem realizált nyereség vagy veszteség összegének ideiglenes kezeléséhez és az IFRS 9 standard bevezetése által a szavatolótőkére gyakorolt hatás enyhítésére szolgáló átmeneti szabályokhoz kapcsolódó egységes nyilvánosságra hozatalról szóló 13/2020. (XII. 4.) MNB ajánlás

szabályozás keretein belül közzétételre kerülő információk összhangjának biztosítását, az eltérések tudatos kezelését.

307. A prudenciális szabályozás keretén belül történő közzététel során a hitelkockázattal összefüggő nyilvánosságra hozatalt tekintve az éves beszámolóját az IFRS-ek figyelembevételével összeállító pénzügyi szervezet esetében jó gyakorlatnak tekinthető az IFRS 9 standard által megkövetelt információk nyilvánosságra hozatala vagy az éves beszámoló megfelelő részeire történő hivatkozás.
308. A biztosító az egyedi és csoportszintű szavatolótőke-megfelelésről és pénzügyi helyzetről szóló jelentés közzétételénél (amely tartalmazza a kockázati kategóriák – így a hitelkockázat – részletezését is) a Szolvencia II-ben, az (EU) 2015/35 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendeletben, valamint a Szolvencia II-nek megfelelően kiadott végrehajtás-technikai standardokban²⁷ foglaltak szerint jár el, figyelemmel a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény 108. §-ában előírtakra is.
309. A hitelkockázatot tekintve a pénzügyi szervezet a kapcsolódó jogszabályi előírások által megkövetelt, illetve felügyeleti szabályozó eszközök által elvárt információkon túlmenően is nyilvánosságra hozhat leíró jellegű (például elemzések a pénzügyi szervezet hitelkockázati kitettségének várható alakulásáról) és számszerű (például a koncentrációs kockázatokat más összefüggésben bemutató) információkat. Ennek rendjét célszerű belső szabályozásban (például a nyilvánosságra hozatali politika keretein belül, de más megoldás is elfogadható) rögzíteni, kitérve a nyilvánosságra hozatal céljára, mélységére, módjára és gyakoriságára.

XXIV. Záró rendelkezések

310. Az ajánlás az MNB tv. 13. § (2) bekezdés i) pontja szerint kiadott, a felügyelt pénzügyi szervezetekre kötelező erővel nem rendelkező szabályozó eszköz. Az MNB által kiadott ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, az MNB jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat.
311. Az ajánlásnak való megfelelést az MNB az általa felügyelt pénzügyi szervezetek körében az ellenőrzési és monitoring tevékenysége során figyelemmel kíséri és értékeli, összhangban az általános európai felügyeleti gyakorlattal.

²⁷ A 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek megfelelően a felügyeleti hatóságoknak történő adatszolgáltatás táblái tekintetében végrehajtás-technikai standardok meghatározásáról szóló 2015. december 2-ai (EU) 2015/2450 bizottsági végrehajtási rendelet; A 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel összhangban a fizetőképességről és pénzügyi helyzetről szóló jelentés tekintetében alkalmazandó eljárásokra, formátumokra és adatszolgáltatási táblákra vonatkozó végrehajtás-technikai standardok meghatározásáról szóló 2015. december 2-ai (EU) 2015/2452 bizottsági végrehajtási rendelet

312. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy a pénzügyi szervezet az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben a pénzügyi szervezet jogosult feltüntetni, hogy vonatkozó szabályzatában foglaltak megfelelnek az MNB által kiadott vonatkozó számú ajánlásnak. Amennyiben a pénzügyi szervezet csupán az ajánlás egyes részeit kívánja szabályzataiban megjeleníteni, úgy az ajánlásra való hivatkozást kerülje, illetve csak az ajánlásból átemelt részek tekintetében alkalmazza.
313. Az MNB a jelen ajánlás alkalmazását – a 314. és 315. pontban foglaltak kivételével – 2021. október 1-jétől várja el az érintett pénzügyi szervezetektől.
314. Az MNB a jelen ajánlás elvárásainak való megfelelés biztosítását a 2021. október 1-jét megelőzően vállalt hitelkockázatok tekintetében abban az esetben várja el, ha a kockázatvállalás feltételeit a pénzügyi szervezet 2022. október 1-jét követően, új hitelkockázat-vállalási döntés nyomán, az ezen döntésen alapuló új kockázatvállalási szerződés megkötésével megváltoztatta.
315. A 2021. október 1. előtt vállalt hitelkockázati kitétségeket érintő IX. pont szerinti folyamatos monitoring tevékenységet érintő adat- és információhiány kezelését és megszüntetését az MNB 2024. szeptember 30-ig várja el.
316. 2021. október 1-jén hatályát veszti a hitelkockázat méréséről, kezeléséről és kontrolljáról szóló 15/2019. (VII. 9.) MNB ajánlás.

Dr. Matolcsy György s.k.
a Magyar Nemzeti Bank elnöke